

ERDEI- ÉS HEGYI-CSEREMISZ SZÓTÁR.

A Nyelvtudományi Közlemények idei és tavali kötetében közölt „Cseremisiz tanulmányok“-at most a két cseremisiz dialectusnak nekem hozzáférhető szókincsét összefoglaló és egybeállító szótárral akarom befejezni. Nyelvtudományunk ilyen szótárnak még teljes híjában van : mert Castrénnak 15 lapra terjedő kis vocabulariumán kívül (mely csak a hegyi dialectust illeti) eddig nem jelent meg a cseremisiz nyelvről szótári dolgozat. Wiedemann ugyanis csak nyelvtanilag dolgozta föl a hegyi-cseremisiz bibliafordítást (azaz a 4 evangeliom fordítását), nem csatolván hozzá, úgy mint votják nyelvtanához, bármily rövid szógyűjteményt is; az 1837-ben Kazánban megjelent grammatika is abban különbözik az 1836-ban ugyanott kijött csuvas grammatikától, hogy nem ad semmiféle *szlovárt*. Végre Ahlqvist sem váltotta még be 1856-ban tett ígéretét, hogy a hegyi dialectusból tett gyűjtéseit majd közrebocsátja. — Magam vállalkozván tehát egy cseremisiz szótár szerkesztésére, ez természetesen csak oly teljes és tökéletes lehet, a mennyire azt a rendelkezésemre álló s benne földolgozott készlet engedi. E készlet pedig, vagyis az e szótár összeállításában használtam források a következők :

A) Az erdei dialectusra nézve :

1) Regulynak szógyűjteménye, melyet már maga állított volt össze, s melyet én csak rendeztem, illetőleg annak német és orosz magyarázatait fordítottam, valamint a nyelvtani jegyzeteiben előforduló szókkal kiegészíttem.

2) A Nyelvt. Közlem. III, 139. stb. lapjain közölt két cseremisiz prédikácziónak textusa.

3) Egy 286 szóra terjedő kézirati orosz-cseremisiz szólajstrom, a melyből azonban csak kevés új szót, s néhány alakváltozatot ve-

hettem föl. Mert az ilyen, nagyon primitív szólajstrom csak kellő vigyázattal és kritikával használható.

4) Ugyanez áll a Pallas által szerkesztett szentpétervári Hasonlító Szótárban (1787.) foglalt 130 orosz szó cseremisz fordításáról, mely többnyire az erdei, néha mind a két dialectusbeli alakot adja.

5) A 1836-ki (Visnevszki-féle) csuvas grammatikához csatolt szólajstrom, mely csuvas-tatár és cseremisz szókat állít egybe, s melyben 133 cseremisz szó fordul elé; a szóalakok az erdei dialectusra utalnak, s itt-ott egy használható változatot nyújtottak.

B) A hegyi dialectusra nézve:

1) Castrénnak 1845-ki kis nyelvtanához csatolt „Index vocabulorum“-a, egyes csak a nyelvtanban előforduló szókkal kiegészítve.

2) Az egész új testamentom cseremisz fordításának textusa, melyből a szókat mind kijegyeztem, azoknak jelentéseit a fordítás eredetije, ú. m. az ó-szláv és orosz biblia szerint lehető pontosan meghatározván.

3) Az 1837-ki kazáni cserem. grammatikában előforduló szók.

4) Egy kis cseremisz Kátéból (Kazán 1832.), mely nem áll rendelkezésemre, de a Bibliafordítás mellett nem is jöhet számba, valamicskét csak Wiedemann idézetei után vehettem föl.

Fuchs Alexandrának a cseremiszekekről való leveleiben, néhány itt-ott előforduló cseremisz szón kívül, egy cseremisz pogány imádság is van közölve (l. NyK. III, 152. l.). Ez azonban, minthogy igazi nyelvértés nélkül iratott le, s tele van kimutatható írás- vagy sajtóhibákkal, nem szolgálhatott megbízható forrásul azon néhány szóra nézve, mely csak ő benne található.

A szótár belső elrendezését illetőleg főleg arra törekedtem, hogy a szótári anyagot lehető rövid és átnézhető alakban adjam. Azért származékszókat, melyeknek rendes képzését a grammatika tanítja, csak módjával hoztam föl, különösen mellőzván a Bibliafordításban gyakori *šašluk*-féle nomina actionist, melyek úgyis többnyire csak orosz abstractumok kedvéért vannak képezve, valamint a *-demaš*-féle tagadókat is (p. o. *kolištedemaš* rá-nem-hallgatás *непослушание*, *amaledemaš* nem-alvás = *бдѣние*, virrasztás stb.), melyek kivált a Bibliaf. második felében gyakrabban találhatók. Az igéket a praesens egy. l. személyalakban (*-em*, *-am*) hoztam föl, mint a melyből legkönnyebben tűnik ki, milyen ragozása van az

illető igének a praesensben és egyszerű praeteritumban; az igéknek gyakorító, kicsinyítő, vagy egyszerűséget jelentő alakjait megint csak abbreviálva jegyeztem oda, a jelentés kitételét csak ott tartván szükségesnek, hol abban különösebb módosítás vehető észre. Az átnézhetőség főleg az által nyer, hogy a származékszókat mindig csak az illető alapszó alatt hoztam föl, meg az által, hogy a mind két dialectusban, bár némi alakkülönbséggel előforduló szókat egymás mellett, előre bocsátván az erdei dialectusbeli alakot, s csak egyszer hoztam föl, kitéüntetvén e mellett a hegyi dialectusbeli alakot (*) jegy által. A hol csupa * áll, azt kell érteni, hogy a hegyi-cser. szóalak az előrebocsátott erdei-cser. szóalakkal tökéletesen egyezik; a csak hegyi dialectusbeli forrásokból fölvevett szók természetesen ugyan e * jegygyel vannak megjelölve. Az erdei dialectusbeli szók mellett nem levén kitéve a forrás, annak Regulyt kell érteni; a hegyi dialectusbelieknél a forrás ki nem tétele azt jelenti, hogy a szó legalább a két főforrásban (Castrénnál s a Bibliaf.-ban) egyenlően fordul elé. Ezenkívül oly szók mellé, melyek a Bibliafordításnak csak egy-két helyén találhatnák, hűségesen oda raktam az illető idézeteket is, hogy a nyelvész, ki netán ilyen szón fönakadna, annak ritkább előfordulásáról legyen értesítve, s maga is kritikailag utána járhasson. Azonban megjegyzem, hogy csak a tisztán meghatározható szókat vettem föl, s még a Reguly-félékből is néhányat kirekesztettem, melyek iránt nem tudtam tisztába jöni. Mind ezeket a szótár végén, mint föl nem használt maradékot, külön fogom közölni. — Külön lajstromban adom szintén az orosz eredetű szókat is, melyek az áltaji nyelvészre nézve kellelten portékák; kivált a Bibliafordításban van ilyen sok, s sokszor minden szükség nélkül. Ezenkívül idegen szó van a cseremiszből sok csuvas-tatár eredetű, melyekre szintén (σ) jegygyel figyelmeztettem, valamint néhány a tatárság útján átjött arab és perzsa eredetű (α), (π). V.ö. ezeknek megbíralását illetőleg NyK. III, 398. 1.

Az accentus kitétele az igéknél egyáltalában nem volt szükséges, mert nem állandón egy szótagon van ott. Egyéb szóknál azonban, mint állandó jellemzőnek s nem ritkán megkülönböztetőnek kívánatos a kitétele, s azért a mennyire tettem, ki is tettem, főleg a Bibliaf.-ból vett alakokon, a melyekkel megegyezőleg a Regulyféle alakokat is bátran lehet accentuálni. Jejelésére használok a magyar ékes á, é, ó, ú betűket is, a többi önhangzóknál a betű mellé

tevén az éket (ǎ, ǒ, ǐ, ǔ, ǖ). Egyébiránt a cseremiszi szók írásában ugyanazt az írásmódot követem, melyet már a Cseremiszi Tanulmányokban is alkalmaztam, e mellett ezen szótári betűrendet tartván meg :

a (ǎ), e, i, o (ǒ), ǖ, u, ǔ ;
 k, g, ǧ, j, ng ;
 č (c), č, š, ž ;
 t, d, s, z, n ;
 p, b, (f), v, m ;
 r, l ;

megjegyezvén, hogy a jésített betűk (t, d, n, l) a nem-jésítettek sorában állanak. Az *ng*-t minden joggal a gutturalis sorba helyeztem ; mert noha nem tudom, vajjon az egész *ng* úgy hangzik-e mint a német *ng* (tatár *ñ*), vagy úgy mint a magyar *ng*: mind a két esetben *ñ*-nel van dolgunk (azaz : vagy *ñ*, vagy *ñg*), melynek a helye a gutturalis sorban van.

A szótárban használt rövidítések a következők :

(*α*) — arab eredetű szó.
 (*π*) — perzsa „ „
 (*σ*) — a csuvas és tatár nyelvekből vett, vagy legalább ezekkel közös szó.
 (*dim.*) — kicsinyítő igealak (forma diminutiva).
 (*eff.*) — mivellető igealak (forma effectiva).
 (*fr.*) — gyakorító igealak (forma frequentativa).
 (*mt.*) — egyszeriséget jelentő igealak (forma momentanea).
 (*pass.*) — szenvedő, belsenvedő igealak (forma passiva).
 B. — a hegyi-cseremiszi Bibliafordítás.
 B_M. — Máté evangelioma.
 B_{MK}. — Márk „
 B_L. — Lukács „

B_J. — János evangelioma.
 B_{AP}. — Az apostolok cselekedetei.
 B_{JK}. — Jakab levele.
 B_P. I. II. — Péter I. II. levele.
 B_{JS}. I. II. III. — János I. II. III. levele.
 B_R. — Pál levele a Rómaiakhoz.
 B_K. I. II. — Pál I. II. levele a Korinthusbeliekhez.
 B_G. — Pál levele a Galátákhoz.
 B_{EF}. — Pál levele az Efézusbeliekhez.
 B_F. — Pál levele a Filippibekhez.
 B_{KOL}. — Pál levele a Kolossebeliekhez.
 B_{THESS}. I. II. — Pál I. II. levele a Thessalonikabeliekhez.

B_{TIM. I. II.} — Pál I. II. levele a Timotheushoz. B_{TIT.} — Pál levele Titushoz. B_{FM.} — Pál levele Filemonhoz. B_{HEB.} — P. lev. a Héberrekhez. B_{APC.} — Apocalypsis. C. — Castrén. F. — Fuchs Alexandra levelei. K. — Kazáni grammatika. L. — Orosz-cserem. szólajstrom.	NyK. — Nyelvtudományi Köz- lemények. P. — Két cseremiszi Predikáció (1. fent. A, 2.) R. — Reguly. S. — Pallasféle Hasonlító Szótár. V. — Visnevszki csuvas-tatár- cseremiszi szólajstroma. W. — Wiedemann idézetei után a kazáni Káté.

ERDEI- ÉS HEGYI-CSEREMISZ SZÓTÁR.

VOCABULARIUM ČEREMISSICUM UTRIUSQUE DIALECTI.

- aek (στ) józan | *sobrius*.
 aeklanem józanodni | *sobrium fieri*; -landarem (*eff.*)
 auem (στ) hajlítani | *flectere*; au-alam (*mt.*), aukalem (*fr.*).
 aualdam hajlani, meghajlani | *flecti, conflecti*.
 aután (στ) kakas | *gallus gallinaceus*; *aptán, äptán B., atán K.
 atán, atánem (*kakasom*), kedvesem | *mi care!* K.
 aul (στ) falu | *pagus, vicus*.
 aullanem meglepedni | *in pago considerare*; -landarem (*eff.*)
 ak (α) ár | *pretium*; *äk.
 akeš pöštaš becsülni | *aestimare*.
 akaj (στ) néne | *soror senior*; *äkä C., akä K.
 agá (στ) tatár ekke | *aratrum Tataricum* R., szántó föld | *arvum, sata* V.
 a. parem szántás ünnep | *festum arvale*.
 *ajál bőven, dúsan | *copiose, prolixè* Bk. II.
- äj véső | *caelum*.
 äjep szikra | *scintilla*.
 *ajem böjtölni | *jejunare* Bap.
 ang (στ) nyílás | *os patens, ostium*.
 omasa angešte šolga az ajtóban áll.
 *ang hólyag | *vesica* C.
 angá (στ) telek (föld) | *ager, praedium* R. V.; K.
 angaser, angoser (στ) keskeny, szűk | *arctus, angustus*; *ängeser C., ängisir B.
 angoserendem megszűkíteni | *coarctare, -mde* (*fr.*).
 *ängáltiš: ä. panda bot, istáp | *baculus, scipio* Bapc.
 ači' (afi, ata) atya | *pater* R., ačaj L., atá V.; *äfa C., atá B.
 ači-avaj szülék | *parentes*.
 ača-vél mostoha atya | *vitricus*.
 ašem (στ) ügetni | *tolutim incedere*; ašedem (*fr.*); ašaldem (*dim.*)
 ašendarem (στ) emlékeztetni (*valakit valamire*) | (*cui quid in memoriam redigere*); *ašindarem B., äšindärem C.

ašik lótakaró | *stragulum* (*equo instratum*).

ašnem tartani, fön- v. megtartani (barmot), fölnevelni | *servare, conservare, educare*; *ašnem B.

*ašlám (σ) kamat, uzsora | *usura* B.

*ažák : a. väta özvegy asszony | *vidua* B.

at is | *etiam, quoque* (NyK. III, 469); *B., at, ät C.

äte edény | *vas*; *ä'ta v. ä'tidír (ä'teder) B., ät K.

ket-äte kosárka | *corbicula, sporta*.

ater nyulfogó, кляпцы | *decipula*. adák még, söt még; ismét | *etiam, imo; iterum*.

azá kis gyermek, csecsemő | *infans*; *äzä C., azä' B.

[azap (α)]:

azaplem : šinzás logálin azaplemaš irigység | *invidia* P.

azarén halál | *mors* R., azrin P.; *azrén B.

*azem bátorodni, fölindúlni, föl-bőszülni | *animum sumere, ira commoveri* B.

*azdarem fölingerelni | *irritare* B.

ázer fogó | *forceps*.

*äpšät kovács | *faber ferrarius* C., äpšät B. II. II.

äptirgem akadályúl lenni (fenakadni?) | *impedimento esse* B. I.

*äptertem, äptirtem bántására

lenni, akadályozni | *offendere, impedire* B. K.

*avré erő, hatalom | *robur, potestas* B.

avréšt keä elgyengülnek B.

áva nöstény | *femella*.

aváj anya | *mater* R., abaj L., abá; *ävä C., abä B., abi' K.

ava-vélmostoha anyja | *noverca*.

*amä'ten mindenképen | *omni modo* B. A. P.

*amä'l(α) példa, mintu | *exemplum* (amäleš nalaš példaúl venni) B. K.

ámert (σ) sas | *aquila* (*falco chrysaetus*).

ambar (α) löistálló | *stabilum, equile*.

arakú (σ) pálinka | *vinum sublimatum* R.; *bor | *vinum* B.

*arangaš, ärängäš nótelen | *innuptus* C., arängiž völegény | *sponsus* B.

*ará test | *corpus* K., személy | *persona* B. II. P. I, 2, 17., arcz, kép | *facies* B. A. P. 4, 3.

*arátjamže (veszzen a tested) K.

*aráda hús | *caro* (?): a. žangá hústábla | *tabula carnea* B. K. II. 3, 3.

aralem megörizni, megmenteni (jumo arale isten ments!) | *servare*; -ledem, ledelam (*fr.*); -laldam megmenekedni | *salvum evadere*.

*aral-tökéletesedni, haladni | *proficere* (*in re*) B. K. I, 15, 58.

arem kölcsönvenni | *mutuo sumere*; aredem (*fr.*); *ärem C.

- árom : aromeš nale kölcsönvett, hitelbe vett | mutuo sumsit, in diem emit.
- árom (σ): árom šudo iröm fül | absinthium.
- ár-: jir ärenet (çalam) körülvevék (a várost) | circumdederunt, cinxerunt (urbem) BAPC. 20, 8.
- arčá (σ) láda, skatulya | arca, capsa.
- * artem rászállítani, hárítani (ex. neki — a keresztet Bm.; ránk — az ő vérét BAP.), rászabni Bk. I, 4, 6. | inducere, inferre, obtrudere cui quid.
- arná (σ) hét | hebdomas; *ärnä C., arná B.
- ruš-arná vasárnap | dies dominica, iz-arná csütörtök | d. Jovis, kug-arná péntek | d. Venneris.
- arnáš hetes: kok a. prejze két hetesborju | vitulus 15 dierum.
- árva (σ) az üres kalász | spica inanis; *arbä' pelyva | palea B.
- arlan (σ) vakondok | talpa R., arlänge V.
- * ár luk szőlőgerezd; szőlő | uva BAPC. 11, 18.
- al (a) erő, testi erő | robur.
- alán erős | robustus.
- * ältema beteg | aegrotus Bm. II.
- alatalán (NyK, III, 467.) | fortasse.
- ala-kö valaki (NyK, III, 441) | aliquis.
- * alák (σ): a. süleš gonosz szellem | malus spiritus Bep. 6, 12.
- ále (a) még | etiamnunc; *al (vox cohortativa: al kena = menjünk | eamus) B.
- ale-matke mindeddig | hactenus.
- ale-tugok mégis | attamen, nihilominus.
- algá (σ) fülönfüggő | inauris.
- egele makk | glans querna; *eçelä C., egefl Bl. 15, 16.
- egerémše (σ) pók | aranea.
- e. vod pókháló | texta aranea.
- ej jég | glacies R., ij L., i, î C.
- ejam (ajam) úszni | natare, ejedem (fr.); * iam C., ijam B.
- * in lükten kiúszott | enatavit BAP.
- enker csengetyl | tintinnabulum.
- e. juk šokta es. hallik.
- engež szeder | rubus fruticosus; * ingiž, engež C.
- e. vondo szeder cserje.
- * engožä (σ) váll, nyakszirt | humerus, pars humeri ad colulum proxima C., ingižä váll B.
- engér patak | rivus, fluvius R., inir L.; * änger C., anger B.
- énger hórög | hamus (kol e.); * änger C., ängir B.
- engerem horgászni | hamo piscari; * ängerem C.
- engertem támaszkodni, dülleszkedni vmire; bizni vkiben | niti, inniti cui rei; se acclinare ad quid; confidere.
- engertektem támasztani, düllesztteni vmihez | acclinare ad quid.
- engdalam ölelni | amplecti, -ledem (fr.); * eltalam B.

engdaldeš *ölelet* | *quantum quis amplecti potest*: ik e. pu *egy ölelet fa*.

*ingem *megégni* | *aduri* K.

engdem *ég (tűz), sütt (nap)* | *ardere*: tul v. keče engda; *ingdem *megégetni* | *adurere* K.

eške (iške), ške (*pronomen reflexivum*: *ipse*); *ške.

eškemem *magamat*, eškendem *magadat etc.* (III, 445. 447.)

šket *magára való, egyedül való* | *solus, solitarius*; * (*cum suffixis pers.*) šketem *egymagam* | *ego solus etc.* B.

škedak *egymaga* | *solus*.

eštaráš, ešteráš *posztó* | *pannus laneus*; * štráš C.

eštem *tenni, csinálni* | *facere*; *szülni* | *parere* (ikšebem *gyermeket, igem kölyköt*); *érni, vmibe kerülni* | *valere, constare* (ex. g. ki oksam *egy pénzt*); eštedem, eštelam (*fr.*); lištem P.; * ištem.

eštektem *tétetni, csináltatni* | *faciendum curare*; * ištiktem K. B.

eštör *lábtekerces* (онучи, láb körül *tekert vászon v. posztódarab, harisnya helyett*) | *involuturum pedum, fasciae tibiales*.

*žep (α) *számadás* | *ratio reddenda* C. B.

žep-don *szerint, -rá nézve* | *secundum, habita ratione* B.

ežaplem *tisztelni* | *revereri* R.,

žaplem P.; *žeplem B., *számot adni* | *rationem reddere* C.

etengeče *tegnap* | *heri* R., *tengőče* P.; *tengőča B.

*edém (σ) *ember* | *homo* B., *nem cseremisz ember* | *homo non cseremissus* C.; *ajdeme* R., *ajdem* P.

edem *edemam egymást* | *alius alium, se invicem* B.

edemen *idegen (másé)* | *alienus*.

eslék, eslók (σ) *sapka* | *pileolus*.

en (*adv. superlativum detotans*): en-pengede *legerősebb* | *firmissimus*.

eníát *talán, meglehet, hihetőleg, alkalmasint* | *fortasse, veri simile est, credi potest*; *aníat, aniet B. (aníat *šanaš kételkedni* | *dubitare* B. 21. 21)

eńanem (σ) *hinni, reményleni* | *credere, sperare*; -ndem (*fr.*); eńandarem *meggyőzni vkit* | *persuadere cui quid*; -ndaredem (*fr.*) R.; inanem P.; *inńanem, nńanem C.; inanem B.

eńanemaš *hit* | *fides*.

eńamle *hű, megbízható* | *fidelis*.

eńamser *meg nem bízható* | *infidus*; *inńancer B.

éńeg (σ) *nyereg* | *ephippium*.

-éńeg, -ńeg (*numeralia collectiva formans, cf. NyK. III, 440.*): kogeńeg *mind a kettő* | *ambo*; *kokońék B.

-éńeg, -ńeg *óta* | *inde a, inde ex*. samrőkeńeg, izińeg *fiatal, kicsi* [*korom*]óta | *apuerto, a parvulo*.

éperc *hiába* | *frustra* P.
 *cfelem *fúni* | *spirare* C., iflem B.
 iflen-šiválása *ördögűző* | *exorcista* B_{AF}.
 er (σ) *reggel*, *reggeli idő* | *tempus matutinum* R., ir P. L.; * ir.
 er-dene *reggel* | *mane*.
 erla *holnap* | *cras*; *irlä' B.
 ére (σ) *tiszta* | *purus*; * ire.
 ere (*adv.*), erénok *merőben*, *épen* | *omnino*, *prorsus*.
 erenok *bizonyosan* | *certo*.
 eriktem *tisztítani* | *purgare*;
 -ktedem, -ktelam (*fr.*); -ktaldam *tisztulni* | *purgari*; *irektem C., iriktem, -ktaltam B.
 ernem *tisztulni*, -nedem (*fr.*), -naldam *kitisztulni* | *purum fieri*.
 i'rsir *tisztátalan* | *impurus* B_{FIL}.
 erem *melegedni* | *calescere*; * irejem B.
 erektem *meg-, fölmelegíteni* | *calefacere*, -ktölam (*fr.*); * irejektem B.
 érik (σ) *szabad akarat*, *szabadság* | *liberum arbitrium*, *libertas*; * irik B.
 erikem *puas nem kényszeríteni* | *arbitrium dare*.
 erikle, erikán *szabad* | *liber*; * irikán B.
 * iriklandarem *szabadítani* | *liberare* B_G.
 érge *fiu* | *filius*, *puer* R., irgä L.; *ergä C., érga B.
 érge-vél *mostoha fiu* | *privignus*.
 * érgaluk *fiuság*, *fui állapot* | *status pueri* B_R.

ertem (σ) *múlni*, *mellette elmenni* | *praeterire*; ertedem (*fr.*); ertaldem (*dim.*); ertarem *elmúlatni* | *degere*, *transigere* (*tempus*); * ertem B.
 *erten-geas *elmúlni* | *praeterire*, *elabi* B.
 érde *czomb* | *femur*; * ärde C., ärda B_{AF}.
 *erdä *bél (fa-bél)* | *medulla arboris* C.
 erbeze *gyermek*, *fiatal* | *parvulus*, *puer*, *juvenis* R., ürbezä L.; *erbeze, irveze C., erbézä B.
 *erbezä *godšen gyermekkorától fogva* | *a puero*. B.
 * eltalam *ölelni* | *amplecti* B., cf. engdalam.
 i év | *annus*; * i (i) C. B.
 iaš *éves*: meñar iaš *hány éves* | *quot annorum*; * tegeñ *ijáš ilyen éves* | *tot annos natus* B_M. 2, 16.
 *i-tálik (év-idő) *esztendő* | *anni spatium*, *annus* B_{AF}.
 i-geče (év-nap) *idő*, *idők* | *tempora*.
 ia *ördög* | *diabolus* R., ijä P.
 ik (*num.*, *adjectivum*, NyK. III, 436.) *egy* | *unus*; *.
 ikvéreš *együtt*, *egybe* | *una*, *in unum*; * ikväreš.
 ikanak (*pro*: ik-kanak) *egyszer* | *semel*; *.
 ikana (ik-kana) *egykor* | *aliquando*.
 ikte (iktet) (*num. substantivum* NyK. III, 436.) *egy*, *egyik* |

- unus; *i'kta (iktat, iktit) B.,
 iktä (iktät) C.
 iktók azonegy, egyenlő | unus
 et idem, aequus; * B.
 iktegeč egyenként | *singulatum*,
singuli; *i'ktan-i'ktan B.
 iktaže egyvalamelyik, vala-
 mely | *aliquis*: iктаž vere va-
 lahol | *alicubi*; iктаž-gana va-
 lamikor | *aliquando*; * iкта-
 ža B.
 i'ge állatnak fia, kölyök, ma-
 dár, fi | *pullus, catulus*; *i'ga
 csibe | *pullus gallinaceus* B.
 23, 37., cib-ig-abä anyatyúk |
gallina mater B.
 igem eštaš megkölykezni, meg-
 fiadzani | *catulos purere, fe-
 tus edere*.
 ikšebe gyermek | *infans* R., igi-
 šuba L.; *i'kšiba B. — cf.
 šubo.
 i'ške ék (fejszenyélben, v. fahasí-
 tástra) | *cuneus*.
 iže csak (időről, Germ. *erst*) | *modo*,
demum; * ize C., i'že K.
 it (2. pers. sing. imper. verbi ne-
 gativi); *.
 itáj hadd, megállj, várj | *desis-
 te, sine, mane!* B. K.
 itra tiszta | *purus* P.; *iträ C.
 itrajem tisztítani | *purgare* P.,
 *itrajem C. B.
 i'dem (σ) szérű | *area*; *ji'dem B.
 i. peče (szérűkerítés) szalmás-
 udvar | *area septa*.
 is takácsborda, бердо | *pecten* (tex-
 torius).
 isir meddő | *sterilis* F. *iser B_{HÉB.}
 izäj, zäj bátya; nagy bátya (az
 atyánál fiatalabb) | *frater se-
 nior*; *patruus* (patre junior)
 R., izaj S.; *zä B. C., cf. ko-
 go-za.
 izi, izic kis, kicsiny | *parvus* R.,
 izä L.; *izi'.
 *izi korna ösvény | *semita* B.
 iziš egy kevés; keveset; kevésbé,
 alighogy, kicsi híja hogy |
paullulum; *paene, tantum
 non*; *izi's B.
 izemam kisebbedni | *minui*; ize-
 medem (fr.); *iziemam B.
 izemdem kisebbíteni | *minuere*.
 *iné tehát | *igitur* B_{AP.}
 indikše, indikš kilencz | *novem* R.,
 indiše L.; *endeχše C., in-
 dekš B.
 indikš-lu kilenczven | *nonaginta*;
 *endeχš-lu C., indekš-lu B.
 indikšemese, indikšese kilen-
 czedik | *nonus*; *endeχše-
 že C.
 *ibešta titkon | *clam, occulte* B.,
 ji'bešt B_{AP.}
 i'me tül, tüske | *acus, spina*; *im,
 im C. B.
 i'me-šu tűfok | *foramen acus*;
 ime-šuško keraš tübe ölteni |
in acum conjicere.
 ir (σ) síkság, sivatag (hol nincs
 erdő) | *planities, campus* R.
 *ir part | *ripa* C.
 i'rem keresztléc az ajtón | *re-
 gula v. sera transversa* (ja-
 nuar. *infixa*).

ilem *élni, lakni* | *vivere, habitare*;
 iledem (*fr.*) *itt-ott lakni* |
hic-illic habitare; *ilem B.,
 elem C., ifkalem (*fr.*) BAF.
 ilemáš *lakóhely* | *domicilium*;
 *ilmáš *élet* | *vita* B.
 iliš *élet* | *vita* R., i'likš P.
 *ileš, i'liž *ház, szoba* | *domus,*
cubiculum B.
 *ifedema *vár lakatlan (pusz-*
ta) hely | *locus inhabitatus,*
desertus B.
 ilikša pu *élő fa* | *arbor* BL.
 ilizám *megéledni* | *reviviscere*;
 ilž-, iliž- B.
 ilištem, ilištarem *megéleszteni* |
in vitam revocare; *ilišta-
 rem B.
 ilāncem *megeredni (újra ülte-*
tett fa) | *radicari*.
 *ilātem *teremteni* | *creare*; ilāte-
 ma *teremtett állat* | *creatura*
 BJK., ilātemáš Bg. 6, 15 *id.*
 *ilindarem *teremteni* | *creare*;
 BKOL.
 ilem *kikészíteni (bőrt)* | *conficere*
(corium); iledem (*fr.*), ilal-
 dam (*pass.*)
 kovašt-iliče *bőrkészítő, timár* |
coriarius.
 ille *nyers* | *crudus*.
 ok (*particula enclitica, voci, cui*
subjungitur, majorem vim
addens; cf. NyK. III, 467)
ugyan; *.
 ok, og (3. pers. praes. ind. verbi
negativi); *ak.
 ogol („non est“) *post nomina*

positum = nem | *non*; *ágál.
 ogum, ogud, ogeš *etc. nem én,*
te, ő (NyK. IV, 99); *ágam,
 ágat, ágeš.
 okšak (σ) *sánta* | *claudus*; *akšak.
 okšaklem *sántítani* | *claudicare*;
 *akšaklem.
 óktem: mun' o. *tojás sárgája* | *lu-*
teum ovi.
 oksá (σ) *pénz; félkopéka (ig-oka-*
sa) | *pecunia*; *dimidia ko-*
peika; *.
 *óxir *üres (holmi nélkül)* | *ina-*
nis atque nudus B.
 oj, áj *szó, beszéd* | *sermo*.
 ojočo *beszédés* | *loquax*.
 ojar (σ) *derű; hőség* | *serenus*;
fervor solis, aestus; *ajár *de-*
rű idő | *serenum* C. B.
 ojarem *kiderülni* | *disserenas-*
cere, -redem (fr.); *aja-
 rem C.
 ojem *ijedni* | *perterreri*.
 ojuktarem *ijeszteni* | *perterrere*.
 ójgo (σ) *szomorúság, bánat, ag-*
godalom | *moeror, tristitia,*
sollicitudo R. P.; *ojxo C.,
 ojxa B.
 ojgán *szomorú* | *moestus, tristis*.
 ojgurem *szomorkodni, bánkod-*
ni, aggódni | *moerere, solli-*
citum esse R., ojgorem P.;
 *ojxorem C., ojxrem B.
 ojgörmaš *szomorúság* | *moeror,*
tristitia.
 *ojxraktem *szomorítani* | *con-*
tristare B.
 ojrem (σ) *elválasztani* | *sejun-*

- gere; orkalem (*fr.*), ojraldam
elválni | *sejung*; *ajerem C.,
ajirem, ajrem B.
- orlem szétválni, eloszlani | *dis-*
cedere, *dissipari*; *ajir-
lem B.
- orlemaš oszlás | *discessus*.
ong mell | *pectus*; *.
vüt ong hullám | *fluctus*.
*kuruk óngeš a hegyen | *in*
monte B_m. 18, 12.
- ónga deszka, tábla | *assis*, *tabu-*
la; *anga C., xána B. (ón-
ga B_k.)
- ongarem (*σ*) hangolni (húro-
kat) | *fides accommodare*.
ongo fül (edénynek füle) | *ansa*.
onglaš áll | *mentum* R., ungláš S.
o. lu állcsont | *maxilla*.
tovar o. fejsze-nyak | *asciae col-*
lum.
- óšo fehér | *albus*; *oša C., oš B.
ošemam fehéredni | *albescere*,
ošemedem (*fr.*).
- ošemdem fehériteni | *dealbare*;
-mdedem (*fr.*); -mdektem
(*eff.*); *ošemdem B.
- ošalge, ošo-gaňe fehéres | *albi-*
dus.
- oškedom lépni | *gradi*; -daldom
(*dim.*); *aškedám C., aš-
ked- B.; -dektem (*eff.*) B_n.
*ašked-tolaš, a. -miaš hozzá-
lépni, odalépmi | *aggređi*, *ac-*
cedere B.
- óšno ezelött, előbb | *antehac*, *prius*
(*cf.* onžol) R., óžno P.
ošnorak előbb | *prius*.
- ošnök régen | *pridem*.
ošnoson régóta | *jam diu*.
ošnoso előbbi | *prior*, *superior*.
ošmá homok, fővény | *arena* R.,
ušma L.; *ošmá.
ošman homokos | *arenosus*.
óžo mén, csődör | *equus mas*, *e. ad-*
missarius; *óža.
*ota (*σ*) sziget | *insula* C.
otoza: vüt otoza hólyag (a kézen) |
pustula.
*oti'ka hinta, качель | *oscillum*
(Schaukel) K.
odorem vakarni, gerebélmi, evezni |
radere, *pectine verrere*, *remi-*
gare; -ralam (*mt.*), -rkalem
(*fr.*); *odorem C.
*odolam imádmí, megimádmí | *ad-*
orare C. B.
osal (*σ*) rosz, rút | *malus*, *defor-*
mis R., usal L.
osalemam rosszúlmi | *corrumpi*;
-lemdem megrosszítani | *dete-*
rius facere, *depravare*.
ozá (*π*) kereskedő; házigazda |
mercator; *pater familias*, *he-*
rus; *xozá B.
o. vate háziasszony | *mater fa-*
milias, *hera*.
aň: aňés előre | *prorsum* (mingés-
aňés előre-hátra | *rursum*
prorsum) B_k.
ona (*σ*) R.; *xaná ágak, vesz-
szők | *rami*, *virgae* B.
onala sűrű bokrok | *virgulta*, *fru-*
ticetum.
oňo íp | *socer*.
oňiška sógor (feleség bátyja) |

- frater senior uxoris*; *oneš-kä C.
- *onáka *ángy* | *glos senior* C.
- onžol, onžul (onžul) *elülvaló, előttte való, vminek eleje* | *anticus, pars antica* (onžul *pü előfog* | *dens prior*); *harmad (év, nap)*: onžul *keče tegnapelőtt* | *nudius tertius*; *ánzal (anzal-geže C.)
- onžolno (*locat.*) *elül; előtt* | *in fronte; ante, coram* R., *ónzolno* P.; *ánzalna.
- onžolnoso *elülső* | *anticus, prior*.
- onžok (*lat.*) *előre; elé* | *prorsum, protenus*; *ad, in conspectum cuius* R., *onzolku* L.; *ánzaka.
- onžukeš *jövőre* | *in posterum, posthac*; onžukšom *jövőben, ezentúl* | *postero tempore*; *ánzak *keča következő nap* | *dies posterus, insequens* B.
- *anzakaláluk (*előrevalóság*) *jövendő* | *tempus futurum* B.
- onžüč (*abl.*) *elülről; elől* | *a parte antica*; *e conspectu cuius* R., *ónzoc* P.; *ánzac, -cen.
- onžem *nézni; valamire fölügyelni, nevelni (gyermeket)* | *intueri, spectare*; *praefectum esse cui rei; educare (liberos)*; *žoldam körülnézni* | *circumspicere*; onžalam (*mt.*) *tekinteni, pillantani* | *oculos conjicere in rem*; *-žaledem* (*fr.*); *anžem C., anžem, anžalam B.
- onžuš (*fölügyelés, igazgatás*): *kugožan o. birodalom* | *imperium*; *ola o. kormányzóság* | *gubernium*.
- onžuktem, onžoktem *mutatni* | *ostendere*; *-ktolam* (*fr.*); *anžektem C., anžaktem B.
- onžaluktem *megpillantatni valamit* | *conspiciendum curare*.
- onžukiüktem *megmutattatni* | *ostendendum curare*.
- óndak *korán* | *mature*; *ondakrák korább* | *maturius*.
- optem *rákni, rárakni* (*vüt o. vizet önteni*), *rávetni* | *imponere, injicere*; *optalam* (*mt.*); *-ledem* (*fr.*); *optem, optal-
- optoš *kivetett tör* | *laqueus*; *óp-tiš B.
- optem *ugatni* | *latrare*; *opteštam* (*fr.*); *optaldem* (*mt.*); *optem C.
- *oba *ip* | *socer* B.
- ovarem *földagadni, fölfuvalkodni*; *kibuzogni, kifutni* (*fövő leves, tej*) | *intumescere, inflari, ebullire*; *ovarme šürgő földuzzadt kép* | *facies inflata*.
- ovartem *földuzzasztani, fölfúni* (*ex. šever dudát*) | *inflare*; *puen o. fölfúni* | *sufflare*.
- *ovaška (*σ*) *nős, férj* | *nuptus, maritus* C.
- om (*praes. verbi negativi, cf. NyK. IV, 95.*); *am.
- praet. ežem*; *šim B., šem C.
- conj. eñem*; *iñem B., enem C.
- imp. it, ida*; *B. C.

- omakš *gunyhó* | *casa, tugurium*; * amáš B.
- omasá *ajtó* | *janua*; * amasa C. B.
- omartá (*στ*) *fatőke* | *truncus arboris*.
- mükš o. *méhkas* | *alvus apium*.
- ómo *álm* | *somnus R., uma L.*; * om.
- omučo *álm*os, *alumni szerető* | *somniculosus*.
- ómun *álm*látás | *somnium*; * óman B.
- omeštám *álm*ában *beszélni* | *in somno loqui*; * omeštám *ási*tozni | *oscitare C.*
- umalem *aludni* | *dormire L.*; * amalem.
- ómuž (*στ*) *nád* | *calamus, arundo*; * ámiš Bapc.
- or *józan* | *sobrius P.*; * ar C., ára B.
- or-vuján *józan*fejű, *józan P.*
- * or *sáncz, palánk* | *vallum Bl.* 19, 43, *árok* | *fossa S.*
- orá *rakás, halmaz* (*élettelen tárgy*) | *strues, cumulus*; * ará C., csoport, sor | *caterua, agmen B.*
- orá-šenga *légy* | *musca*; * ara-šengä C.
- *arán-arán csoportonként | *cateruatim B.*
- oralem *főlhalmozni* | *accumulare*.
- oravá (*στ*) *kerék; szekér* | *rota*; *currus*; * aravá C. B., arabá K.
- o. ter *szekér* | *currus*.
- oralde *épület* | *aedificium*.
- * ára *harag, düh* | *ira, furor Br.*
- orem *megveszekedni* | *in rabiem agi, furore incendi*; oredem (*fr.*); * orem, arem B.
- oršo pi *veszett kutya* | *canis rabidus*.
- orem (*στ*) *utcza* | *platea*.
- orol (*στ*) *őr* | *custos, excubitor R., uroul L.*; *.
- * oróla-vaštaltiš *örváltás* | *permutatio excubiarum B.*
- orolem *strázsdlni, őrt állni, őrizni* | *excubias agere, custodire*; -ledem (*fr.*); * orolem.
- orugem *varrni* | *suere*; oruguštám, ruguštám (*fr.*); * orgem C., urgem B.
- orugoš *varrás* | *sutura*.
- vorugem *ruha* | *vestis R., vurgém P.*; * vurgem C. B.
- orša *sörény* | *juba*; * arža C.
- ort *kakas-sarkantyú* | *calcar galli*.
- orđing *menyecske* | *femina juvenis, recens nupta*.
- orválde a ruhának alsó része, *szegély* | *pars vestis inferior, imus margo vestis*.
- o. jer *himzés az ing alján* | *pictura acu facta (in margine indusii)*.
- orlem *szidni, gyalázni, káromolni* | *conviciari, maledicere, execrari*; * C., orlem v. orlandarem B.
- orlomaš *szidas, káromlás* | *maledictio, imprecatio*; * orlmaš B.
- órluk (*στ*) *nyomorúság* | *miseria*:

- orlukeš verešten *nyomoru-ságba esett* | *in miseriam incidit* R., órlok P.; *órlok B_{AF}.
- *orlukán *nyomorú, szegény* | *miser, egenus* B.
- ola (σ) tarka | *discolor, coloris vari.*
- olangam tarkúlni | *discolorem fieri, -ngedem* (fr.)
- olangdem, olalem tarkítni | *variare*; -ngdedem (fr.)
- olá (α) város | *urbs* R., ula L.; *alá.
- *alániš város, (városi kerület?) | *urbs (territorium urbis?)* B_{AF}.
- olase(jing) városbeli (ember) | *oppidanus*.
- *ola hús | *caro* C., olá B_{AF}.
- oláša (herélt) ló | *equus (castratus)*; *alášá B.
- olan (σ) lassan | *lente*; *olén B.
- oláuge (σ) sügér | *perca fluviatilis*; *alanga C.
- ofem beszélgni | *loqui*; oledem beszélgetni (fr.)
- ofemaš beszéd | *loquela, sermo*.
- olom (álom) (σ) szalma | *stramentum*; *ólom B_R.
- olom-bal lócza a szobafal hosszában | *scamnum longum (ad parietem cubiculi)*; cf. olmo.
- olug (σ) rét | *pratium*; *álak C. B.
- oldallem (σ) csalni, megcsalni | *fallere, fraudare*; oldalaldam megcsalódni | *falli*; *altalem C. B., altalaltam B.
- oldalmo, oldalčik csalás | *fraus*.
- *altánzak liaš megbotránkozni | *scandalizari* B.
- oldem fűtni | *calefacere, -dolam* (fr.); *oltem C. B.
- tulom o. tűzet csinálni, befűteni | *ignem facere, accendere*.
- olno menyasszonyi díj (kalim) | *pretium, quo sponsa emitur*.
- olmá (álma) (σ) alma | *pomum*; *olmá.
- olmo ülő v. fekvőhely | *locus, quo quis sedet v. cubat*.
- tul o. tűzhely | *focus*, veñer o. szövöszék | *jugum textorium*.
- *olmanga (olm-anga) lócza | *scamnum* C.
- olmeš (postp.) helyébe, helyett | *loco*.
- *olmud-, olmed-: olmudmaš, olmedmaš ékesség | *ornatus* B_R. I.
- olmuktem kijavítani, megigazítani | *reficere, reparare, -ktaldam* (pass.); *olmaktem C., olmuktem, olmaktem (item: ékesíteni | *ornare*) B.
- önglem (σ) érteni | *intelligere* R., umolem érezni | *sentire* P.; *unglem érteni B.
- öngöldarem magyarázni | *interpretari*; *unguldarem, unglandarem B.
- *öčertem csikorgatni | *stridorem edere*: püm öčert pirláš fogát csikorgatni | *dentibus frendere* B.

önde (στ) *már* | *jam* R., *indé* P.;
 * *indé* B.
 öpkalem (στ) *vmin* *zúgolódní*, *dör-
 mögni*, *bosszankodni* | *aegre
 ferre*, *fremere*, *stomachari*;
 * *öpkälem* B.
 * *it* *öpkälä* *miñim* *ne panas-
 kodjál rám* | *ne conquerere de
 me* K.
 övertem (στ) *örülñi* | *gaudere*, *lae-
 tari*; -*telam*, -*tedem* (*fr.*) R.;
übürtem P.; * *ibürtem* B.
 * *ibürtaktem*, -*tektem* *örvendez-
 tetni* | *cui gaudium afferre* B.
 ömñe *ló* | *equus* R., *imñä* L.; * *i'mni*
 C. B.
 ömñen *löhátón* | *equo* (*vehi*);
 * *i'mnin*.
 öram *csodálkozni* | *mirari*; * *meg-
 ijedni* | *perturbari*, *perterre-
 ri* B.
 ö'rmö *csodálatos* | *mirus*; *ör-
 maš* v. *örmö* *paša csuda*, *csu-
 da dolog* | *res mira*.
 * *örektém* *ámulásba hozni* | *ob-
 stupefacere* B.
 ören (στ) *író* | *lac dilutius ex con-
 fecto butyro reliquum*.
 öröš *bajusz* | *mystax*.
 örkanem (στ) *hivalkodni* | *otitari*,
segne otium terere, -*nedem*
 (*fr.*); -*naldem* (*dim.*); * *ör-
 känem* C., *örkanem* B.
 örtöz *oldal*; *félreeső*, *idegen*, *is-
 meretlen* | *latus*; *remotus*, *ex-
 ternus*, *ignotus* R., *ö'rdüz* P.;
 * *ördež* *oldal* | *latus* C., *ö'r-
 döz* B.

ö. *lu oldalborda* | *costa*; ö. *jing*
idegen ember | *homo externus*
 (*ördüz* *edem* B.); ö. *aul mesz-
 sze*, *ismeretlen falu* | *pagus
 longe remotus*, *ignotus*.
 örtöső *oldalt eső*, *oldali* | *a la-
 tere situs*.
 örtöstő (*loc.*) *a latere*; * *ördeš-
 tä* C.
 örtözeš, örtöškő (*lat.*) *oldalra*,
félre | *ad latus* (*abire*); * *ör-
 deškä* C.
 örtözgeč (*abl.*) *oldalról* | *a la-
 tere*; * *ördešgic* C.
 * *ördizlanem félremaradni*, *ide-
 genkedni* | *secedere*, *animo
 averso esse*.
 örtñel, örtñer *nyereg* | *ephip-
 pium* C.
 örza *hársból font nagy lisztkosár* |
*corbis farinaria e libro con-
 fecta*.
 örza, erza *kék* | *caeruleus*.
 örzangam *kékülñi* | *caeruleum
 fieri*, -*ngedem* (*fr.*)
 örzangdem *kékítñi* | *caeruleum
 facere*, -*ngdedem* (*fr.*)
 ua *füz* | *salix arenaria*; * C.
 jokšar ua *kecskefüz* | *salix ca-
 praea*.
 uala *füzes* | *salicetum*.
 * *uanem* (*c. dat.*) *benne bízni*, *re-
 ménýleni* | *confidere*, *sperare*
 B. K.
 uo *új* | *novus*, *recens*; * *û* C., u B.
 * *úgic* *ujból*, *ujra* | *denuo* B. K.
 uemam *megújulñi* | *novari*, *re-
 novari*, *uemedem* (*fr.*)

- uemdem megújítani | *renovare*,
uemdelam (fr.).
- úke nincsen; nem (= Germ. nein
NyK. IV, 100) | *non est, de-
est; non; *úke, úka B.*
- uke-gen különben | *sin minus,
sin aliter.*
- *úka: úkaža-gícen abból a mije
nincs | *ex eo quod non habet*
Bk. II. 8, 12.
- ukán: u. edem kinek nincs sem-
mije | *qui nihil habet* Bk. II.
8, 15.
- ukš ág [ramus R., ukš L.; *ukš
C., ukša B.
- ukšinžam okádni | *vomere*; -uže-
dem (fr.); *úkšecma oká-
dás | *vomitus B.*
- uguršo (mükš) fiatal, egyéves (mé-
hek) | *novellus, unius anni*
(apes).
- ungor pü zápfog | *dens mola-
ris.*
- uš ész, emlékezet | *mens, memoria*;
*oš C., uš B. (aš Bap. 10, 4)
- ušēšem vozo eszembe (esett) ju-
tott | *mihi in mentem venit,
incidit.*
- ušán eszes, okos, bölcs | *prudens,
sapiens.*
- uštumo esztelen | *demens*; *uš-
tema B.
- *ušluk bölcsesség, okosság | *sa-
pientia, prudentia.*
- ušēstarem oktatni | *docere, insti-
tuere P.*
- ušem (σ) egyesíteni | *conjungere*;
volukem ikverež u. a mar-
hát összehajtani | *pecus in
unum compellere.*
- ušnem egyesülni | *se conjungere.*
- ušnomaš egyesülés | *conjunctio.*
- *uštarem egyesíteni, hozzácsa-
tolni | *conjungere, addere B.*
- *ušlanem egyesülni, hozzácsat-
lakozni | *se con- v. adjungere*
Bap.
- *ušlandarem egyesíteni, hozzá-
csatolni | *con-, adjungere.*
- uškál, škal tehén | *vacca*; *škal
C. K.
- uštam ásítani | *oscitare, -tedem (fr.)*
- úštoš verszt (bepeta) | *stadium*
Russicum; *úštaš, úštiš.
- ušmá száj | *os (oris)*; *šma v. šma-
raž (szájlyuk) C. B.
- ušmén (σ) retek | *raphanus.*
- jokšar u. vörös répa | *beta nigra.*
- užam látni | *videre*; užedem (fr.);
*užam.
- užonogket (nem láthat) ivigyel |
invidet; *užen ak kert B.
- užon kettemaš ivigység | *invidia.*
- *užaktem láttatni | *videndum*
dare.
- užárge zöld | *viridis*; *žarga C.
- užargem, užargeman zöldülni |
virescere.
- užartem, užargemdem zöldíte-
ni | *viridem facere.*
- (užá ár | *pretium*), ža F.
- užalem eladni | *vendere*; *vu-
šalem C., vužalem B.
- žalkalem, žaledem (fr.)
- užalšašluk eladni való, eladó |
venalis.

- užgá *bunda* | *pallium pelliceum*; *žga C.
 ufa *ajtó* | *janua* L.
 utarem (σ) *megszabadítani, megmenteni* | *liberare, servare*; *K., atarem B.
 úto (σ) *fölös* | *abundans, superfluus*; *úta C., egyebeknél több; *kamat* | *plus*; *fenus, usura* B.
 utem *fölös lenni* | *abundare, superesse* R. P.: *utemeške mértéken túl* | *supra modum* P.
 *uteštam *megnövekedni* | *increcere* Br.
 *utemdem *növeszteni* | *augere* Bk. II.
 utlá több, többet; sokkal | *plus*; *multo* (c. comp.); *utlarák több, többet, többnyire* | *plus, plerumque*; *.
 utlem *megmenekedni, szabadulni* | *salvum, liberum evadere*; -*ledem* (fr.); *utlem, atlem B.
 udur *földvakaró* | *rastrum*.
 udralam *vakarni* (*körömmel*) | *scabere, scalpere, -rkalem* (fr.), -*raldam vakaródzni* | *se perfricare, cf. odorem*; *udurkalem *aggódni* | *sollitum esse* (cf. *fülét vakarni*) K.
 *udralmaš *vonás* | *linea* B.
 *udralam *jelt adni, inteni* | *signum dare, nutu significare* Bl.
 4. 7. K.
 uzaktarem (σ) *elkísérni* | *comitari, deducere*.
- úzo *hím* | *mas, masculus*; *óza Bl.
 uná (σ) *vendég* | *hospes, conviva*; *zana, zna C., zuna B.
 unálok *vendégség* | *hospitium*: *unalokeš kajaš v.-be menni* | *hospitium, convivium inire*.
 *zunalem *vendégeskedni* | *convivio interesse*.
 unaliktem *megvendégetni* | *hospitio, convivio excipere* P.
 úndur (σ) *hód* | *castor*.
 úndula *poloska* | *cimeax*.
 úver (α) *hír, tudósítás* | *nuncius* (*Nachricht*); *ubér B.
 *uberlem, uberlandarem *hírdetni* | *nunciare* B.
 umur, umor (σ) *csendes* (*idő, víz*) | *tranquillus, placidus*.
 umurlanem *megcsendesedni* (ex. szél) | *consedari*.
 umula (σ) *komló* | *humulus lupulus*; *omala, omla, umla C.
 úmdo *nyárs* | *veru*.
 umbál *túlvaló, túlsó rész* | *ulterior, ulterior pars*; *B.
 *u. sirä *túlsó part* | *ripa ulterior* B.
 umbálne (*loc.*) *túl; n-túl* | *ultra; trans*; *umbálna B.
 umbáke, umbák (*lat.*) *túl, túlra* | *in partem ulteriorem*, *umbáka B.
 *umbécen *túlnan, -n túlról* | *ex parte ulteriore* B. K.
 ur evet, kopéka | *sciurus; kopeika*; *.
 lur, luraš (lu-ur, lu-uraš) *tíz kopékás* | *numus denarius* (10 kop.); *luraš Bl.

- ig-ur, kog-ur *egy, két kópéka*; *kók-ur Bl.
- * vislur *fél rúbel* | *dimidius rublus (50 kop.)* K.
- šüdör (šüdö-ur) *rúbel, рубль (100 kop.)*
- ur-elszakítódni, elsodortatni (*föld a víztől*) | *avelli, abrumpi (ex. terra impetu fluminis).*
- uruktarem elszakítani, elsodorni (*földet a víz*) | *avellere, ab-rumpere.*
- * urdem *eltartani, megyóvni* | *sustentare, conservare* B.; *tartóztatni* | *retinere* Bl.
- urs (σ) *aczel* | *chalybs*; *urus, urs C.
- * urbal- *keverní, elegyíteni* | *miscere* B.; *cf. varem.*
- úrman *gyarapodás* | *incrementum.*
- urmužam *vonyítani (kutya)* | *ululare, -zedem (fr.), -žaldem (nt., dim.);* *urmožam C.
- úrluk (σ) *mag, vetőmag; nemzedék* | *semen; progemies, stirps.*
- úla *előfogat, fris ló* | *equi curru juncti, equi mutati.*
- ulák (σ) *magában való, magányos; csendes, rejtett hely* | *sobus; locus ab arbitris remotus (ex. g. ulakeš kaena);* *olák vär B.
- ulam *vagyok* | *sum*; *ulam, ilam B., olam C.
- praet. elem valék* | *eram, ele vala* | *erat* R., *ile* P.; *ile B., ole C.
- *úla: *úlaža-gícen abból a mije* van | *ex eo quod habet* Bk. II. 8, 11.
- ulán: *piš u. liaš bővölködni* | *abundare* Br. II. 9, 8.
- *ult-: *odolen ultenet imádkozásban voltak* | *in precatione occupati erant* BAp. I, 14. *cf. jumuldem.*
- ultemáš *imádság* | *precatio, preces* BAPC. 5, 8.
- ulmu (σ) *férj, ur[-am]* | *maritus, dominus* L. S.
- ü *vaj, olaj* | *butyrum, oleum*; *û C., ü B.
- škal-ü *tehénvaj* | *butyrum, pu-ü faolaj* | *olivum.*
- üngö *bagoly* | *bubo*; *üngü C.
- üngüröük *lassu, buta* | *tardus, stupidus.*
- üngüröükemam *megbutítani* | *stupidum fieri.*
- üngše *csendes, békés* | *placidus, mitis* R., ünšö P.
- üngšemdem *kibékíteni* | *placare.*
- üčažem *veszekedni* | *contendere, altercari*; *vicašem B.
- * üš *kalapács* | *malleus* C.
- üšandarem *nyugtalanítani, háborgatni* | *inquietare, turbare.*
- * üškurem *fölinđítani, fölingerelni* | *irritare, lacerare* BAp.
- üšküž *bika* | *taurus*; *üšküš C., üšküž *tulok* | *juvencus* B.
- vusko ü. *ökör* | *bos.*
- üštam *törülni, seperni* | *abstergere, scopis verrere, -tedem (fr.);* *ištaläm C., ištilam *megtörülni* | *extergere* B.

- sürg' ü. *arczát megtörülni*, pört
 ü. *szobát seperni*.
 üstő *öv* | *cingulum, zoña* R., ušti
 L.; * *íšte, este* C., *i'šta* B.
 * *üstövä* *derék (öv-hely)* | *lum-*
bus C.
 * *íстал-övezni* | *cingere* : *íštam* *is-*
talaš az övet fölkötni | *succin-*
gi Bl. (*štim štal-* BAPC. 1, 13.)
 užam *hívni* | *vocare, advocare* ;
 * *üzám* C., *üzám* B.
 užüktem *meghívatni* | *invita-*
re P.
 užalanem *megvedleni* | *plumas mu-*
tare.
 üdem *vetni* | *serere, üdedem* (fr.)
 R., *vüdem* L.; * *üdem*.
 üdür *leány* | *filia, puella* R., *vü-*
dür L.; * *eder, idir* C., *idür* B.
 üdüramaš *asszony* | *mulier* ;
 * *ederámáš* C., *idramáš, idí-*
remáš B.
 üdür-vél *mostoha leány* | *pri-*
vigna.
 üzgár, üzgar *szerszám, eszközök,*
holmi | *instrumenta, utensilia,*
vasa ; * *žgar holmik* BAP.
 ömie ü. *lőszerszám* | *helcium* ;
 vočko ü. *könyhaszerek* | *vasa*
coquinaria.
 ünžültük *fejjel lefelé* | *capite deor-*
sum verso (*šolgaš állni, sa-*
kaš akasztani).
 üp *haj* | *crinis* ; * *üp* C., *üp haj,*
hajszál | *capillus, pilus* B.
 üpoñem *porkó hajfónadék* | *cri-*
nis plexus (Zopf), cf. *punem*.
 üpš *szag* | *odor* R., *upiš* L.; * *üpš.*
üpšán szagos | *oleñs*.
üpšem szaglani (*szaglik*) | *olere,*
-šedem (fr.) ; *-šaldam min-*
denütt szaglani | *ubique olere* ;
 * *üpšem* B.
üpšinžam szagolni vmit | *olfa-*
cere, -žedem (fr.) R., *üpšin-*
zam S.
üvürä szúnyog | *culex*.
 ümä' : *ümäšte taval* | *anno supe-*
riore ; *a minap* | *nuper* RcsM.
 702.
 ümäsen, ümäštegeč *taval óta* |
inde ab anno superiore.
 ümäse *tavali* | *anni superioris*.
 ümür (α) *élet, élet ideje* | *aetas*.
 ümürdömö *örökkévaló* | *aeternus*.
 ümülükš v. *ümülkä, ümül árnyék* |
umbra ; * *emelkä* C., *i'mil*
árnyék, imi'lka árnykép, ké-
sértet | *simulacrum vanum,*
species B.
 ümülükšte *šinžaš az árnyékban*
ülni | *in umbra sedere*.
 ümülükšán *árnyékos* | *umbrosus*.
 ümbäl *fölszine vminek* | *superficies*.
 ümbälne (loc.) *fölszinen* | *in su-*
perficie R., *umbälne* P.
 ümbälan, ümbäk *fölszínre* | *in*
superficiem R., *umbalan* P.
 ümbäč *fölszínről* | *e superficie*.
 ül *vminek alja* | *pars inferior*.
 ülöl *alulvaló* (ü. *vuj alsó vég*) |
inferior.
 ülnö (loc.) *alul, lent* | *subter, in-*
fra ; * *ülnä* C.
 ülnösö *alsó, alulsó* | *inferior,*
imus ; * *ülnša* B.

ülä'n (lat.) alá, le|deorsum.
 ülük, ülükö le, lefelé|deorsum;
 *ülka B., ülkä C.; ülkók
 aljáig|ad imum B., ülkilárák
 lejebb|inferius BL.
 ülüč alulról|ab inferiore parte,
 ab imo; *ülec C., ülec, -cen K.
 kaek, kaik (σ) madár; vad|
 avis; fera; *kek.
 čodera kaek vad, erdei vad|
 fera silvestris.
 kauño szövetséges, társ, barát;
 barátság|socius, amicus;
 amicitia, foedus R., kauñe S.
 meñen kauñem szövetségesem|
 mihi foedere junctus.
 kauño liaš szövetkezni|foedus
 facere, kauñom eštaš barát-
 ságot kötni|amicitiam inire.
 *kaklaká görbe, ravasz|curvus,
 callidus, versutus: k. šamak
 ravaszág|callide dictum, do-
 lus B., k. korna görbe út|
 ria curva BL.
 *kagak horog|hamus, u. u. cus C.
 kágaz (α) papiros|charta, ch. lin-
 tea.
 kágar, káger (σ) görbe|curvus.
 kagergem görbedni, görbüllni|
 incurvari; -rgedem, -rgelam
 (fr.).
 kagertem görbíteni|incurvare;
 -tedem (fr.).
 kajem menni, elmenni|ire, abire;
 (praemisso gerundio = el
 Hungaricum, verbis apposi-
 tum, cf. NyK. IV, 88.); kaje-
 dem (fr.); *kejem.

*marlan keaš férjhez menni|
 nubere cui B.
 kaektem menetni vkit|abire fa-
 cere, abigere.
 *kajic (σ) olló|forfex C.
 kanga sovány (állat)|macer (pe-
 cus) F.
 kače (σ) völegény|sponsus.
 kackizám: viszketést érezni|sen-
 tire pruritum K.
 kaška (σ) tönk (eldölt fa az er-
 dőben, a víztől vitt fa)|ar-
 bor subversa, v. torrente ab-
 repta; *käškä karó|palus
 (-li) C.
 *käškä epe|fel C. (cf. šekš).
 *kaške savanyú|acidus C.
 *kaškem savanyodni|acesce-
 re C. [tua.
 kášta mestergerenda|trabs perpe-
 katem leszakítani, letörni|avellere,
 defringere (ex. izišok kin-
 dem egy kis kenyeret); kat-
 kalem (fr.)
 kátek töredék, letört vmi|avul-
 sum quid, frustum.
 katlem szakadni, törödni|prae-
 fringi: telže katlá a hold
 fogy|luna decrescit.
 kas (σ) este|vesper R., kač L.
 keče k. lieš a nap lemenőben
 van|vesperascit.
 kas-tene estvel|vesperi.
 kasarem (sulukom) meggyónni|
 confiteri (sacerdoti peccata)
 P.; *kesärem B. P.
 kasaremaš bűnbánat|poeniten-
 tia (peccatorum) P.

káze (σ) *kecskebak, kecske* | *caper, capra*; *kesä C. B.

k. tagá *kecskebak* | *caper*.

kana, kanák (gana) -szor, -szer, *ex. ikana (i. e. ik-kana) egyszer | semel, ves-kana másodszor | secunda vice, nil-gana négyszer | quater, kumuso-g. harmadszor | tertia vice etc.*; *kanák B., kana, gana (känä, gänä), känäk *etc.* C.

ikanašte *egyszerre* | *subito*.

kanem (σ) *pihenni, megpihenni* | *requiescere*; -nedem (*fr.*); känem C. B., känaltam B_{ap}.

*känaktem, känektem, kändarem *megnyugtatni* | *tranquillare* B.

*kängäs (σ) *tanács* | *consilium* C.

*kängäsem *tanácsolni* | *consilium dare* C., *tanakodni, megítélni* | *consiliari, deliberare, judicare* B.

kandakše, kandakš *nyolcz* | *octo*;

*kändäxše C., kandakš B.

kandakš-lu *nyolczvan* | *octaginta*.

kandakšemese -kšese *nyolczadik* | *octavus*; *kandakša B. (kandakšániša B_p. II, 2, 5.) kändäxšeže C.

kándo vuj *kék virág a gabonában* | *flos caeruleus in frugibus (cyanus)*.

kandrá (σ) *kötél* | *restis, funiculus*.

kap *test, termet* | *corpus, statura*;

*káp B.

kugo kapán (ömne) *nagy, magas (ló)* | *magna staturae*.

küzgö kapan *nagytestű, vastag* | *corpulentus*.

kapká (σ) *kapu* | *porta*; *χapká B., kapka C.

kapcák *négyszögű függögallér (a nők mezer-jén)* | *galerus quadratus dependens*.

*kapsiltem *lánczolni, lánczra verni* | *catenis vincire*.

kapla, kaplák *mindenütt* | *ubique*. pasu kapla *kaešna mindenütt mentünk az egész mezőn (mező szerte)* | *totum agrum permeavimus*.

kava *gyomor* | *stomachus*.

kávan (σ) *asztag* | *acervus (foeni)*;

*kävän C.

šurno kavan *gabna asztag* | *acervus frumenti*.

*kaval, jal-gaval *sark, lábsark* | *calx pedis* C., kavál B.

*kar-enni | *edere, comedere* B.

*karte ilaš *böjtölni* | *jejunare*;

karm šon *megéhezett* | *esurit*.

kárma *evés, étel* | *esus, cibus*. [B.

cicam *karša csecsszopó* | *lactens*

kara: k. vondo *keresztpálcza a kogo vuj vondo-n, melylyel ezt fölcsavarják* | *baculus transversus, quo k. v. vondo torquetur (cf. vondo)*.

karatan (σ) *barát, szerzetes* | *monachus*.

karas (σ) *méz-lép* | *favus*; *käräš (műkš k.) B_L.

*kä'riš, kärš (*instrumentum musicum*) *hegedű* | *violina* B_L. 7.32., гусли B_k. I. 14, 7. B_{ap}c.

* kargaš *háj, kéreg* | *cortex* C.
 kárše *haris* | *rallus crex*.
 karneštam (σ) *nyujtózni* | *pandiculari*; -štedem (*fr.*)
 kalasem (σ) *mondani* | *dicere*, -skallem (*fr.*); * kelesem C. B., keleskalem (*fr.*) Bł.
 kálok, kálak, kálek (α) *nép* | *populus*; * xálak B.
 kalda *kis négyszögű bőrzacskó, melyet az öven hordanak (tűzszerszám, pipa, pénzstb. számára)* | *sacellus coriaceus, in cingulo gestatus*.
 * kalpák (σ) *sisak* | *galea* B_{EF}. 6, 17.
 kirtni-kolpák (*vas kalap*)
 B_{THESS}. I. 5, 8.
 -ke, -ge-ostúl, -estül | *una cum*; *-ge.
 kekerek *taréj (kakasé)* | *crista (galli)*.
 kečalam, kačalam *keresni* | *quaerere, inquirere*; -ledem, -ldolam (*fr.*) R., kičalam P.; * kičälám C. K., kičälám B.
 keče *nap* | *sol, dies*; *keča B., keže C.
 k. volgodo *napvilág* | *lux solis*.
 k. lekmaš *napkelet* | *oriens*; * k. lültma *mongir* B.
 k. šečmaš *napnyugat* | *occidens*
 k. val (keč val) *dél* | *meridies*, k.-valom *nappal* | *luce, interdium*; *keče-vá'l *dél, nappal* | *meridies, lux* B.
 kečen, keceňok *mindennap* | *quotidie*.
 kečán *verőfényes* | *apricus*; kečán *ogol borús* | *nubilus*.

kečaš: kum. k. (parem) *három napos (ünnep)* | *trium dierum (festum)*.
 kečem *függni, lógni* | *pendere*; *.
 kečaldam *odaakasztódni* | *suspendi*; * kečaltam (kečalten *tídan süješ nyakába borult* | *in cervicem ejus invasit* Bł. 15, 20.) *függődni, odaragadni* | *pendere, inhaerescere*.
 kečektem *függeszteni, fölakasztani* | *suspendere* C.
 kečemäš *függöny* | *velum, aulaeum* B.
 kečkem *befogni (lovat)* | *curru jungere (equum)*; kečkedem (*fr.*)
 * kickiktem *igába fogni* | *in jugum adigere* B_K. II.
 kečkerem (σ) *kiáltani, kiabálni hívni* | *clamare, vocare*; -ralam (*mt.*); -rkalem (*fr.*) R.; kickirem P.
 sisna kečkera *disznó rőfög* | *sus grunnit*; ludo, kombo k. *récze, lúd gágog* | *anas, anser strepit*.
 kečkermaš *kiabálás* | *clamor*.
 kešá (kašá) *nyom* | *vestigium* R., kišá P., *cf.* jišá, jišan.
 kéšer (π) *répa* | *rapum*.
 keškár *hengernek neme, melyre a fonal föltekерödik* | *cylindrus, cui fila texenda involvunt*.
 keškem (kiškem) *dobni* | *jacere, abjicere*; keškalam *el-, kiönteni* | *effundere*; -kaldam, -ka-

ledem (*fr.*); * kiškem, kiškäläm C., kiškal-, kiškalt- B.
 kiškal-goltaš *elontani* (*vért*) | *effundere* (*sanguinem*).
 tereš kiškaš *ganejozni* (*földet*) | *stercorare*. [kiška B.
 kešké *kigyó* | *anguis*; * keške C.,
 kešték (*σ*) *ereszték, pálha* | *assumentum angulare* (*indusii*).
 ket kéz | *manus* R., kät L.; * kit C., kid B.
 ket-šól *karperecz* | *armilla*.
 ketam -*hatni, -hetni* | *posse* (NyK. IV, 87.) R., kertam, kerdam P.; * kerdäm, kirdäm C., kerdam B.
 kette me *tehetetlen, ügyetlen* | *impotens, inhabilis*; * kértema *gyenge, beteg* | *imbecillus, infirmus*.
 ulo ketmen *lehetőleg* | *quoad fieri potest*; * nakértman B.
 kedál *derék* | *regio sacra corporis humani*; * kedäl C., kidäl B.
 kede: kú-kede *vadgalamb* | *palumbus*, tur-gede *gerlicze* | *turtur*; * kädä C., kädä *galamb* | *columba* B.
 kedetlem *kotlani* | *glocire*.
 kené *kender* | *cannabis*; * kiñe C.
 keñér *sing* (*könyöktől ujjhegyig*) | *ulna*; * kiñer B.
 k. vuj *könyök* | *cubitus* R., känär-vuř L.
 kengež *nyár* | *aestas* R., känäš L.; * kängež C., kängiž B. K.
 kengežem *nyáron* | *aestate*; * kängižam K.

kengežese *nyári* | *aestivus*.
 kem *csizma* | *calceus turcicus*; *
 keram *betenni, beledugni* | *infigere, inserere*; -redem (*fr.*); * kerl- *rádugni* B_{MK}. 15, 26.
 kéraser (*σ*?) *gonosz, haragos, fene* (*állat*) | *saevus, ferus*; * kirásir B. K.
 kerä'1 (*σ*) *kellő, szükséges* | *necessarius* B.
 kere (*σ*) *igaz, igazság* | *verus, veritas* R., kerže P.; *kirók C., kir B_{AP}., kirža *veritas* W.
 keren v. kereűók, kerűók *bizonyosan, valóban* | *certo, revera*; *
 kerék (*σ*) = *akár-* | *libet, -vis* (*pronominiibus interrogativis praefixum, cf. NyK. III, 441*), *ex. kerek-kő akárki* | *quilibet, quivis etc.*; * B.
 kéreš *sérincz* | *perca cernua*; * ki-reš, kereš C.
 * kerém *kötél* | *restis* C. B.
 k. ónga *tőr, laqueus* B_K. I.
 kerem *verni, ütni* | *percutere, pulsare*; -rkalem (*fr.*); keraldam (*pass.*); kerektem (*eff.*); *käre-m B_{AP}., kereltam (*pass.*) B_L.
 keremét (*α*) *rossz szellem, ellenséges istenség; hely, melyet a lakásánaktartanak, s holneki áldoznak* | *numen hominibus infestum; locus, ubi hujusmodi numen habitare credunt, eique sacrificant* R. P.; * keremét *bálvány* | *idolum* B_K., I. 10, 19

keremétašta coklaša (a keremet-ben áldozó) bálványimádó | idolatra Бк. I.
 kergaldem föltűrni (ruhanjjat) | replicare (manicam).
 kéрге fekete harkály | picus martius.
 kel (στ) húr | chorda ; *C., kil K.
 kislá kel guszli-húr, jongež k. ívhúr, ívideg | nervus (in arcu); res k. a mellen hordott kereszt v. gyöngyfűzér | crux v. linea margaritarum, quam ante pectus gestant.
 kelemde köldök | umbilicus.
 kelge mély | profundus ; * kelgä C., kélga B.
 kelgemam mélyedni | profundum fieri.
 kelgemdem mélyebbíteni | profundum facere.
 * kelgeža mélység | profunditas C.
 keltal- ölelni | amplecti P.; cf. el-talam B.
 * keltemäš ördög | diabolus B. (cf. küldömaš).
 * keldé háló, gyalom | rete B. K.
 keldem kötözni | colligare; -dedem (fr.)
 keldá kéve | manipulus, merges ; * kiltá B.
 keldéš kötés, csomó | nodus.
 ki'ak sárga sás | carex flava.
 ki'ar (α) ugorka | cucumis.
 kiem (α) feküdni, betegem feküdni | jacere, lecto teneri ; kildam (fr.); *.

kiše jing fekvő beteg | lecto affixus, aegrotus.
 kild-koštaš kóborolni, bujdosni | vagari ; kild- v. kilt-koštošo kóborló | homo vagus.
 * kidešt- : kideštéma vár (fekvőhely | cubiculum?) sátorosztály | pars tentorii ВнѢв. 9, 2.
 * kičaká kemény, szigoru | durus, severus ; k. jängán keményszivül | animi duri B.
 kiš szurok | pix ; * C.
 k. pot (szurokkatlan) pokol | gehenna ; * kiš-pad B.
 * kižem fázni | frigere, algere C.
 * kičiktem megfagyasztani | congelare K.
 kisá erdei pinty | fringilla caelebs.
 kizet most | nunc ; * ki'zit.
 kizetse mostani | qui nunc est ; * ki'zitša B.
 kiüilam fölkelni | surgere, -ledem (fr.) ; * kiüeläm C., kiüilam B.
 kiüildem fölkelteni | suscitare, excitare, -ldalam (fr.) ; * kiüeltem C., kiüiltem B. (χυδα-doko k. rosszra indítani).
 ki'nde kenyér | panis ; * kindä C., ki'nda kenyér, gabona | panis, fruges B.
 k. kom kenyérhéj | crusta panis ; k. körgö kenyérbél | mollia panis.
 * kiring-fölkurjantani (örömtől) | clamorem laetum edere Bg. 4, 27.

* kirtlem: namasírlanen k. *bu-
jálkodni* | *lascivire* Bg. 5, 19.
* ko *hab*, *hullám* | *unda*, *fluctus*
C. B.
* koán *habos*, *hullámos* | *fluctuo-
sus* B.
kok *két* | *duo*; *.
kóktot *kettő* | *duo*; * kóktot,
kóktit, kokta.
kogońek *mind a kettő* | *ambo*;
* kogońek, kogońék B.
kolo *húsz* | *viginti*; * kokla C.,
koklu B.
* kok väre, kok pékala *kétfelé,
ketté* | *in duas partes*.
koktoso *második* | *secundus*;
* kóktimša B., kóktéša *má-
sodszor, azután* | *secundo* Bk.
I. 12, 28.
kokerem *köhögni* | *tussire*; koko-
redem (*fr.*), kokeraldem
(*mt.*); * kaḡrem C.
kókurtuš *köhögés* | *tussis*; * kah-
retaš C.
kókša *rühes sebek a fejen* | *porrigo*.
k. vujan *rühes fejű* | *porrigi-
nosus*.
kókla *köz* | *intervallum* (enger k.
folyóköz).
kokla-koštšo *közbenjáró* | *inter-
cessor* P. (* lo-kaša B.)
kéklase *közbenső* | *intermedius*.
koklašte (*loc.*) *között* | *inter*.
koklaške, koklaš (*lat.*) *közé* | *in
medium*.
koklageč (*abl.*) *közöl* | *e me-
dio*.
koklaga *kemény* | *durus*.

koklagangam *keményül* | *du-
rum fieri*.
koklagangdem *keményíteni* | *in-
durare*.
kogárše *moly* | *tinea*; * kogérša B.
koguło (*σ*) *lepény* | *placenta*; * ka-
gel C.
koja (*σ*) *kövé* | *pinguis*; *kövérség*,
zsír | *pinguitudo*, *pingue*.
kojangam *kövéredni* | *pingue-
scere*.
kojam *mutatkozni, meglátszani*,
megjelenni | *apparere, con-
spicuum esse*; *kojedem* (*fr.*);
* kajam C. B., kajaltam
Bapc.
končem *jelenni* | *apparere* R.,
kojzem P.; *kojzoktem* (*eff.*)
P.; * *kajzoktem* (*eff.*) Bap.
* kaješlanem (*kaješ liam*) *mu-
tatkozni, elétiinni, támadni* |
apparere, cerni, emergere B.
kojdarem *tréfálni* | *jocari*.
kojdarček *tréfa* | *jocus*.
koč, koč -on át; *alatt* (*idő a.*) |
per (*locum, tempus*); * kač.
-leč koč -on túl, -nál *többet* |
ultra, plus quam; * gic kač
B.
* kačliaš *fölbülmülni, elsölneni* |
superare, praecedere B.
kočo *keserű* | *amarus*; * káča.
kočemam *megkeseredni* | *amares-
cere*.
kočemdem *keseríteni* | *amarum
facere*; -mdedem (*fr.*)
kočkam *enni* | *edere, comedere*;
-čekedem (*fr.*); * kačkam (C.

conjunctivum verbi kačkam
dicit kartnem esse, cf. kar.)
 kóčoš *étel, éték* | *cibus*; *káč-
 kiš B.
 kočkoktem *etetni* | *cibare*.
 koškem *száradni, meg-, kiszárad-*
ni | *siccari, consiccari*; -ke-
 dem (*fr.*), koškaldam *szá-*
radni | *siccum fieri*; *koškem
 C. B.; *cf. kukšo száraz* | *sic-*
cus.
 koštem *szárítani* | *siccare* C.
 koštam *járni, -tedem (fr.)* | *ambu-*
lare, meare, proficisci; *kaš-
 tam B. C., kaštalam (*dím.*)
 C; kaštikalem (*fr.*) B., kaš-
 takalem C.
 koštem *fájni* | *dolere*; *karštem
beteg lenni, fájni | *aegrotare,*
dolere.
 vujem košta *fejem fáj* | *caput*
mihi dolet.
 koštošo *fájás, baj, betegség* |
dolor, morbus; *karštiš B.,
 karštiša *beteg* | *aeger* B.
 *karštiktem *beteggé tenni* | *aeg-*
rum facere B.
 koštalam *meríteni* | *haurire*; -le-
 dem, -leštam (*fr.*); -laldam
merítődni | *hauriri*; *kaš-
 tal- B.
 kož *jegenyefenyű* | *pinus abies*.
 kožlá *fenyves (erdő)* | *pinetum*.
 kožárge *hegyes* | *cuspidatus*; kašár
 B., kašárga *hegyes ösztön* |
stimulus Bk. II.
 *kašar mučaš (*hegyes vég*)
csúcs | *cacumen*.

kožárge v. kožar toja *hegyes*
bot | *baculus cuspidatus*, ko-
 žar *parna mutató ujj* | *digitus*
index.
 kožartem *hegyezni* | *acuere, cus-*
pidare; *befejezni, bevégezni* |
finire, conficere; -tedem (*fr.*);
 *kašartem *hegyezni* | *acuere*
 Bap., *befejezni* | *finire* Bg.
 kot, kod kor, idő | *tempus*; *god B.
 šudo kot *szénakor (kaszálás ide-*
je) | *tempus foeni secandi*, tü-
 retme k. *aratás ideje* | *t. me-*
tendi, üdömö k. *vetés ideje* |
t. serendi.
 kodom kor, *idejében* | *tempore*;
 *godam B.
 kodsén, kodsek óta | *ex tempo-*
re, inde a; *godšén, godgic B.
 kotán (*στ*) *segg* | *podex*; *kután B.
 jol k. *lábsark* | *calx pedis*.
 *koti *macska* | *felis* C.
 kodam *maradni* | *manere, rema-*
nere; *.
 kotšo *maradék; múlt (nap, hét,*
év) | *reliquiae; praeteritus (di-*
es, annus).
 kodem *hagyni, hátra hagyni, el-*
hagyni | *relinquere*; kode-
 dem (*fr.*); *kodem C. B.
 *kodektem *elhagyatni (vkivel*
vmít) | *relinqui jubere* C.
 kodaldem (kudaldem) *megbo-*
csátani; abbahagyni, meg-
szűlni | *remittere, condonare;*
desistere a re R., kudaltem P.;
 *suluk *kožšašluk bünbocsá-*
nat | *remissio peccatorum* B.

- *kodalam *kísérni* | *comitari, prosequi*; -lkalem (*fr.*) C. K., kodolam *kísérni*, -loktem *elbo-csátani*, *elkísérni* | *dimittere, prosequi* BAP.
- kosa-tále *fű a gabonában (fehér virágú, szúrós)* R.; *kusa-tála *bogácskóró* | *carduus* BHÉB. 6, 8.
- *kosi'r *bűszke* | *superbus* BTRM. II. 3, 2.
- *kostan *bátor* | *audax* C.
- kon *szapu* | *lix, lixivium*.
- kongla: k. *lűvöl hónalj* | *ala (vallis axillaris)*; *konglá BAPC. 1, 13.
- kondem *hozni* | *afferre, adducere, -dedem (fr.)* R.; kondištam *hordozni* | *portare, apportare* L.; *kandem C. B., kandištam Bl.
- koptak: ket k. *kézfej* | *metacarpus*, jol k. *lábfej* | *metatarsus*.
- kopšánge *féreg* | *vermis*; kapšán-ga *bogár* | *scarabaeus* C. (*sáska* | *locusta* Bm. 3, 4, kogo *šuldurán k.* BAPC. 9, 3.)
- kovášte *bőr* | *cutis, pellis* R., kobašti L.; *kavašta C., kabašta B.
- kovorá (σ) *stuczer, csinosan öltözött* | *homo elegans, nitidus* R., kovrá *kevély* | *superbus* P.; *kábír *kevély* B.
- kovortatem *stuczereskedni, csinosan járni* | *eleganti cultu incedere*; *kabirtaltem *kevélykedni* | *superbire* B.
- kom *háj* | *cortex, crusta*, kinde k. *kenyérháj* | *crusta panis*; cf. kumuž.
- *piž-gom *keztyű* | *manica, digitabulum* C. (cf. pež).
- kómdoš *fedél* | *operculum*.
- šinža k. *szemháj* | *palpebra*.
- komdeštem *befedni* | *operire*; *komdištem *bezárni, becsukni (könyvet)* | *claudere* Bl.
- kómduk *hanyatt (feküdni)* | *supine*.
- kómbó *lúd* | *anser*; *komba C.
- kaik k. *vad lúd* | *anser silvestris*, ašneme k. *házi lúd* | *anser domesticus*.
- kórak (σ) *varjú* | *cornix*; *karak C., korák Bl.
- *koraska *vő* | *gener* C.
- korangam *félre térni, kitérni* | *cedere (de via)*; -ngeštam, ngelam (*fr.*); *karangam Bm.
- korem *rajzolni* | *delineare*.
- korém *völgy, mélyút, szoros* | *vallis, via cava, angustiae viarum*; *karém *völgy* | *vallis* C.; *verem, barlang* | *fovea, caverna*.
- šoja-gorem *nyakszirt* | *occiput*; *šaja-garem C. (šaja = шея).
- koreman *völgyes (csak egy k. -mal)* | *vallem habens*.
- koremlan *ver hegyes, völgyes, mélyedékes hely* | *locus iniquus, cavernosus*.
- korká (σ) *merítőkandl* | *cochlear majus*; *karká *kupa* | *cupa* B.

- korčák (σ): k. vate *báb* | *pupa* ;
 * korčák *fazék* | *olla* B. (kor-
 šók B.) [žanga B.]
 kor^oange (σ) *lapu* | *lappa* ; *kar-
 korno *út, csík* | *via, linea, stria* ;
 * kórna C. B.
 jol k. *ösvény* | *semita*.
 kornán *csíkos* | *striatus, lineatus*.
 kormuž *marék* | *vola*.
 kormuštalam *megmarkolni* | *ma-
 nuprehendere*.
 kormuštulam *markolgatni* | (fr.)
 kol (kál) *hal* | *piscis* ; * kol.
 kóla *egér* | *mus* ; * kála C.
 ku-kóla (*nagy e.*) *patkány* | *mus
 rattus* ; * kogo-kála C.
 kolanem (σ) *szomorkodni* | *moe-
 rere* ; -nedem (fr.)
 kolanaldam *elszomorodni* | *con-
 tristari*.
 kolandarem *megszomorítani* |
contristare.
 kolam *hallani* | *audire* R., *kulam*
 L., *koledem* (fr.) ; * kolam.
 kološtam *ráhallgatni, szót fo-
 gadni* | *auscultare, obedire* ;
 -štedem (fr.) ; * kolaštam C.,
 kolištam, kolštam *elhallgat-
 ni* ; *szót fogadni* | *contice-
 scere* ; *obedire* B.
 * kolštektem *uralkodni vkin* |
in officio continere quem B.
 koldomo *süket (nem halló)* |
surdus.
 kolem *halni, meghalni* | *mori* ; *.
 kološo *halott* | *mortuus* R., *kó-
 lokšo* P. ; * kolša, kólakša,
 koláša B.
- kolmás *halál* | *mors*.
 * kolšalandarem *halálra vin-
 ni* | *supplicium capitis sumere*
 B.
 koldem *küldeni, ereszteni* | *mittere,
 dimittere* ; (c. *gerundiis verbo-
 rum, cf. NyK. IV, 88.*) ; -de-
 dem (fr.) ; * koltem B. C. ;
 koltalt- *megbocsátani* | *remit-
 tere, condonare* B.
 koľmo *lapát* | *pala* ; * koľma.
 puš k. *evező-lapát* | *remus*.
 kő *kí* | *quis* ; * kü.
 kögörcan (σ) *columba* R., *galamb* |
kugarčín L.
 * köfírgem : köfírgmä's *elvetetés* |
rejeccio, repudiatio B. 11, 15.
 kő'sten (π) *furkó, furkós bot* | *cla-
 va* ; * kestén B.
 köveg : saravoč k. *lakat* | *sera*.
 körgö *bél, bele v. belseje* | *vminek* |
pars interior ; * körga : *tá
 körgda a tí belsejök* B., *pört-
 körga ház belseje* | *domus in-
 terior* K.
 körgösö *belső* | *interior*.
 körgöštö (loc.) -*ben, bent* | *in, in-
 tus* ; * körgišta B.
 körgeš, körgöškö (lat.) *belé,*
be | *in, intro* ; * körgiška B.
 körgögeč (abl.) -*ből, belől* | *ex* ;
 * körgižgíčen B.
 körgán *üres* | *vacuus* ; körgödö-
 mö *nem üres* | *non vacuus*.
 kölme *fagyott, hideg* | *gelatus, fri-
 gidus*.
 kölmem *fázni* | *algere* ; *fagygni* |
gelari ; -medem (fr.).

- kölmöktem *fagyasztani* | *gelare*; -ktedem (*fr.*)
- ku (*pronomen interrogat.*); * B., ko C.
- kudo *mily, mely* | *qualis, qui*; kudožo *melyik* | *qui*; * kúda, kúdaža B., koda, kodaže C.
- kuňare, kučolo *mennyi* | *quantum, quot.* [ta C.
- kušto *hol* | *ubi*; * kúšta B., koškuško (kuš), kužak, kužagen *hova* | *quo*; * kúška, kušak B., koška C.
- kužeč *honnét* | *unde*; * kušec, -cen B., košec C.
- kunám *mikor* | *quando*; * B., konam C.
- kuškeven, kušken *meddig* | *quousque*; * kuškébek B., koškebek C.
- kuze *hogyan, mint* | *quomodo, ut* R., kucé, kucéla P.; * kucé B., koce C.
- ku (*vide*: kugo): kuv-aváj *nagyanya* | *avia*; ku-akaj *nagynéne* | *amita, matertera*, kuači *nagyatya* | *avus*; kú-geče (*nagynap*) *húsvét* | *dies festus paschalis*; * kogéča B_{AP}. K.
- kú-kede *vadgalamb* | *palumbes*.
- kuakš *sekély* | *vada, brevia*.
- kuat (α) *erő* | *vis, robur*; * koat, kuat C., kuát *erő, hatalom* | *vis, potestas* B.
- kuatán, kuátle *erős* | *validus*; koatán C., kuátla B.
- kuatteme *erőtlen, gyenge* | *infirmus*.
- kuatlemam *erősödni* | *convalescere*.
- kuatlemdem *erősíteni* | *firmare, corroborare*.
- kuem *ásni* | *fodere*; kualam (*mt.*); kuudem (*fr.*)
- kuem *szőni* | *texere*; kuudem (*fr.*)
- kúe *nyirfa* | *betula*; * kogi C.
- kuerla *nyirfaerdő* | *betularum silva*.
- kuku *kakkuk* | *cuculus*; * C.
- kukšo *száraz* | *siccus*; * kužše C., kúkša B.
- kužše-geče C., kukš-keča *szombat* | *dies Saturni* B.
- * kuktem *varázsolni, jósolni* | *incantare, vaticinari* B_{AP}.
- kuktaza *varázsló* | *incantator* B.
- kúgo *nagy* | *magnus* R., kugú P.; * kogo C., kogó B.
- kugo-záj, kugo-za *nagy bátya* | *patruus*; *öreg bácsi* (*ismerős öreg ember*) | *quivis cognotus natu major*; * kuguzá B_{TIM}. I.
- kugožá (kugo-ža) *király, czár* | *rex, imperator* R., kugizá P.; * kugizá, kugizá C. B.
- * kugizániš *királtság, birodalom* | *regnum, imperium* B.
- * kugizalanem *uralkodni* | *regnare* B_r. [sul.
- kugurák *főnök, vezér* | *dux, praekugemam* *nagyobbodni* | *majorem, ampliozem fieri*; * kogojemam B.
- kugemdem *nagyobbítani* | *amplificare, augere*.

kúgu *nap* | *socrus*; * B.
 kujam *baszni* | *coire cum foemina*;
 jedem, jedelam (*fr.*)
 * kujrt- *a haját fonni* | *plectere cri-*
nes B.
 kučem *hágni, fölhágni, fölmenni,*
fölszállni | *ascendere*; * ku-
 zem C., kuzem B.
 ömne vak k. *lovat meghágni* |
salire (equam).
 kučuktem *fölszállítani* | (*eff.*):
viden-k. fölvzetni | *subdu-*
cere, sursum ducere; *nomal*
k. fölvinni | *sursum ferre*;
 * kuzuktem B.
 kučem *fogni, tartani* | *capere, tene-*
re, kučedem (fr.); -čaldam
fogódni | *capi, intercipi*; * ko-
 žem C., kučem B.; kučaka-
 lem (*fr.*) B_{AP}.
 puš-poč k. *kormányozni (ha-*
jót) | *gubernare (navem).*
 kučedalám *összekapni, össze-*
veszni | *manus conserere*; ku-
 čedalmaš *verekedés* | *pugna.*
 kuškam *nöni, felnöni* | *crescere,*
adolescere; *.
 * kuštem *fölnevelni* | *educare.*
 kušk-:
 kuškedám *szakasztani, szétszag-*
gatni | *discindere, disrumpe-*
re; * kuškedám C., kuske-
 dam B.
 kušketlem *szakadni (ruha)* | *dis-*
rumpi.
 * kuškulaltám *szakadni, elszakí-*
tódni (ruha) | *rumpi, lacerari*
(vestis) B.

kuškužám *lábait szétterjesztve le-*
ülni; *lóra ülni* | *distensis cru-*
ribus considerare; *equum con-*
scendere; * koškožám C.,
 kuškužám B.
 kuškuš-šinžaš *lovagüléssel ül-*
ni | *distensis cruribus sedere.*
 kuškuštem *lóra ültetni* | *equo*
imponere B.
 kuškúžmo *kedd* | *dies Martis*;
 * koškožám C.
 kuštem *tánczolni* | *saltare*; -taldem
(dim.); * kuštem C. B.; kuš-
 taltém C.
 kuštomaš *táncz* | *saltatio.*
 kušturá *forgács, szemét* | *assula,*
schidia; *quisquiliae.*
 kuštulgo *könnyű* | *levis*; *facilis*;
 * kuštalga.
 kuštulgemám *megkönnyülni* | *le-*
vare.
 kuštulgemdem *megkönnyíteni* |
levare.
 * kuštaltém *megkönnyíteni* | *le-*
vare C.
 kuž vüt *húgy* | *urina.*
 kužám *hugyozni* | *urinam face-*
re; -žedem (*fr.*)
 kúžo *hosszu* | *longus*; * kúža.
 kužemám *hosszabbülni* | *longio-*
rem fieri.
 kužemdem *hosszabbítani* | *longio-*
rem facere, producere; * B.
 * kužaža *hosszuság* | *longitudo*
 C.
 kut *hat* | *sex*; *.
 kudot *hat* | *sex (substant.);* * ku-
 dat C., kudut B.

- kut-lo *hatvan* | *sexaginta*; *küt-lu.
- kudumoso, kudotoso *hatodik* | *sextus*; *kudumše C., kudumša B.
- kut *hosszaság, hossza* | *longitudo*.
koéner kut *egy rőfnyi h.* | *unius ulnae l.*
- kútko ($\sigma\tau$) *hangya* | *formica*; *kutka.
k. šue *hangyaboly* | *formicetum*.
- kútkuž *sas* | *aquila*; *kučkaž C., kúčkuž B.
- kuturem *dicsekedni* | *gloriari*; *χuturem: šajam χuturaša *hazug, hiábavalót szóló* | *mendax, vana praedicans* БАР.
- kutla *körülvalóság* | *quod circum est*.
kutlašte (*loc.*) *körül* | *circum*; *gutlašta B.
- kutlageč (*abl.*) *körülbelől* — *-től (időtől)* | *circiter inde a.*
- kudakšam *levetni (ruhát)* | *exuere vestem*; -kšedem (*fr.*) R, kudaš- P.; *kadašam C., kudašam B. [*vestem*].
- kudakšaldam *levetkezni* | *ponere kudalam nyargalni, vágatni* | *equo citato vehi, -leštam (fr.)*; *rohanni | *se proripere* B.
- kudal-koldaš *elszaladni, elfutni* | *aufugere*.
- kúdo *ház* | *domus*; *kúda C. B. (W. kudabiča, cf. veče).
- kudošto *hon, otthon* | *domi*.
- kudoško, kudeš *haza* | *domum*; *kudeške C.
- kudogeč *házól* | *a domo*.
- kudoso *házbeli (ruha)* | *domestici-*
- kudór *bodor* | *crispus*. [*cus*].
- kusem, kusnem ($\sigma\tau$) *átköltözni* | *transnigrare*; *kusem B.
- kusnuktem *áttelepíteni* | *in novas sedes traducere*; *kusektem B.
- kusarem ($\sigma\tau$) *átköltöztetni* | *ad migrationem adigere*.
- kúzuk *nászajándék* | *donum nuptiale*.
- kup *mocsár* | *palus (-udis)*; *C.
- kupturgem *ránczosodni (kép), öszszeránczosodni (csizma)* | *se rugare, corrugari*; -geštam (*fr.*)
- kupturgušo *ráncz, redő (a képen)* | *ruga*.
*kupturtem *ránczba szedni (a képét)* | *corrugare* B.
- kuvulžo *nyirfajd* | *tetrao tetrix*.
- kum *három* | *tres*; *.
- kumut *három* | *tres (substant.)* *.
- kum-lo *harmincz* | *triginta*; *kum-lu.
- kumuso v. -mušo, -mutoso *harmadik* | *tertius*; *kúmša B., kumše C.
- kumušto *holnapután* | *perendie*; *kúmšušta K.
- kumaga ($\sigma\tau$) *kályha* | *fornax, caminus*; *kamaká.
- kumalam *meghajtani magát, köszönteni* | *se inclinare, salutare*; -ledem (*fr.*); *kumalam.
- kumem *behúnyni (szemét)* | *oculos operire*; -medem (*fr.*); -mal-

- dam (*pass.*); *kumem, -muktem (*eff.*) B., kumaltem (*mt.*):
šinzam kumaltma (*egy szembehunyás pillanat | momentum temporis*) B.
- kumól engedelem, engedély | *venia, permissio.*
- k. puas engedelmet adni | *veniam dare.*
- *kumulán kegyesszívű | *benignus* B. I. B. TIM. II.
- kúmuk fölfordulva, hassal lefelé | *pronus, ventre deorsum verso*; *B. (k. širg' vazenet arczra borultak | *in os pronum procubuerunt*).
- kumuktem fölfordítani | *evertere*; -ktulam (*fr.*); *kumuktem B.
- kumuktaldam fölfordulni | *everti.*
- kumuž nyirfahéj | *cortex betulae*; *komoš C.; *cf.* kom.
- kumda széles | *latus (adj.)*; *komda C., kumdá B.
- kumdangam szélesedni | *latum fieri.*
- kumdangdem szélesíteni | *latum facere.*
- kuralam szántani | *arare* R. L.; -ledem (*fr.*); *karalam C.
- kurúk hegy | *mons*; korok C., kuruk B.
- k. mari csuvas | *homo Čuvašicus.*
- kurúkš tarisznya (*vékony hársból fonva*) | *canistrum (etenuli lib. o confectum)*.
- kúrum életkor | *aetas*; * B.
- *k. pitemeška (*életfogytáig örökké*) | *in aeternum.*
- kurmés örökké | *in aeternum.*
- kúrmo-goč életem át | *per totam aetatem* P.
- kurgužam futni | *currere*; * B., korgošam C.
- kurgužaldem (*dim.*), -štalam (*fr.*); *korgoštalam (*dim.*) C., kurguštalam B.
- kurgušttem futtatni, hamar küldeni | *decurrere jubere, expedite mittere.*
- *kürša kosár | *corbis* B. P.
- kúrnoš holló | *corvus*; *kurtnaž C.
- kul (*σ*) rab, szolgál, cseléd | *servus, famulus.*
- k. majrä szolgáló | *ancilla.*
- kulá sárgásbarna (lónak színe) | *fulvus.*
- kü kő | *lapis* R., küä L.; *kü C., kü B.
- *tolgû tűzkő | *pyrites* C.
- *küjeran vär köves hely | *locus lapidosus* B.
- küam égni, megégni, megfőni, megsülni | *maturecere, coqui, assari*; *küäm C., küam B. (kün šoaš megégni | *maturitatem assequi*).
- küktem megéretni, megfőzni | *maturare, concoquere*; * B.
- küestam sütni | *assare*; -štodem (*fr.*); *küestäm C.
- kudaldem (*lege: küaldem?*): kinde k. kenyeret sütni | *panem coquere* R. CSM. 517.
- küdömö éretlen | *immaturus.*

- kün *érett* | *maturus*; *kün (kûn) C.
- kükš *magas* | *altus*; *kükše C., kükša B.
- kükšemam, -šangam *magasodni* | *altum fieri*.
- kükšemdem, -šangdem *maga-sítani* | *altum facere*.
- küč *köröm* (*mindenféle állatoké*) | *unguis, ungula*; *kiž C.
- küčem (kičem) *kérni* | *rogare, -üktem* (*eff.*); *kičem C.
- küčedelam (*v. küčedel-koštam*) *koldulni* | *mendicare*.
- kü'čüzö *koldus* | *mendicus* P.; *ki'ciza, ki'cüz B.
- küčük (*σ*) *rövid* | *brevis* R., kü'tük P.; *kitek, kotok C., kitü'k (*kis termetű* | *brevis staturae*) B.
- küčükemam *rövidülni* | *brevem fieri*.
- küčükemdem *rövidíteni* | *brevem facere*; *kitikemdem B.
- küšöl *fönt való* | *supernus*; *küšil (k. vär) B_{AP}.
- küšnö (*loc.*) *fönt* | *superne, in alto*; *kü'sna.
- küšnösö *felső* | *superus, superior*.
- küšan, küškö (*lat.*) *föl* | *sursum*; *kü'ska B., küskilä *feljebb* (*fölfelé*) | *sursum versus* B., küškä L.
- küšüč (*abl.*) *föülről* | *desuper, ex alto*; *kü'sicen B., kü'sic, -cen K.
- küzgö *vastag* | *crassus*; *ki'zge B.
- küzgemam *vastagodni* | *crassum fieri*.
- küzgemdem *vastagítani* | *crassum facere*.
- *kižgežä *vastagság* | *crassitudo* C.
- kütem (*σ*) *örizni* (*nyájat*) | *pacere* (*gregem*), *kitedem* (*fr.*); *kitem C.
- kütü (*σ*) *nyáj* | *grex*; kitö' B.
- kütüčö (*σ*) *pásztor* | *pastor*; *kitö'zä.
- küdör *nyirfajd* | *tetrao tetrax*; *keder C.
- uzo k. *hím ny.* | *t. masculus*.
- ava k. *nöstény ny.* | *t. femina*.
- küdürtem: *küdürta mennydörög* | *tonat* (*tonitru*); -rteleš (*fr.*); *kidärteš *mennydörög* | *tonat* C., *kidüre-* (*juma kidürcen mennydörgött* | *coelum intonuit*) B.
- küdürtšö *mennydörgés* | *tonitrus*; *kidär, *kidärzä*, *kiderce* C., *kidi'rtiš* B.
- küdül:
- küdülne (*loc.*) *mellelt* | *juxta, ad*.
- küdülösö *melletti* | *juxta positus, adjacens*.
- küdülan, *küdük* (*lat.*) *mellé* | *propter, ad latus*.
- küdüč (*abl.*) *mellől* | *a latere*.
- küsé (*π*) *zseb* | *loculus, funda vestis*.
- kü'zö, *küz* (*σ*) *kés* | *culter*; *kize C., ki'zä B.
- *küsem *kölcsön venni* | *mutuum sumere, -selem* (*fr.*) C.

- *küse kölcsön | *mutuum, creditum* C., kü'sä B.
- küsün (σ) nalaš kölcsön venni | *mutuo sumere*; *kü'sin.
- künžem vájni, kivájni, vézni | *excavare, caelare*; -žedem (fr.) [čik C.
- küpčük (σ) párna | *pulvinar*; *kipkүvä'r (σ) híd, padlat | *pons; tabulatum*; *kibér K.
- kü'müz tál | *lanx*.
- kür vastag hárs (melylyel háztetőt is fednek) | *cortex tiliaceus*.
- kürän ter oldalas szán | *traha lateribus instructa*; *kirán ter K.
- küram tépni, kitépni | *vellere, evellere, -redem* (fr.); *keräm C., kiram B., kiram K.
- kürüštam tépedesni | *vellicare*.
- kürlam kitépni, kiszakítani | (fát, virágot) | *evellere; elszakítani (czérnát) | dirumpere (filum)*; kürl'-kajaš elszakadni (czérna) | *dirumpi*.
- *kiriltišdeok szakadás nélkül, szakadatlanul | *sine interruptione* K.
- *kiredalam igyekezni, erőlködni | *eniti, operam dare* B. K.
- kürt magas hófuvatag | *nives exaggetatae*.
- kü'rtňö vas | *ferrum*; *kirtie C., kirtni' vas, békó | *ferrum, vincula* B.
- *kirtnilem meglánczolni | *catenis vincire* B.
- külam: küleš kell | *necesse est, opus est* R., küleš P.; *keleš.
- küldöm v. og-kül jing nem kel-lő, kelletlen ember | *incommodus, molestus*; *kéltema.
- kü'ldömaš kellellen, szükségte-len | *non necessarius*; *keltemäš ördög | *diabolus* B.
- gañe 1) (*nomina comparativa formans*): u-gañe (újkénti) olyan mint új | *novo similis*; tugañe olyan | *talis*; *gaña B., kaña C.; 2) (*postpositio*) gyundánt, ként | *instar, velut*; * B.
- ge, -ke (*nota casus comitativi*) -ostúl, -estül | *una cum*; *-ge B.
- geč, -keč -böl | *ex*; *gic, gicen -böl, -tül | *ex, ab* B., gic, kic C.
- gen, -gin, ken (*part. conditionalis*) ha | *si* (cf. NyK. III, 469); *gin.
- ginat ha — is, bár | *etsi, etiam* si; *ginat B., gűnat C.
- *čäk (α) ár | *pretium* Bap., vid. ak.
- *čang: šüša č. cerän bélpoklos | *leprosus* B.
- *čä'dir (α) vagyon, jószág | *res, possessio* B.
- častärlänem dolgozni, fűradozni | *laborare* L.
- *čaná (σ) ág | *ramus* Bz. 15, 2, cf. ona.
- *čana-váštar ág, vessző | *ramus, virga* Bmk.
- *čangá deszka | *tabula, assis* B., cf. onga.

- * *xiriktem fölgerjeszteni* | *excitare* B.
- * *χοιά* BAPC. 1^a, 20., *χοj* BAPC. 20., 4. *bélyeg* | *signum impressum*.
- * *ja* (*vox adhortantis*): *ja karna hadd együttk* | *edamus* BK. I.
- jákte erdei fenyű* | *pinus silvestris*;
* *jákte* C.
jakterla fenyves erdő.
- * *jáxa* (*σ?*) *tisztátlan, utálatos* | *immundus, foedus* B.
- * *jaktarem* (*σ?*) *megfertőztetni* | *inquinare* B.
- * *jaxnem* (*σ?*) *megtisztátalanítani* | *inquinari* B.
- jaklaga* (*σ*) *sima, csúsós, sikos* | *glaber, lubricus*; * *jaklaká* C. B.
jaklakangdem sikossá, simává tenni | *lubricum facere, levigare*.
- jakleštam elcsúszeni* | *prolabi in lubrico*.
- jagem dörgülni, letörülni* | *terere, fricare*; -*galdem* (*mt.*); -*gkalem* (*fr.*); -*galdam* (*pass.*)
ket j. kezét dörzsölni | *fricare manus*.
- * *jäng lélek* | *anima*.
- * *jangalem elfáradni* | *defatigari*.
- * *jačaká szigoru* | *severus* BAP.
- * *jažo* (*σ*) *jó, szép* | *bonus, pulcher*.
- * *j. pušan illatos, jószagú* | *odoratus* B.
- * *jažoža szépség* | *pulchritudo* C.
- jatlem* (*σ*) *dorgálni* | *objurgare, increpare* BR. 14, 1.; HEB. 12, 5
- jastarem kiüríteni* | *evacuare, -redem* (*fr.*), -*raldam* (*pass.*);
* *jastarem* B., *cf. jars.*
jastarektem kiürésíteni | *evacuare*.
- * *jazä* (*σ*) *fiatal* | *juvenis* (*aetate*).
- jazik* (*σ*) *bűn, véték* | *peccatnm, delictum*.
jazikán vétkes, bűnös | *peccator*.
- janak* (*σ*) *ajtó- v. ablak-félfa* | *antae, postis*.
- jánu aczél (tűzűtő)* | *chalybs* (*quo ignem silici excudunt*).
- jangatá nagyszulák* | *convolvulus sepium*.
- jandapká üveg (az ablakban)* | *vitrum*; * *jandár üveg*; *kupa* | *vitrum*; *cupa* B.
- * *jánzak öv* | *cingulum* B.
- javok sovány* | *macer*.
- javogem elsoványodni* | *macescere*; -*galdam* *id.*
- javoktarem megsoványítani* | *emaciare*.
- jámde* (*σ*) *kész, elkészült* | *paratus, confectus*; * *jämdä* C.
- jamdelem készíteni* | *parare, conficere*; -*ledem*, -*lkalem* (*fr.*);
* *jamdalem* B., *jämdälem* C.
- jamdelaldam elkészülni* | *se comparare, confici*.
- jal* (*σ*) *falv* | *pagus, vicus* (*cf. aul*);
* *jäl nép* (*cseremiszek*) | *populus* (*Čeremissi*) C.; *nép*; *vidék, ország*; *más ember, felebarát* | *populus*; *regio, terra*; *alter, gentilis* B.

- *jäl idir ifju asszonyi állat |
mulier juvenis B^{TM}. I. 5, 2.
- jara (σ) v. jarak üres, szabad
(munka nélkül) | vacuus, li-
ber.
- jara koldaš szabadon ereszteni |
liberum dimittere.
- jarem megtalálni, utolérni, meg-
kapni vkit | invenire, assequi
quem.
- jarsem (σ) ráérni, munkától sza-
bad lenni | vacare (cui rei);
*järsem.
- jars- : jarsedem gyakran kiürül-
ni | saepius evacuari.
- jarnem reményleni, bízni | sperare,
confidere.
- ječe hótalp | solea lignea nivalis.
- j. küč (kőröm) karika rajta, a
melybe beduggják a lábat |
annulus (in ječe), cui pedem
inserunt.
- ježéng íz, hajlás | articulus; *éžing
B^{KOL}.
- jol j. térdhajlás | poples.
- jetén (σ) len | linum; *itin C.,
i'tin B.
- jeda -onként (NyK. III, 459) | per
singulos; *jide B.
- *ará-jideók egy-egy csoport |
singulae catervae B.
- er-jeda minden reggel | quotidie
mane, kas-j. m. este | qu. ves-
peri.
- jedál bocskor (hársból) | calceamen-
tum e cortice tiliaceo confec-
tum; *jidal C.
- jevatem elmulatni az időt | tem-
pus transigere, commorari
(ex. šuko it jivate).
- jevár (σ) ВЫКУХОЛЬ | sorex mo-
schatus.
- jer tó | lacus; *jär.
- jer kör, körület | orbis, circuitus;
(postpositio =) körül | circum,
cf. jir.
- jer, jerok (adv.) körül (járni) |
in orbem, circum; *jir B.
- jeráng ágy (veteményes v. virá-
gos a kertben) | area hortensis.
- jerge (σ) sor | ordo, series.
- ik-j. egy sorban | uno ordine,
kok-j. két sorban | duobus or-
dinibus (stare).
- jernem (σ) megundorodni, meg-
utálni | taedio affici, abhor-
rere; *jirnem B. K.
- jelé, jile hamar, mindjárt | mox,
statim R., zili L.; *jilé.
- *jiengä (σ) az atyának nénye |
amita C.
- ji'gär iker | geminus; *i'gar B.
- j. pelaš ikerestvér | frater ge-
minus; *i. peläš B.
- jiginžam csuklani | singultire.
- *iginžiktä (minim) csuklom |
singultio K.
- jing ember | homo R., zän L., jen S.
- jingen másé, idegen | alienus.
- *jingel (σ) csengetyű | camp-
na C.
- jiš (σ) család | familia.
- *jišá nyom; út (isten útjai) | ves-
tigium; via; cf. kešá.
- tī j.-dono azért, annak okáért |
eam ob causam B^{JK}.

- * *jišan* (*postp.*): *okdért*; *-ról*,
-ért | *propter*, *de* B. K.
- * *jibirt alattomban*, *lopva* | *clam*,
furtim B_{JUD}.
- * *jimem elcsendesedni*, *elhallgatni* | *sedari*, *conticescere*; *jimiktem* (*eff.*) B_{AP}.
- * *jir körül* | *circa*.
jrige kör, *környék* | *orbis*, *circuitus*, *vicinia*.
jrigešte (*loc.*) *körül* | *circa*.
jrigegeč (*abl.*) *köréből* | *e circuitu*; * *jrigeč*.
* *jrigeške kerek* | *rotundus* C.
* *jrjnša körülötte való* | *circumjacens*, *circumstans*, B.
* *jrrem mosolyogni*, *nevetni* | *subridere*, *ridere*.
- jilme nyelv* | *lingua* R., *zülmä* L.;
* *jilmä*.
jilmedeme néma | *mutus*; * *jilmadema* B., *jilmädemä* C.
- * *ves jilmän másnyelvl*, *idegen* (*nemzet*) | *sermonis externi*, *exterus* B.
- jokšarge vörös* | *ruber*; * *jakšarga* C. B., *jakšár* B. (j. *šamak köszöntés*, *proprie*: *szép szó* | *salutatio* B_L 1, 29. B_R 16, 1°.)
- jokšargem vörösödni* | *rubescere*; *C.
- jokšartem*, *-rtarem vörösíteni* | *rubrum facere*.
- jokrak hiba* | *mendum*, *error*.
j. *liaš hibát tenni*, *kibázn* | *errare*, *peccare*.
- jogem* (σ) *folyni*, *kifolyni*, *kihul-*

- lani* | *fluere*, *effluere*, *defluere*; *-gedem* (*fr.*); * *jogem*.
- äj *jogá a jég indul* | *glacies solvitur*; *pun j. kihull a toll*, *szőr* | *capilli defluunt*; * *jogem keaş hajókázn* | *navi veli* B_{AP}.
- jogoktem*, *joktarem kifolyatni* (*hordóból*) | *facere ut effluat quid*; * *joktarem*.
- * *joj* (*jöj*) (σ) *ruvasz*, *hamis*, *tet-tetett*, *koholt* | *falsus*, *simulatus*, *commenticius* B. K.
- * *jojža ruvaszság* | *fallacia* B_K II. 11, 3.
- * *jojza mastar ügyes mester* | *artifex* B_{APC} 18, 22.
- * *jojlanmaš hamisság* | *fallacia*, *fraus* B_{APC}.
- jongo tág*, *bő*; *munkától szabad* | *amplus*; *vacuus a labore*:
jong' ulam szabad nagyok, *ráérek* | *vaco cui rei*.
- jongota tágas*, *kiterjedt* | *amplus*, *extensus*; * *jongatá kellemes* (*idő*) | *gratus*, *amoenus* K. B_L 4, 19. B_{AP} 3, 20.
- jongeštam v. jongo liam szabad lenni munkától* | *vacare a labore*.
- jongeštarem tágítani* | *amplificare*, *extendere*.
- jongež íj*, *kézíj* | *arcus* (*sagittarii*).
- jongožem v. jongoštem őrleni*, (*lisztet*) | *molere*; *-zedem* (*fr.*), *-žaldam* (*pass.*); * *jan-gaštem* C., *jangištem* B.

jónguloš (σ) *hiba* | *mendum*, *error*.

j. liaš v. eštaš *hibát tenni*, *hibázni* | *errare*, *peccare*.

joškun *iszap* | *limus*.

joškunan *iszapos* | *limosus*.

jot (σ) *idegen* | *externus*, *peregrinus* (jing ember | *homo*, mülande föld | *terra*, jal falu | *vicus*).

jótke -ig (NyK. III, 458) R., jokte P.; *jakte.

jodam *kérdezni* | *interrogare*; -deštam (*fr.*); *jadam C. B.; jadišt- B. (*követelni* | *poscere* Bl. 6, 30.)

joa (σ) *hölgymenyét* | *mustela erminia*.

jomak (σ) *mese* | *fabula*; *jamák C. B., *tréfabeszéd* | *jocose dictum* K.

j. koldaš *mesélni* | *fabulas narrare*.

jomam *veszni*, *elveszni* | *perire*, *perdi*; *jamam.

jomdarem *elveszteni* | *perdere* R., jodem P.; *jamdem.

jomdarmo, jomdarmaš *veszte ség* | *jactura*.

jora (σ) *seb* | *vulnus*; *jará Bl.

joratem (σ) *szeretni* | *amare*; -tedem (*fr.*) R., joraltem P.; *jaratem (B_{AP}. jaraltem).

jorem (σ) *érni*, *vmire való lenni* (*taugen*) | *idoneum esse*; *tetszeni* | *placere*; *järem C., jarem B.

jorá *jól van* | *bene!* (*ex.* jora, eš-

tem *jól van*, *megcsinálom*); *jará liaš *megtetszeni* | *placere* B.

jorále (σ) *vmire való*, *használható* | *aptus*, *idoneus*; *jarál Bl.

joráleš, -šok (*érőleg*) *egészen*, *véglegesen* | *omnino*, *prorsus*.

jórdomo, jordomaš *vmire nem való*, *haszontalan* | *non idoneus*, *inutilis*; *jardemä C., járdema, járedema B.

jorem *vegyíteni* | *miscere*; *jarem B.

*jori' (σ) *különösen*, *épen (azért)* | *expresse*, *praesertim*, *quidem* B_{KOL}. 4. 8., joré B_{K. II.}, jöre, jöri W.

jórlo *szegény*, *nyomorú* | *miser* P.

jol (jál) *láb* | *pes*; *jal.

jolakš *lábravaló*, *bugyogó* | *braccae*; *jalaš C.

jolen *gyalog (menni)* | *pedibus (ire)*; *jálan B.

jola:

jolaštem (jola eštem, jolam e.) *vádolni*, *gyanúba venni*, *rágalmazni* | *accusare*, *suspectum habere*, *criminari*.

jolagaj (σ) *hanyag*, *rest* | *piger*; *jalağaj C.

jolavá *rojtok* | *fimbriae*; *jalavá *ruhaszegély* (*rojtos*) | *margo vestis (fimbriatus)* B.

joleštem (jã-) *megkötözni* | *ligare*, *vincire*, -štedem (*fr.*); *jalštem, jalaštem C., jalštem B.

joldaš (σ) *társ* | *socius*; *jaldáš *szolga* | *servus*.

- jötér (στ) *laskanyujtó* | (Germ. *Nudelwalker*).
- jösö (στ) *bajos, nehéz, unalmas (munka)* | *difficilis, molestus* R., jóso P.; jáso *baj, szerencsétlenség* | *labor, res adversae* B.
- jöslanem, -naldam *bajlódni, fáradni vmivel* | *labore cruciari*.
- jöslandarem *elbajlódtatni, elfárasztani* | *labore fatigare*.
- jörem *gördíteni* | *volvere*; -ralam (mt.); *jörem, jöreläm C., jörem B., jöräl- (jöräl-koltaš) B. [verti.
- jörlam, jörlaldam *eldölni* | *subjörüktem* | *gördíteni, ledöjteni* | *volvere, subvertere* (ruen j. *levágni* | *succidere*), -ktelam (fr.); *jöröktem.
- jörem (dörem) *eloltódni* | *exstingui*; *jörem.
- jörtem (dörtem) *eloltani* | *exstinguere*; *jörtem.
- júalge *hívös; nem száraz s nem nedves* | *frigidus, subfrigidus; subhumidus*. [*juk.
- juk *hang* | *vox, sonus* R., žuk L.; kel j. šokta *a hír hangzik* | *chorda sonat*.
- jukan *hangos* | *sonorus*.
- *juktem *hangoztatni* | *efferre* (vocem), *eloqui* P.; *juktalam *hívni* | *invocare* B.
- *juklanem *lármažni* | *vociferari, clamare*.
- *jukraká *kedvetlen, unalmas* | *tædii plenus* K.
- južo *némely* | *nonnullus, quidam*; *júža B.
- južošto, južo-vere *néhol, némely helyen* | *passim, nonnullis locis*.
- južnam, južokunam *néha* | *interdum*; *južanam B., južnam C.
- jut *éj* | *nox* R., žet L.; *jut C., jud B.
- judom *éjjel* | *noctu*; *judam B.
- jut-pel *észak* | *septentrio; éjjél* | *media nox* (v. pel-jut); *jud-pel B. (jud-nimäl *észak* | *septentrio* BAP.)
- jutke-kečege, v. jut-keče, v. keče-jut *éjjel-nappal* | *diem noctemque*.
- jutoso *éjjeli* | *nocturnus*.
- juzak (στ) *adó* | *tributum* F.
- júmo *isten* | *deus*; juma *isten* | *deus* (j. *kidircen mennydörgött* | *coelum intonuit*) B.; *ég* | *coelum* S.
- jum pundaš (*felső fenék*) *ég* | *coelum*.
- jumuldem *imádkozni* | *preces facere, -lledem* (fr.) R., jumoltem P.; cf. *ultem*.
- jumuldomaš *imádság* | *precatio, preces*.
- jur *eső* | *pluvia*; *.
- juram: *jureš esik* | *pluit* (jur-juren *eső esett*); *juredem* (fr.); *B.
- jul *a Volga folyam* | *amnis Volga*.
- *júla (edem) *kártékony, veszedel-*

- mes (ember) | *noxius, perniciosus* BAF.
- * julá (σ) szokás | *mos, consuetudo* BAF.
- julem égni | *ardere*; julaldam meg-
égődni | *comburi, cremari*, -lal-
dalam (fr.); * julem B.
- julaldem égetni, meggyújtani |
urere, cremare, incendere;
* julatem, julandarem B., jo-
latem C.
- jüam inni | *bibere*; jüedem (fr.)
R., züam L.; * jüäm C., jü-
am B.
- jüktem itatni | *potum praebere*;
-ktülam (fr.); -ktüktem (eff.);
* jüktem, jüktarem (BAF. 14, 13.
- jüktülam áldozni | *sacrificare*
[= *libare* ?], BHEB. 10, 6. jük-
talmaš áldozat | *sacrificium*
[*libatio* ?]).
- jüş ital; ivás | *potus, potio* R.,
jüks P.
- * jükše ittas | *inebriatus*, jükše-
mäm ittasodni | *inebriari* C.,
jükša B.
- * mlanem jüm šon megszemju-
hoztam | *sitio* B.
- jükšem meghülni, lehülteni magát |
refrigerari; -šaldam id., *ük-
šem K.
- jükšüktem, jükšüklandarem le-
hülteni | *refrigerare*; * jükšik-
tem hüsíteni, fölfrisíteni | *re-*
frigerare, reficere BL., ükšik-
tem K.
- jükštö hi deg | *frigidus*; *jü'šta B.,
üšte C.
- jükšö hattyú | *cygnus* R., jüks V.
* jükše C.
- jükštülam fürödni | *lavari* (in *ba-*
neo); -ledem (fr.)
- jükštüldem fürösztetni | *lavare*.
jükštülmö ver fürdőhely | *locus*
lavandi, balneum.
- * cáken (σ) tengeröböl | *sinus ma-*
ris BAF.
- čaknem (σ) hátrálni, csökönyö-
södni | *retrocedere, non obse-*
qui R.; caknem P.; * cak-
nem B.
- čaknuktem, čaktarem hátra
tolni (lovat) | *retro agere*
(*equum*); hátraltatni, vesze-
kedéssel győzni vkit | *repel-*
lere, repugnare.
- * caklem (σ) megérteni | *intelligere*
BME. 4, 24. 68.
- caklandarem megmagyarázni |
explicare BK. I.
- * cagem (σ) tanuskodni vki ellen,
rábizonyítani | *testari contra*
quem, coarguere.
- čang (σ) harang | *campana* R.,
can P.; * cang K.
- čankarem (čang-kerem) haran-
gozni, csengetni | *campanam*
pulsare R., can-kirem P.;
* cang-siam K.
- čánga holló | *corvus*; * canga C.
- * cacem kísértetni | *tentare, expe-*
riri BME.
- cacektem: cacektema megpró-
bált | *probatus, expertus* BHEB.
4, 15.
- čat kemény, erős | *firmus, fortis*

(*č.juk-tene fenhangon*); *keményen, erősen* | *firme, fortiter* (*ex. hajtani*).

čátkada *erős, kemény* | *firmus* (*ex. vászon*); *čátkada B.

*catkedemdem *megerősíteni* | *firmare* B.

čanžaš *fejszeforgács* | *assula*.

čap (*σ*) *hír, híresség* | *fama*.

čaple *híres* | *celebratus*.

čaplanem *híresedni* | *famam assequi*.

čaplاندarem *híresíteni* | *celebrare*.

čamanem *nem merni*; *átallani, megkötni magát* | *haesitare, contumacem esse*.

čar *vékony* | *ilia*.

čarem (*σ*) *visszatartani, tartóztatni, lebírní vmiről, tiltani* | *retinere, deducere* (*de sententia*), *vetare*; -redem (*fr.*); *cārem C., carem B.

čarnem (*σ*) *megszűlni* | *desistere, cessare*; -nedem (*fr.*) R., carnem P.; *cārnem C., carnem B. [*petuo*].

čarnadegeče *szüntelenül* | *per*.

*caršó (*π*) *sátor* | *tentaculum* BΔP.

čárlan *sirdály* | *larus marinus*.

čal (*σ*) *szürke, ősz* | *canus*.

čalemam *őszülni* | *canescere, -medem* (*fr.*)

*calko *toll* | *pluma* C.

čekem *betenni, beledugni* | *insere-re, condere in quid* (*ex. küseš in crumenam*); -kedem (*fr.*); *cikem B.

čekš *oldulnyilallás* | *laterum punctio*.

čekšte *tolažem nyilallásban szenvedek* | *laterum doloribus laboro*.

čekš čučeš (*ny. érződik*) *nyilallást érzek* | *l. dolorem sentio*.

čeklek *vid.* čelt.

čeget (*σ*) *sajt* | *caseus*.

četem (*σ*) *szenvedni, tűrni* | *pati, tolerare*; -tedem (*fr.*); *citem B.

četerem (*σ*) *reszketni* | *tremere*; -redem (*fr.*); -raldem (*mt.*)

četeralam, -raldam *egyszer meg-rázkodni* | *contremere, percuti*; *citráltam *megrendülni* B., citrál- (*sic leg. pro: citläl-*) *megrettenni* | *perterreri* B_M.^{23,4}

*citi'rtiš *földrendülés* | *motus terrae* BΔPc.

čezek *havasi v. lábatlan fecske* | *hirundo apus*.

čebeštalam *csípni, megsípni* | *vellicare, carpere*; -štolam (*fr.*)

čiptalmaš (*csípkedés*) *veszeke-dés* | *vixa* L.

čevem *csepegni* | *stillare* (*intr.*); -vedem (*fr.*); -vuktem (*eff.*)

čevaldem *cseppenni* | *stillare* (*mt.*); -lduktem (*eff.*)

čeváldeš *csepp* | *gutta*.

čéver (*σ*) *szép, csinos (leány)* | *pulcher, bellus* R., cevér P., ciber L.; *cever *boldog* | *felix* C., ceber *szép* | *pulcher* K.

*ceberlänem szépülni | *pulchrum fieri* K.
 *ceberländarem csinosítani | *exornare* K.
 čer (σ) betegség | *morbus*; beteg | *aegrotus*; *cer C. B.
 čerlanem, -naldam megbetegedni | *morbo affici*; *cerlänem K.
 čer (σ) serény, fürgé, gyors | *agilis, promptus*; *círä B.
 čerä fáklya | *schidia taedae*.
 čerä, čarä (σ) kopasz, meztelen | *nudus*; tisztás (az erdőben) | *locus silvae interlucatus*; *cärä', cärä' B.
 čera jola kaja mezteláb megyen | *pedibus nudis incedit*.
 čerangam meztelenedni | *nudari*.
 čerangdem mezteleníteni | *nudare*.
 čeri' (σ) arczpír, jó szín | *rubor, color bonus faciei*; *cire arcz | *facies* C.; cre arcz, külső szín | *facies, aspectus* B. K.
 čerián piros arczú, jó színben levő | *faciei rubentis, boni coloris*; *crean B.
 *creandarem ékesíteni | *bonam speciem addere* B.
 čeri'deme halovány, rossz színben levő | *pallidus, coloris exsanguis*.
 čerilanem v. cerian liam jó színt kapni | *colorationem fieri*.
 čelä mind, egész | *omnis, totus* R., cälä' P.; *cile C., cälä' B.
 čelä, čeläk egészen | *omni ex*

parte; mindenütt | *ubique*; čelä, č. kodom mindig, mindenkor | *semper*.
 čeläze egészben, egyáltalában | *omnino*.
 čelt, čeltók tisztán; merőben | *penitus, plane, omnino* R., čilt P.; *čilt, čiltók B.
 *čilt ulán tökéletes, boldog | *perfectus (deus)* B_{TIM.} I., I, II.
 čelt moš mosd ki jól | *bene perlava*.
 *čilt kelesen elvégezte beszédét | *sermonem confecit* B.
 čia szín, festék | *color, pigmentum*; *čiä B_{APC.}
 čiem (tiem) fölölteni, viselni (ruhát) | *induere*; čiedem (fr.); *čiem C.
 čiktem öltöztetni | *induere (cui vestem)*; -ktedem (fr.)
 čialdem megfesteni | *colorare, colorem inducere*; *čijaltem öltöztetni | *induere quem*; festeni, ékesíteni | *colorare, ornare* B.
 či'me: ümbäč čime felső öltöny | *indumentum exterius*.
 čigaldem csiklándani | *titillare*; čialdedem (fr.)
 či'ngada józan, éberlelkű | *sobrius, sanae mentis* B_{P.} I.
 čingalam megszúrni (fulánkkal) | *pungere (aculeo)*.
 čište harkály | *picus*.
 *čidräk: č. kodam késni | *moram facere* B_{TIM.} I. 3, 15.
 ci'ze (σ) csecs | *mamma*; *ci'zaB.

cizakš *szoptató tülök* | *cornu lactatorium*.
 * cínók *úgy van, igenis* | *ita est, sane* B.
 čok (σ) *illő, megfelelő* | *conveniens, aptus*.
 čokešem toleš *tetszik nekem* | *convenit mihi*.
 kem mulem čok a *csizma nekem jól illik* | *calcei mihi ad pedes apti sunt*.
 čokon ilä *illően, rendesen él* | *convenienter vivit*.
 čoka *sűrű, vastag* | *densus, crassus*.
 čokangam *megvastagodni, sűrűsödni* | *crassum ferri*.
 cokangdem *megvastagítani* | *crassum facere*.
 čoktomaš *hangszeren való játék* | *cantus fidium* (cf. šoktem.)
 čoklem (σ) *áldozni* | *sacrificare*; -ledem (fr.); * *suk áldozat* | *hostia, sacrificium*.
 čoklome *áldozat* | *sacrificium*.
 čoklomaš *áldozathozás* | *sacrificatio*.
 čógot *kalapács* | *malleus*.
 čongem *rovásokat róni* | *crenas incidere*.
 čongém *rovás* | *crena*.
 čongeštem *röpülni* | *volare*; -štolam (fr.); * *čongeštem* B.
 čočam, šočam *születni* | *nasci* R., *šočam* P.; * *šačam születni, teremni* | *nasci, provenire* B., *šažam* C.
 čočuktem *szülni* | *parere, ktedem* (fr.); * *šačektem szül-*

ni, teremni | *parere, ferre* (fruges) B.
 čočmaš *születés; születőhely* | *ortus; locus natalis*.
 čočmo: č. *avaj édes anya* | *mater germana*; *čočmem* *godsek születésem óta* | *inde a me nato*.
 * *šačiš nemzet* | *genus, progenies* B_{AP}.
 čočmo *hétfő* | *dies lunae*; * *šažma* C., *šačma* K.
 čoderá *erdő* | *silva*.
 čon (π) *lélek* | *anima* R.; *con* P.
 čonan *lelkes, élő* | *animatus*.
 čóma *csikó* | *pullus equinus*.
 čom- *kinyújtani (bőrt)* | *extendere* (corium).
 corá (σ) *rab, szolga* | *servus* B.
 * *coráluk szolgáltság* | *servitus* B_G.
 * *coralandarem rabbá tenni* | *servum facere* B.
 čoroš *íjedős* | *pavidus* (equus).
 čolo (σ) *-nyi*: *kučolo, kudončolo mennyi* | *quantum*; *meň čolem annyi, mint én* | *tantum, quantum ego*; *vese č. saen oly jól mint a másik* | *tam bene quam alter*.
 čolgužam *fényleni* | *splendere, fulgere*; * *colgižam* B_L.
 čolguštarem *fényesíteni* | *splendidum facere*.
 čö've (σ) *tyúk* | *gallina*; * *cibe* C., *ci'ba* B.
 čöv-ige *csibe, csirke* | *pullus gallicus*; * *cib-iga* B.

- nemeč čöve *pulyka* | *gallina indica*.
- čövetán *piócza* | *hirudo*.
- čugo (σ) *fasz* | *membrum virile*.
- čučam : čučeš *tetszik, érzik, érződik* | *videtur, sentitur*; * čučam *látszani, tetszeni* | *videri* (ex. *oróda-la demens*) Bk. 1.
- čumem *megrúgni* | *calce impetere*; -medem (*fr.*); -malam (*mt.*)
- čumur, čumurók *egészen, mindnyájan* | *omnino, universi*.
- čumurem *összehalmazni, egybehozni* | *coacervare, colligere*; -rkalem (*fr.*)
- čumurgem *összehalmazódni, gyűlni* | *coacervari, colligi*.
- čüktem *meggyújtani* | *accendere*; -ktülam (*fr.*); * čüktem B.
- čüngšö *zöld harkály* | *picus viridis*.
- čüčam *becsukni, zárni* | *claudere* R., tüč- P.; * čüčam C., čüčam, čüčam B.
- čüči *nagybátya (az anyáról)* | *avunculus*.
- čüčküdö *sűrű, gyakor* | *densus, creber* R., čüčküdo P.
- čüčküdön *gyakran* | *saepe*.
- čüčküdemam *sűrűsödni* | *densari*.
- čüčküdemdem *sűrűsíteni* | *densare*.
- * cürát (ρ ?) *eskü* | *jusjurandum*, c. *kelesas esküdni* | *jurare* Bm. 23, 16. 14, 7.
- * cürejem *esküdni* | *jurare* B., curejem C.
- šaklak *bütyök* | *nodus, geniculum*.
jol š. *boka* | *talus*.
- šagad (α) *óra* | *hora*.
- šagal (σ) *kevés* | *exiguus, pauci*; (*adv.*) *kevés időre* | *paullisper*; * šagal, šagal B.
- šagal *ginat legalább* | *saltem*.
- šagalemam *kevesedni* | *minui*.
- šagalemdem *kevesíteni* | *minuere*.
- * šaxár *parázna* | *moechus, moecha* B. (šaxár Bapc.)
- * šaxarlanem *paráználkodni* | *moechari* B.
- šajtán (α) *ördög* | *diabolus* B.
- šačká *sótalan* | *insulsus*.
- šaňök (σ) *villa* | *furca*; * šenik C.
- * šanalt- : šanalt-keas *elszunnyadni, elaludni* | *obdormiscere* Bap. 20, 9.
- * šandál (π) *gyertyatartó* | *lychnuchus* B.
- * šapšalä *külön-külön* | *sejunctim* C. [Br.]
- * šabá *gyenge* | *imbecillus, debilis*
- šavem *hinteni, szórni* | *spargere*; * šabem *elszórni, pazarolni; meghinteni* | *dispergere, conspergere* B.
- šamoč (*notapluralis*) R., -šamič P.
- šar *lőszórszál* | *pilus equinus*; * šar *ideg* | *nervus* C.
- šar-voč *nyílfarkú réce* | *anas acuta*.
- šara (σ) *kopaszság* | *calvities* (cf. čera, carä').
- š. vujan *kopaszfejl* | *calvus*.
- šarem (σ) *kiteríteni, kiterjeszteni*

ni | *sternere, expandere*; *šarem C., šarem B.
 *šarmá's (terítés) ágy | *lectus* BHEB. 13, 4.
 *šargalem (fr.): šargalen pačá's kinyitni, fölüitni | *evolvere (librum)* BAPC.
 *šarlem (σ) kiterjedni, elszélyedni | *diffundi*; *šarlem BAP.
 *šaralt-: šaraltmaš kiterjedés, szélesség | *extensio, latitudo* BEF. 3, 18.
 *šarša kánya-bangita bogyó | *bacca viburni opuli* C.
 *šarnem emlékezni vmiről | *meminisse, recordari*; -nulam (fr.); *šarnem B.
 *šarnendarem emlékeztetni | *in mentem revocare*.
 *šaršakúšavlá gyermekek | *liberi* BRIM. I, 3, 12.
 šarpan fejre való kendő | *capitulum*.
 šalatem (σ) elszélyesztetni | *dissipare, disjicere (ex. pecuni-am), -tulam (fr.)* R., šalatem P.
 šalanem (σ) elszélyedni | *discedere, diffugere, -nulam (fr.)*
 šalam (α) üdvözlet | *salutatio* BJK.
 *šalalt-íteni vkinek | *innuere* BMK. 15, 11.
 šekš epe | *fel*; *šäχš C., šakš B.
 šekš füst | *fumus*; *šixš C., šikš, ši'kša B.
 šekšan füstös | *fumosus*.
 šeklanem (σ) félni, óvakodni |

metuere, cavere sibi; *šeklanem.
 šegán csipkerózsa | *rosa silvestris, cynorhodon*.
 šegele szömörce | *verruca*.
 šenkšále gyík | *lacerta*.
 šengá (σ) szunyog | *culex*; *šin-gá B.
 orá-šenga légy | *musca*.
 šengálok (σ) szúnyogháló, sz. ellen való függöny | *conopium*.
 šengál hátul való | *quod pone v. post tergum est*.
 šengalne, šoľno (loc.) hátul; mögött | *post tergum, pone R.*, šengélne P.; *šáilna.
 šengalnese hátulsó | *posticus*.
 šengalan, šoilan, v. šengak, šojuko (lat.) hátra; mögé | *retro*; *post tergum*; *šáilan B., šaika C.
 šengač, šoočen (abl.) hátulról; mögől | *a tergo*; *šáicen B., šaica C.
 šec- vide: šinžam.
 šeč: š. vára csónaktóló pózna | *contus*.
 šeške meny | *nurus*; *šeškä C., šeška B.
 šeššsel korpa | *furfur*.
 šeže ősz | *autumnus*; *šize C.
 šežem ősszel | *autumno*; *šizham K.
 šežektem fecskendeni | *spargere, aspergere*; -ktelam, -ktedem (fr.)
 šežekaldam befecscenteni magát | *se conspergere*.

šetem (σ) *kikelni*, *kicsivázni* | *erumpere*, *enasci* (*seges*); -*tedem* (*fr.*); * *šitem* B.

* *šitiktem kikkeltetni* | *efferre* (*segetem*) B.

šedáng *búza* | *triticum*; * *šadāngā* C., *šadānga* B.

šéde *harag* | *ira* R., *ši'de* P.; * *šedā*, *šidā* C., *ši'da* B.

šedeškem *haragudni* | *irasci*; * *šedeškem*, *šideškem* C., *šideškem* B.

* *šidaštare*m *haragraingerelni* | *irritare* *cujus iram* B.

šen *tapló* | *fomes*; * *šin*, *šîn* C.

šep *halk*, *lassan* | *summissa voce*, *lente* (*ex. olaš loqui*, *kajaš incedere*); * *šip titkon* | *clam* W.

šepok, og šokto *nimat minden csendes*, *nem hallik semmi* | *omnia silent*, *ne sonus quidem auditur*.

šepplanem *elcsendesedni* | *sedari*, *conticescere*.

šepka *bölcső* | *cuneae*.

šeber (σ) *duda* | *utriculus*, *tibia utricularis*; * *šever* C., *ši'vir* B_{K. I.}

ševokš, ševekš *nagybőrzsák* (*lisztnek*, *búzának való*) | *saccus frumentarius e corio factus*.

šem *háj* (*belső*, *vékony*, *faháj*) | *liber* (*arboris*); * *šüm halpikkely* | *squama* B_{A.P.} K.

kol š. *halpikkely* | *squama*; *pükš* š. *diőháj* | *putamen nucis*.

šem *hét* | *septem*; * *šim*.

šemet *id.* (*substantive*); * *šimit*, *šimut*.

šem-luo *hetven* | *septuaginta*; * *šim-lu*.

šememese, šemetese *hetedik* | *septimus*; * *šimše* C., *šimša*, *šimutša* B.

šéme *fekete* | *niger*; * *šimā* C., *šim*, *ši'ma* B.

šememam *feketedni* | *nigrescere*.

šememdem *feketíteni* | *denigrare*.

* *šim-baž* (*fekete-fark*) *hölgy menyét* | *mustela erminea* C.,

šemalge feketés | *subniger*.

šer (σ) *gyöngy* | *margarita*; * B. *šeram fésülni*, *magát f.* | *pectere capillos*; -*redem* (*fr.*)

šerge fésű | *pecten*.

šére *kovásztalan*, *sótalan* | *non fermentatus*, *sale non conditus* (*kinde panis*); * *ši'rā* B.

šeremét *szegényke* | *misellus*; *kedves* | *care!* K.

šérge *drága* | *carus*; * C.

* *šergakán drága*, *áros* | *magni pretii*; *.

šércik (σ) *szökcse* | *gryllus*.

šérpe (σ) *szálka* | *festuca*, *fibra*.

šel *szalona* | *lardum*; cf. *šil*.

šelam *szelni*, *szétmetszeni*, *hasítani* | *secare*, *findere*; *hasadni* | *diffindi*; -*leštam* (*fr.*); * *šelām szétmetszeni* | *dissecare* C., *šelam* B.

šelše *repedés*, *hasadás* | *fissura*, *rīma*; *šelšan repedéses* | *rimosus* (*kinde panis*).

- * šelen-geaš *sztérepedni*, *elhasadni* | *diffindi*, *disrumpi* B.
- * šelik : rok-š. (*földrepedék*), *barlang* | *caverna* B_{APC}.
- ši ezüst | *argentum* R., šiä L.; * ši C., ši B.
- šiedam *megezüstözni* | *inargentare*.
- * ši-gol (*piscis argenteus*) *salmo salax* C.
- šiam *megverni*, *megcsapni* | *percute-re*, *ferire*; *šiedem* (fr.); * šiäm C., šiam B., šidem (fr.) C., šiedalam *verdesni* | *pulsare* B_{TRM} 1.
- vuj šiaš *panaszolni* *vkire* | *conqueri de quo*, *incusare*; * B.
- * šiktem *veretni* *vkít* | *percuti jubere*.
- * šigiltiš *alkalom*, *ok* | *occasio*, *causa* B_K II. 11, 12.
- šič (*στ*) *araszt* | *palmus*, *spithama*.
- šište *szíj* | *lorum* C., šišta B.
- šizam (*στ*) *érezni* | *sentire*; * B., šižäm *földrezeni* | *expergisci* C.
- * šidä *fabél* | *medulla arboris* C.; cf. erdä.
- * šitkada *tökéletes*, *teljes erejű*, *erős* | *perfectus*, *vigens*, *validus* B.; (*adv.*) *kivált* | *prae-cipue* C.
- ši'tkadla, ši'tkadala (*adj. et adv.*) *id.* B_{JK} HÉB.
- šinža (šinža) *szem* | *oculus* R., šinzá P.; * šinzä C., šinzá B.
- vüt š. *forrás*, *kútfej* | *fons*.
- šinža-ul *szemöldök* | *supercilium* L., šinza-ol S.

- šinža-pun *szempillák* | *cilia* S. pel šinžan *félszemű* | *unoculus*.
- šinžademe *vak* | *caecus*; šinzädemä C., šinzädema B.
- šinžan üšo (= užšo) *varázsló* | *incantator*.
- šinžáluk *szemüveg* | *vitrum oculare*.
- šinžam *leülni* | *considerere*.
- keče šinžaš *a nap leáldozik* | *occidit sol*; k. *šecmaš napnyugat* | *occidens*.
- šecme (šičme) *ver ülőhely* | *ses-sibulum*, *sedes*.
- šinžiktem *ültetni*, *leültetni*, *marasztalni* | *considerere jubere*, *retentare* (*hospitem*).
- šinželdem *szálldogálni* | *hic-illic considerere*.
- šinžal só | *sal*; * šanzál B., sanzál B_{MK}.
- šinžalán sós | *salsus*.
- šinžaldem *sózni* | *salire*, -ldolam (fr.); * šanzaltem B. (*item*: *késerséget okozni vkinek*, *alkalmatlankodni*, *bosszantani* | *exacerbare*, *bilem cui commovere*).
- * sanzalaltam (*pass.*) *megsózatni* | *sale condiri* B_{MK}.
- šinžalam *nyeríteni* | *hinnire*; -ledem (fr.)
- šinžem *ülni* | *sedere*, -želdam (fr.); *.
- šindem *ültetni*, *letenni* | *deponere*, *plantare*; -dedem, -dolam (fr.); * šindem B., -diktem (*eff.*) K.

šin žem tudni, ismerni | scire, nosse; -zedem (fr.) R., šinzem P.; * šinzem.

šinžeme tudvalevő, ismeretes | notus, cognotus.

šinžer (π) láncz | catena.

* si'ndik (α) láda | cista B.

* šipkän konkoly | lolium.

* šibä, šivä, švä (σ): šibäm šuaš nyilat (sorsot) vetni | sortes conjacere.

* širatem (σ) megalvasztani | liquefacere K. Bap.

* širänem (σ) megalvadni | liquefieri B. K.

* šire gyakran | saepe W., šeren C.

širgäš ujjra való gyűrű | annulus; * šergäš Bl., šärgäš Bp. 1.

šil hús | caro; * šel, šël kövérség, hús | pinguedo, caro C., šel, šil hús | caro B.; cf. šel R.

* šelän kövér, húsos | pinguis.

šiläm elszaladni, megszökni | effugere; -ledem (fr.); * C. B.

šilše saldak szökött katona | desertor.

* šiltem elfordítani | avertere (oculos) K.

šókš ruhaujj | manica.

šokšo hő, meleg | calidus; * šokše C., šokša B. (Bapc. 7,16. ši'kčü hőség | calor).

šokšemam melegülni | calescere.

šokšemedem melegíteni | calefacere; * C.

šoktam szitálni | cribrare.

šokte szita | cribrum.

šoktem hangszerezen játszani | fidi-

bus canere; hallatszani | sonare; -tedem (fr.); * šaktem B.

šógan (σ) vöröshagyma | caepa. šogaldem etc., vide: šolgem.

šogertan szarka | pica; * šagar-ten C.

šoja (σ) hazugság, kérdés | mendacium, jactatio; * šaja fe-ceség | colloquium C.; šajá hazug, hamis | mendax, falsus B.

šojáče hazug | mendax.

šoještam hazudni, rászedni, kérkedni | mentiri, cui imponere, se jactare; -telam (fr.); * šaištam beszélni | loqui C., šajišt-beszélni, hazudni | loqui, mentiri B.

šong hab | spuma; *.

šongan habos, habzó | spumousus.

šongeštam, šongangam habzani | spumare; -štelam (fr.).

šongo öreg, agg, vén | aetate pro- vectus, senex; * šongä.

šongemam öregedni | senescere; songemedem (fr.); * šongemam B.

šongemaldam elöregedni | conse- nescere.

šošo (šášá) tavasz | ver; * šošo C.

šošom tavasszal | tempore ver- no; * šošam K.

šož (šáž) árpa | hordeum; * šož C. B.

šodo (šáda) tüdő | pulmo; * šoda C.

šon (šan) agyag | argilla R., šun L.; * sun C. B.

- šonár pil szivárvány | *arcus plu-
vius*; *šanál pjl B_{APC}.
- šonem (σ) gondolni | *cogitare*;
-naldem (mt.); *šanem B.,
-nkalem (fr.) B_{AP}.
- *šanama gondolat | *congitatum*.
- šópo savanyú; kovász | *acidus*;
fermentum; *sápa (š. kasa
kovász | *fermentum* B.)
- šopem savanyodni | *acescere*;
-pedem (fr.); *šapem B.
- šopoktarem savanyítani | *aci-
dum facere*; -redem (fr.);
*šapemdem B_G.
- šópke rezgő nyárfa | *populus (ar-
bor)*; *šapki' K.
- šopkerlá nyárfaerdő | *popule-
tum*.
- šopter ribiszke | *ribes*; *šaptar C.
- šaprénge rigó | *merula*.
- šóve vessző | *virga (in decipula
lüdö kaška dicta)*
- šovun (sá'vun) (σ) szappan | *sa-
po*; *šávañ C.
- šovulžo, šobulžo, šogulžo keszke-
nő, kendő | *manutergium, map-
pa*; *sábic B_L.
- šovur (šá'vur) női vászon-fülöl-
töny | *pallium linteum mu-
liebre*; *šávar C.
- šómak szó, beszéd | *verbum, sermo*
R., šómák P.; *šamak B.
- šómaklanem pörölni, veszeked-
ni, valakit megdorgálni | *jur-
gare, verbis castigare*; *ša-
maklanem szólni, prédikál-
ni | *verba facere, orationem
habere* B.
- šor szar | *merda*.
- šoram szarni | *cacare*; -redem
(fr.)
- *šor- veszekedni | *altercari* B_R. 14. 1.
- šormaš visszavonás, meghason-
lás | *dissidium* B_K. 1.
- šórok (σ) juh | *ovis*; *šárak C.,
šarak B.
- š. jol juhláb | *pes ovinus (nomen
festi Čeremissici)*.
- šoroktam sírni | *flere, plorare*;
-ktedem (fr.); *šáraktam C.,
šaraktam B.
- šorokmaš sírás | *fletus*.
- šoroktarem megsíratatni | *ad
fletum adducere*, soroktuk-
tulam (fr.)
- šorgenže (šá-) serke | *lens (-ndis)*.
- šórdo jávorszarvas | *cervus alces*.
- *šorlem :
- šorlaltam megingatni | *labeface-
re* B_{JK}. 1. 8.
- šorlemaš háboruság | *tumultus,
motus* B.
- šorlektam botránkoztatni | *scan-
dalizare* B_R.
- šol : š. tul izzó tűz, parázs | *ignis
fervens, pruna*.
- šolam főni, bugyborékolni | *fer-
vere, bullire*; -ledem (fr.);
*šolem főni; olvadni | *coqui,
liquefieri* C., šolam főlni |
coqui B.
- šoldem főzni | *coquere*; -dolam
(fr.); *soltem főzni, olvas-
tani | *coquere, liquefacere*.
- šolagaj (σ) bal | *sinister*; *šala-
gáj B.

- š. veg *balra* | *ad sinistram*.
 šolem (šálem) *jégeső* | *grando*; *šolem B_{APC}.
- šolo *szilfa* | *ulmus*.
 šolerlá *szilfaerdő* | *ulmetum*.
 ter šolo *a két szántalpot összetartó keresztfák* | *ligna transversa pedes trahae continetia*.
- šolo (σ) *talphajó, szál* | *ratis*.
 šolo (šalá) *belek* | *intestina*.
 šola (šálá) (σ) *öcs, unokaöcs* | *frater minor*; *filius fratris v. sororis*; šulu L.; *šola *öcs* | *frater minor*.
 *šola *tolvaj* | *fur*.
 *šolaštam, šolštam *lopni, ellopni* | *furari, clam abripere* C., šolšt-, šolšt- B.
- šolkamá *az ing mellén való csat* | *fibula in antica parte indusii*.
 šolgem *állani* | *stare*; -lgoldam *gy. megállni, álldogálni* | *saeptius subsistere*; *šalgem.
 šolgoktem *állatni* | *statuere, constituere*: *kučen š. megállítani* | *subsistere facere*; *šalgektem B.
- šogolam *megállni, föléllni* | *subsistere, adsurgere*; *šagalam C.
- šogolaldam *fölellítódni, megválasztatni* | *constitui, erigi; eligi*.
 šogaldem *fölellítani, megválasztani vminek* | *constituere; eligere (ad munus)* R., šogaltem P.; *šagaltem C. B.
- šoldo *olcsó* | *vilis pretio*; *šulda C.
 šoldora (σ) *vastag, öregszemű, darabos* | *crassus*.
 šoldorangam *vastag etc. lenni* | *crassum fieri*.
 šoldorangdem *vastag etc. vá tenni* | *crassum facere*.
- šolnem (šá-) (σ) *dülöngözni (szánban, ferde úton)* | *hic illic inclinare se (in via iniqua)*; *šalnem *lehajlani* | *se inclinare (sol)* B_L.
 šolnešteš *ferde hely a szánúton* | *declivitas viae*.
- šögör, šeger *szűk, szoros* | *angustus*.
 šegerem *szorítani* | *arctare, stringere*.
 šögöremam *megszűkít/ni* | *coarctari*.
 šögöremdem *megszűkíteni, szorossá tenni* | *coarctare*.
- šöšte *viasz* | *cera* R., šišta F.
 šödör, šeder (σ) *csillag* | *stella*; *šeder C., ši'dar, ši'dür B.
- šön *ín, ideg* | *nervus*; *šün : *luškada š. cerän gutaittött* | *apoplecticus* B.
- šön *fösvény* | *avarus, tenax*.
 šönlanem *fösvénykedni* | *avarum esse*.
- šövöks *vid. ševokš*.
 šör (šör) *szöglet-él* | *acies anguli*.
 šörön *egyik oldalára fordulva v. dőlve* | *lateri incumbens (ex. kia jacet)*.
- šörem *fölbontani, fölfejtani* | *resolvere (nodum, volumen)*;

lebeszéli | *a consilio demovere*; -rkalem (*fr.*)
 šů'rtňő *arany* | *aurum*; *šörtňő C.,
 šörtňä B.
 šő'rtňedam *megaranyozni* | *inaugurare*; -delam (*fr.*); *šörtňed-B.
 šörműč *fék* | *capistrum, frenum*;
 *sermic C.
 šörlem *kijózanodni* | *crapulam exhalare*; -lölám (*fr.*)
 šu *pelyva* | *palea*.
 sisna šu *serte* | *seta*.
 šu: ime šu *tűfok* | *foramen acus*;
 *im šűž B.
 šu *egészséges* | *sanus, valens* B., *cf.*
 *šulukán *id.* B. [sae.
 šuam *odaérni, elérni, elérkezni* |
pervenire, assequi; (*praemissis gerundiis perfectionem actionis notans, cf. NyK. IV, 88*); *megérni* | *ematurescere*;
 *šoam.
 -ške šumeške (-dek š., vak š.)
 -ig | *usque ad*.
 šuktem *elérni, elérteni, odavinni (a dolgot)* | *assequi, perdere (rem)*; (*cum gerundiis, cf. NyK. IV, 88*); *šoktem.
 šun *kész* | *confectus*.
 šuar *mozsár* | *mortarium*.
 šue: kutko -š. *hangyaboly* | *formisue récze* | *anas*. [cetum.
 šue *ritka, gyér* | *rarus*; *šoe C.,
 šoje *ritkán* | *raro* W.
 šuemam, šuengam *ritkúlni, gyérülni* | *rarescere*.
 šuemdem, šuengdem *ritkítani* |
rarum facere.

šuem *vetni, dobni* | *jacere, conjicere*;
 šuldám (*fr.*); *šuem C. B.,
 šult-B.
 *angíram š. *horgot kivetni* | *hamum demittere* B.
 šuen-koldaš *eldobni* | *abjicere*;
 *šuen-koltaš B.
 šulden *puštaš agyon dobálni* |
jactibus interficere.
 šúko *sok* | *multus*; (*adv.*) *sokat, soká* | *multum, diu*; *nagyon* |
valde; *sokkal* | *multo*; *legfelebb* | *ad summum*; *šúka.
 šukeš *sokára, sok időre* | *ad multum tempus*.
 šukerte *régen* | *dudum, jam pridem*; *šukérda B., šukerde C.
 šukersen, -sek *régóta* | *a longo tempore*; *šukéršen B.
 šukemam *sokasodni* | *augeri, multiplicari*; *šukajemam
 B_{AP}.
 šukemdem *sokasítani, szaporítani* | *augere, multiplicare*.
 *šukaža *sokaság* | *multitudo* W.
 šukš *féreg* | *vermis*; *.
 šuktam *bedzdatni* | *macerare (ex cannabim)*.
 šűjmen *törővas* | *vectis (ad confringendam glaciem)*.
 šungaldám *alámerülni* | *demergi*.
 šungáldeš *mély gödör* | *cavum viae*.
 šuša *vetélő* | *radius textorius*.
 *šűškán *süket* | *surdus* B_{ME}. 7, 32
 šűškem *fűtyűlni* | *sibilare, ore fistulare*; -kalam, -kaldem (*mt.*)
 *šűškűž *lűlű sűp* | *fistula* B_{APC}.

šúško *jégmerítő háló* | *rete quodam, quo frusta glaciei efluvio excipiunt.*

šuzár *húg* | *soror junior*; *šošar C., šižar B.

šuzem *éhezni* | *fame premi*; -žedem (fr.); *šuzem B.

šuzenam *megéheztem* | *esurio.*

šudo *fű, széna* | *herba, foenum*; *šúda.

šupšam *húzni* | *trahere*; -pšedem (fr.); -pšalam (mt.); *šopšam C., šupš- B., -pšedem (fr.) BAP.

tamaka š. *tobákot színi* | *pulverem Nicotianae sumere*; pipka v. trupka š. *pipázni* | *tabaci fumum haurire*; cizem š. *szopni* | *lactere, mammae sugere* (*cizam š. Bl.)

*šupšen *nalaš elvenni vkitől* | *adimere, abripere a quo.*

*šupšul- *počas fölrántani* | *divellere, (januam).*

*šopštem *kocsin vinni* | *vehere* C., šupštem *cipelni* | *trahere, portare* BAPC.

*šupšedektem *hurczoltatni* | *abripri jubere* BAP.

šupšal *csók* | *osculum.*

šupšalam *csókolni* | *osculari*; -ledem, -ledelam (fr.); *šupšalam B.

*šúbíš *kosár*; *tömlő* | *corbis*; *uter* B. (šabaš F.)

šúbo *gyermek* | *infans* P.

šumäktem *zúgni, lármázni* | *fremerere, tumultuari* BAP.

šumat (σ): š. *keče szombat* | *dies Saturni.*

šumam *elfáradni* | *defatigari.*

šumem *köszörülni* | *evacuere (cote)*; -medem (fr.); *šumem BAPC.

šur *szarv* | *cornu*; *C.

*šurdemä *szarvatlan* | *cornibus destitutus* C.

šurem (σ) *boronálni* | *occare agrum*; -rkalem (fr.); *širem C., cf. šürä R.

šurem *taszítani, tolni* | *trudere, protrudere*; *szúrni* | *pungere*; -redem (fr.), -raldem (mt.); *šurem *szúrni* | *pungere, -raltem* (mt.) C.

*šuralam *szúrni, átszúrni* | *perforare* B., šaralam *pungere* C.

šural-goltaš, šral-g. *kiszúrni* | *effodere (oculos)*; *letaszítani* | *detrudere*; *zörgetni* | *pulsare (fores)* B.

šuraldam *egymáshoz ütödni, tolódni* | *allidi*; *beszúródni* | *infodi.*

šuršo *bolha* | *pulex*; *šurša C.

šurno *gabona* | *frumentum*; *šurna : š. *vuj kalász* | *spica* B.

šulam *metszeni, szabni* | *secare, scindere*; -ledem (fr.); *šulam C.

*šuluktem *megherélni* | *castrare* B.

šuldoš *szelet* | *frustum (panis).*

šulukš *csizmaszár* | *scapus calcei Turcici.*

šüldur szárny|ala; *šolder C.,
šüldír, šüldur B.

kol-š. úszószárny|pinna.

*šuldrán, šüldurán szárnyas|
alatus B.

šü nyak|collum; *.

š. jer nyakláncz|torques.

*šüéslä nyakas, makacs|perti-
nax, praefractus B.

šü (šû) szén|carbo; *šû C., šü B.
šinža-šü szemcsipa|graminae.

šüam rothadni|putrescere; šüe-
dem (fr.); *B.

*šüša çang cer poklosság|lep-
ra B.

šükšö rothadt; elviselt|putre-
factus, tritus; *šüçše C.,
šukša B.

šüktem rothasztani|putreface-
re; -ktedem (fr.)

šükem tolni|protrudere, promo-
vere; -kedem, kedelam (fr.);
-kalam, -kaldem (mt.); -ka-
laldam (pass.) R., šukem P.;
*šikem B_{AP.}, -kalam B.

šügár sír|sepulcrum R., šigár P.;
*šigér B.

šügarlá temető|coemeterium.

šüč korom|fuligo.

šüčangam megkormosodni|fu-
ligine induci.

šüčalgem kormos színt kapni|
fuliginis speciem referre.

šüškam tönni, betönni|farcire;
-kedem (fr.)

pöčal š. puskát tölni|glandem
plumbeam scolopeto immit-
tere.

šüškün peteraş betönni|obtu-
rare (foramen).

šüškülam ölni|mactare; *šiškil-B.

šüšpük fülmile|luscinia.

šüžer tej|lac; *šišer.

š.-val tejföl|flos lactis.

šütem (σ) fölbontani, megbonta-
ni|resolvere, dissolvere, re-
scindere(emptionem); -tedem
(fr.); *šütem leoldani|sol-
vere B.

šüdem parancsolni|jubere; šüde-
dem (fr.) R., šüdem P.; *šü-
dem C., šüdem B.

om šüdü (non jubeo =) tiltok|
veto.

šüdalam szidni, megátkozni, ros-
szat kívánni|exsecrari, male
precari; *šüdalam szidni, csú-
folni|maledicere, insultare
B.

šüdalt-: šüdaltma átkozott|ex-
secratus B.

šüdü száz|centum; *šüde C., šü-
daB. (šü'duB_{AP.} 1, 16.), šüdüK.

šü'dör (=šüdü-ur)rúbel (=100
kopéka)|numus Russicusrúbl
dictus; *šüdur B. K., šü-
der C.

šüdükš abrincs|circulus doliaris.

šüdür orsó, orsófa|fusus.

šüdürem fonni|nere; *šede-
rem, šidirem C., šidrem B.

šüdürmö fonat|fila.

šüvälam köpni|spuere; -ledem
(fr.); *ševem C., šiväl- B.

šüvälme köpedék|sputum.

šüvül-vüt nyál|saliva.

šüm szív | cor R., šum P.; *šüm C., šum B.

šümem jula fáj (ég) a szívem, sajnálom | dolet mihi cor, con-doleo.

šüman szives, buzgó | benignus, studiosus.

šümbel (szív-fél) testvér | frater C., šumbel B.

šür orosz káposztaleves | jusculum Russicum ex olere paratum.

šürakš dara | ptisana, polenta.

šürága (σ) бредень, kis keré-tőháló | verriculum.

šürä (σ) borona | crates dentata, occa; cf. šurem occare.

šürem (σ) dörgölni, kenni, má-zolni | fricare, linere, -rkalem (fr.); *šerem C., širem, šerem, širem, šrem B.

šürgö nagy erdőség | silva vasta; *šerge C., ši'rga erdő | silva K. B.: š. kesä vadkecske | capra silvestris BAP.

šü'rgö arcz, orcza | facies, gena; *ši'rga B.

šürg' -üstöš törülköző | man-tile.

tovar š. fejszelap | planum securis.

šürča haragos, vad, veszekedő | ferrox, rixosus.

šürčalanem veszekedni | rixari; -nedem (fr.)

šürtő' czérna | fila linea duplicata.

šülem (σ) lélekzeni | spirare, re-spirare; -ledem (fr.); -laldem

(mt.); *šüfaltem: šüfaltengoltaš sohajtani | suspirare. šülükš, šülüš lélekzet, lélek | spiritus; *šüliš C., šüleş B.

šülő öl | orgyja; *šel C.

šülő (σ) zab | avena.

*škalá (in fine positum) tudniül-lik, azaz | scilicet B.

ške, šket vid. eške.

*šlánga fulánk | aculeus BK. I.

žalkalem, žaledem vid. užalem.

*žep, žeplem vid. czaplem.

ta (pron. demonstr.):

*ta-gáče (R. tače) ma | hodie. tan az | is, ille: tanšamič azok | ii, illi P.

*ta vagy | vel, aut B.

ta—ta vagy—vagy | vel—vel B.

*ta: ta-ma valami | aliquid B., ta-magáña valaki | aliquis B., ta-kü valaki | aliquis B.

tau (σ) hála | gratia; *B.

tauštem hálat adni | gratias persolvere; -tulam (fr.) R.; tauš-tarem P.

*tau kelesäš hálat mondani | gratias agere B.

táker (σ) kemény, egyenes | firmus, solidus, planus (via); ugar | ager novalis.

tákertem keményre s egyenesre taposni v. járni | bene occultare (viam.)

*táktä darázs | vespa C., tákta B.

taga (σ) kos | aries; *tägá B.

tagan (σ) patkó | solea ferrea equi. taganlem patkolni | subferrare; -nlelam (fr.)

tajem *hajtani, hajlítani* | *flectere, inflectere, inclinare*; -jedem (*fr.*), -jaldem (*mt.*)
 tajnem *hajlani, lehajolni* | *flecti, se deflectere, -nelam* (*fr.*); *tajnem K.
 tang (σ) *barát* | *amicus*; *täng. ik tangaš *egykorú, kortárs* | *aequalis* (*aetate*).
 *tängaštarem *egyenliteni, hasonlítani* | *comparare* K.
 tänga (σ) *pénz* | *moneta, pecunia* B.
 táče *ma* | *hodie*; *tagáče B., tagaže C.
 taza (π) *egészséges, ép* | *sanus, salvus*; *kövér | *pinguis* C.
 tazangam, tazalanem *gyógyulni* | *sanescere*.
 tazangdem, tazalandarem *gyógyítani* | *sanare*.
 tazalek *egészség* | *sanitas*.
 *tazalem *kövérédni, jó színben lenni* | *pinguescere, vultu prodere valetudinem*.
 *täptarem (*c. dat.*) *szorítani, nyugtalanítani* | *arctare, inquietare* Bk. II, 4, 8; *gyönyörködtetni* | *delectare* Bk. II, 12, 7.
 *täpnä'k, täpnäk *úti táská* | *pera*.
 táve *kút* | *puteus*.
 távukan *helyenként* | *passim* K.
 tam *íz* | *sapor*.
 tamle *izes* | *sapidus, dulcis*.
 tamdeme *izetlen* | *nilhil sapiens*.
 tamaká (σ) *dohány* | *tabacum*.
 tar (σ) *puskapor* | *pulvis pyrius*.
 tar (σ) *bér* | *merces*; *tär C., tar B. (tär B_{AP}.)

tareš *puraš bérbe szegődni* | *se locare*.
 tarlem *bérelni* | *conducere*; * B., tärlem C.
 *tärlema *oksa bérpénz, fizetés* | *pretium conductorium*.
 tärče *béres* | *mercenarius*.
 taráj *kumacs (bokharai vörös gya-potkelme)* | *pannus xylinus Bocharensis*.
 taraltem *érdekelni (a szívet)* | *delectare, capere (animum)* P.
 tarvanem (σ) *mozdítani* | *commoveri, -nulam* (*fr.*); *tärvä-nem C., tarbänem B.
 tarvatem (σ) *mozdítani, mozgatni* | *movere, commovere*; -telam (*fr.*); *tärvätem C., tarbättem B.
 tarmán *vagyon, birtok* | *bona, possessio*.
 tal *serény, egészséges* | *alacer, valens*.
 tal' *lejtő, hegylejtő* | *declivitas montis*.
 talan *szerencse* | *fortuna*.
 talanán *szerencsés* | *fortunatus*.
 tále *vid. kosa-tále*.
 tälem *törvénykezni vkivel* | *in jus vocare, litem agere cum quo*, Bk. I, 6, 6. K.
 tälgede *egy v. két éves csikó* | *equus anniculus v. bimulus*.
 *tálik (σ) *idő, időszak* | *tempus, spatium temporis* B_{AP}; *esztendő* | *annus* B_G. (B_{APC}. tä'lik).
 *i-talikesztendő | *annus* B., i-daluk S.

- te *tí* | *vos*; * *tä*.
- teg, tegók *többlé* | *amplius* (*ex. többé nem teszem* | *non jam faciam*).
- ten (*σ*):
- tenes puras *keresztelkedni* | *baptismo initiari*.
- tenes purtas *keresztelni* | *baptizare*.
- teń, tiń, tön *te* | *tu*; * *tiń* C., *tiń* B.
- tene: tene-e, tene-i *az idén* | *hoc anno*; * *teńé most* | *nunc* B.
- tenese *idei* | *hornus*; * *teńéša, teńéš mostani* | *qui nunc est, praesens* B.
- téngész (*σ*) *tenger* | *mare*; * *tangaž* C., *tängiž* B., *tanaš* S.
- téve *íme, most* | *modo, nunc* R., *tébe* P.; * *tébe, tébeš ime, imhol* | *ecce* B., *tebe* C.
- tevok *mindjárt* | *statim*; *majdnem* | *mox, paene*.
- tevún *a minap, nem rég* | *nuper*.
- tevunesen *nem rég óta* | *inde a proximo tempore*.
- temam *telni, megtelni* | *impleri, repleri*; *jól lakni* | *satiari*; *temedem* (*fr.*); * *temäm* C., *telže temeš a hold telik* | *luna crescit*; *vüt t. a víz nő* | *aqua increscit*.
- kočken *temas tele enni magát* | *cibo se complere*.
- temenam *meń jól laktam* | *satiatus* | *sum*.
- temdemet *telhetetlen* | *insatiabilis*.
- * *temektem jól lakatni, megtölteni* | *saturare, complere* C.
- temem *tölteni* | *implere*; *jól lakatni* | *satiare*; *temedlam* (*fr.*); * *temem* B.
- temdem *nyomni, rányomni* | *premere, imprimere*; *-deštam* (*fr.*), *-dalam* (*mt.*); * *temdem nyomni, fojtani* | *premere, strangulare*; *-deštam tapogatni* (*nyomkodni*) | *contractare*; *-dalam elnyomni* | *opprimere* B.
- tembál *innenső oldal* | *pars citerior*.
- tembálne *innenső félen* | *cis, citra*.
- tembalan *i. félre* | *in partem citeriorem*.
- tembač *innenről* | *ex parte citeriore*.
- ter *szán, fahordó szán* | *traha, traha lignatorum*; * *tir* C., *tir* K.
- t. dovan *szántalp* | *pes trahae*.
- t. šolo *a két talpot összetartó keresztfák* | *ligna transversa pedes trahae continentia*.
- ter *kövér* | *pinguis, crassus*.
- terlem *hízni* | *pinguescere*; *-ledem* (*fr.*)
- terlektarem *hizlalni* | *saginare*.
- * *tereń, tireń görbe, meghajlott* | *curvus, inflexus* C.
- téres *ganéj* | *fimus*.
- tertež *kör, körület* | *orbis, circuitus*; * *tirdeš* C.
- tertéske *kerek* | *rotundus*; * *jirgeške* C.

terteškem *kerek lenni* | *rotundum esse*; -kaldam (*dim.*)
 tertestem *kerekíteni* | *rotundare*.
 tersiak *jeges bukdár* | *colymbus arcticus*.
 térvuš *hegyes, keskeny karimájú süveg* | *pileus cacuminatus, angusto margine*.
 téle *tél* | *hiems*; * C., télä B.
 telem *télen* | *hieme*.
 telese, telemse *téli* | *hibernus*.
 téle: vüt t. *nocsári szalonka* | *scolopax gallinago*.
 telže *hold* | *luna*; *hó, hónap* | *mensis*; * tilze C., tilza B.
 t. *volgodo holdvilág* | *lumen lunae*.
 ti, tî *tetű* | *pediculus*; * ti C.
 ti (*pron. demonstrativum*); * ti (te) C., tî B.
 tí'de *ilyen, ez* | *talis, hic*; * tídä, tedä *az, ő* | *ille, is* C., tí'da B.
 tise *itteni* | *qui hic est*.
 * *tegeña ilyen, olyan* | *talis*; *tegeña* C.
 tinare *ennyi* | *tot, tantum*; * *tínar ennyi, amyi* | *tot, tantum* B., *tinära* C.
 tí'ste *itt* | *hic (adv.)*; * tí'sta B., tí'stä, te'stä C.
 tí'ske, tí's, tí'zak, tí'zagen *ide* | *huc*; * tí'ska B., tí'skä, te'skä C.
 tí'zeč, -čen *innét* | *hinc*; * tí'sec, -cen B., tí'sec, te'sec C.
 * *tinam ekkor, akkor* | *tunc* B., *tinän, tenäm* C.
 tí'skeven, tí'sken *eddig* | *huc us-*

que; * *tíškebek* B., *tíškebek, te'skebek* C.
 tí-müngö *ezután* | *deinde* P.; * *tí-münga ezután, azután* | *deinde, postea* B.
 tige *így* | *ita*; * *tengé*.
 tí'gar (σ) *tükör* | *speculum* BJK.
 tíčmaš *tele (kép, test)* | *plenus, obesus, amplus (facies, corpus)*.
 t. kinde *még egész, meg nem kezdett kenyér* | *panis integer*.
 tíčmašlanem *teleképüvé v. testüvé lenni* | *obesum fieri*.
 * *tíšlem megfeddeni, dorgálni* | *objurgare, increpare* BHM. I. 5, 20.
 tí't *tele* | *plenus, repletus* R., *tic* P.; * *cic* C., *cic* (*cicók* *ilatt tele vannak* | *repleti sunt*) B.
 toká, tokarak *csak most, imént* | *modo*; *alig, aligha* | *vix*; * *tokó még* | *adhuc* B., *alig* | *vix* C. K.; *tokó-tokó alig* | *vix* BAP.
 tokáleš *csak egy kis időre* | *parumper*; * *tí'zalaok még, többé [nem]* | *adhuc, amplius [non]* B., *mindig* | *semper* BK. II. C.
 * *tí'zalaok ilam megmaradni* | *perdurare, perseverare* BK. I.
 toj (σ) *sárgaréz* | *orichalcum*; *
 toja (σ) *bot* | *baculus*.
 tojem (σ) *elrejtteni* | *abscondere, eltemetni* | *sepelire* (kološom *mortuum*); *tojkalem* (*fr.*); * *tajem*.

- * tajšen *titkon* | *clam* W.
 * tongezemáš *vánkos* | *pulvinar*
 BMK. 4, 38.
 * tongél *lócza* | *scamnum* BMK. 7, 4.
 tocem *akarni, igyekezni* | *velle, studere* P.
 toš *fok (kés-, fejszefok)* | *dorsum (cultri, securis)*; * C.
 toškem *rálépni, tapodni, tiporni* | *ingredi, calcare, conculcare*; -kedem, -keštam (*fr.*), -kalam (*mt.*); -kaldam, -kalaldam (*pass.*); * taškem B. C., taškalam C.
 toškálteš *lépés* | *gradus; lépcsőfok* | *gradus scalarum*; * taškáltaš *lépcső* | *scalae* C., taškáltiš K.
 toštam *magába bízni, merni* | *confidere, audere, -tedem (fr.)*; * toštem C., tošt- B.
 tošto *régi, ó* | *vetus*; * tošta B.
 * tošta *godam régente* | *antiquitus* B., t. *godša régi* | *antiquus* B.
 toštemam *megavólni* | *obsolescere*.
 toštemdem *elavítami, elkoptatni* | *obsolefacere, deterere*.
 * toša *nagyatya* | *avus paternus* C.; *tošá űs, elöd* | *proavus* BAP.; cf. öüči R.
 todam *fonni* | *plectere*; *todedem (fr.)*
 * tod- (σ) *törni, szegni* | *frangere (panem)* B.
 todolam *törni, letörni* | *infringere, defringere (ramum)*;

- ledem (*fr.*), -laldam (*pass.*)
 R.
 todol-koldaš *elszakítani* | *abrumperere*.
 todoštam *tördelni* | *diffringere*.
 tos (π) *barát* | *amicus, notus*; *.
 tozgon *zivatar, vihar* | *procella*.
 top (σ) *labda* | *pila*; *ágyú* | *tormentum*; * *ágyú* C.
 tovat (σ) *istenemre* | *per deum* (tovat, ešten ómul | *ita me deus adjuvet, non feci id.*)
 tovatlem *esküdni* | *jurare*; -tlalam (*fr.*)
 tovatlemaš *eskü* | *jusjurandum*.
 tovatlektem *esketni* | *ad jusjurandum adigere*.
 tovan (σ): *ter-dovan szántalp* | *pes trahae*.
 tovangam *megbonyolódni* | *impliari, turbari*.
 tovangdem *összebonyolítani* | *implicare, turbare*.
 tom : *pükš t. dióbél* | *nucleus nucis*.
 tómana (σ) *bagoly* | *noctua*.
 * tor, tór (σ) *szűk, szoros* | *angustus, arctus* C., tor *szorongatás* | *angustiae rerum* BK. 1.
 tora *széles* | *latus, latitudo* RCBM. 176
 tóreš *keresztül* | *in transversum*; * C.
 * toréš *szélesség* | *latitudo* BAP. 21, 16.
 tórok : *vuj t. agyvelő* | *cerebrum*.
 tórok (ρ v. σ) *kvárgli, тварогъ*; *túró (másképen készítve mint a tuvurtoš)* | *caseus, tyros*.

tórta (στ) rúd (kettős szekérrúd) |
vectis temonalis.

* torlem : dorgálni, szidalmazni |
increpare BRIM. 1, 3, 7.

tolam jöni | venire, -ledem (fr.);
-loktem (eff.); * tolam.

tolsaş jövö | insequens, proximus
(annus).

nalen tolaş elhozni | apportare,
adducere.

tolem (στ) rabolni, megrabolni,
lopni | rapere, diripere, latro-
cinari; * talem B.

tolen kaeve rabolni voltak | rap-
tum exierunt.

tolašem (στ) bajlódni, iparkod-
ni | laborare, eniti; -šedem
(fr.); * talašem sietni | festi-
nare.

tolaštarem bajlódtatni vkit | la-
borem cui afferre.

tögede, tegede apró, kicsiny | mi-
nutus, parvus; * tugúda B.

tögedemdem aprítani | commi-
nuere.

tö'şak (στ) dunyha | torus, pulvi-
nar; * tüşak C., tüsä'k ágy |
torus B.

tôr, török (στ) egyenes; igaz | rec-
tus, directus; verus; * tör,
török C., tör, török B.

ik töraš egykorú | aequalis (ae-
tate).

tôrlem egyenetni | aequare; -lö-
lam (fr.); * tör ištaş B.

tö'rser egyenetlen | iniquus; *tör-
sir W.

törá (στ) bíró | judex; * törä' B.

* törálem itélni, ítéletet hozni |
judicare, judicium ferre.

törgeštem szökni, ugrani | salire,
subsilire; -štelam (fr.), -štal-
dem (mt.); * törgeštem C.,
törgešt- B.

törná : t. pöcöş moh-áfonya | vac-
cinium oxycoccos.

törlanem (στ) megigazodni | se cor-
rigere; * törlánem C.

törlatem (στ) megigazítani | corri-
gere; * törlem C.

törlataldam megigazodni | cor-
rigi.

tu (pron. demonstrativum) az | is, il-
le : tucé tumbak azon túlra |
ultra illud.

tudo az, ő | ille, is.

tušo ottani | qui illic est.

tugáne olyan | talis, ejusmodi ;
oly (adv.) | tam.

tunáre annyi | tot, tantum.

tušto ott | illic, ibi. [luc, eo.

tuško, tužak, tužagen oda | il-
tužcö onnét | illinc, inde.

tunam akkor | tunc; * tunámša
akkori | qui tunc erat B.

tugé úgy | ita, eo modo; oly
(adv.) | tam R. P., tugéla P.

tuak (στ) egyszerű (ember, paraszt :
hivatalnélkül) | plebejus, unus
e multis (homo nullo munere
fungens); ingyen | gratis.

t. eštaş ingyen dolgozni | sine
mercede opus facere; t. puaş
ingyen adni | gratis dare.

tuákeş ingyen, hiába | gratis,
frustra; * tákeş.

- * tuán ($\sigma\tau$) *atyafi* | *cognatus, consanguineus* B_R.
t. erga igazi fiu | *filius germanus* B_{HEB}.
- tuarem ($\sigma\tau$) *kifogni* | *disjungere (equos)*; -rkalem (*fr.*)
- tukláče ($\sigma\tau$) (a házások szüleinek kölcsönös megszólítása | *nomen, quo conjugum parentes invicem se appellant*).
- tugur, tubur *ing* | *indusium*; * togor, tugor C., tugur B.
- tugok: t. jing közönséges ember | *homo vulgaris, de plebe*; cf. tuak.
- * тұхат *teljességgel* [*nem*]/[*ne*]*quam* B_{AP}.
- tungur: pu t. fakéreg | *cortex arboris (exterior atque crasrior)*.
- tuštem *kitalálni* | *solvere, explicare (aenigma)*; -tulam (*fr.*)
tušto *találós mese* | *aenigma*; * tušto K.
- tušman (π) *gonosz lélek, gonosz ember* | *daemon, homo infestus* R., *ellenség* | *inimicus, hostis* P.; * C., tušmán *varázsló* | *magus* B_{APC}.
t. šonošo *rosszakaró, ellenség* | *malevolus, inimicus*.
- tut ($\sigma\tau$) *íz, édesség* | *sapor, dulcedo*; * tot C.
- tútlo ($\sigma\tau$) *édes* | *dulcis*; * tótle C. B.
- tutlemam *édesedni* | *dulcem fieri*.
tutlemdem *édesíteni* | *dulcem reddere*.
- * totešt- *élvezni* | *frui, gustare* B.
- * túteš ($\sigma\tau$) *mindenütt, gyakran* | *ubique, saepe* B_{AP}., *gyakran* | *saepe* W.
- tuná ($\sigma\tau$) *üsző* | *juvenca, bucula* B.
- tuño ($\sigma\tau$) *füstnyílás* | *foramen fumarium (in tecto v. in pariete)*.
- tup *hát* | *dorsum*; *.
t. lu *hátgerincz* | *spina*, ket t. *kéz háta* | *dorsum manus*.
- * түпін *háttal fordulva vminek* | *adverso tergo* B_{AP}.
- tubul- *szabadítani* | *liberare* P.
- tuvuraš *ház héja* | *tabulatum (sub tecto domus)*.
- tuvurtoš ($\sigma\tau$) *túró* | *tyros*.
t. vüt *savó* | *serum*.
muno t. *tojásból s édestejből készült étel* | *cibus ex ovis et lacte paratus*.
- túmo *cserfa* | *quercus*; * tum C.
tumerlá *cserfaerdő* | *quercetum*.
- tumuš *falt* | *pannus, lacinia*; * tumaš C., túmiz, túmiz B.
tumuštem *megfoltozni* | *pannis resarcire*; -štulam (*fr.*); * tumaštem C.
- * tumbak *ólom* | *plumbum* C.
- tumbal *túlsó oldal* | *pars ulterior*.
tumbalne (*loc.*) *túlsó félen, túl* | *ultra*.
- tumbalan, -bak (*lat.*) *túlra, tova* | *in partem ulteriorem, ultrorsum*.
- tumbač (*abl.*) *túlra* | *e parte ulteriore*.
- tur *alap, fundamentom* | *fundamentum (aedificii)*.

- turá (σ) (egyenes irányú | *directus*); meredek, merev | *arduus, rigidus*; * egyenes | *directus* B. 3, 5.
- t. sir meredek part | *ripa praerupta*; t. onžaš mereven nézni | *oculos defigere in quid*.
- turangdem meredekké csinálni | *arduum facere (ex. tectum)*.
- turá egyenesen szemközt, átellenében | *ex adverso, adversus*; * ture C., duré B.
- * duré küšna egyenesen fölött | *recto supra [eum]* B.
- * torés ellen | *adversus, contra* B. K.
- * túra (σ) csend, béke | *tranquillitas, pax*; csendes, békével való | *tranquillus, placidus* B., tör csendes | *quictus* C.
- turlem (σ) leülepedni | *subsiderere (aqua turbida)* R.; * csilapodni, nem kiabálni, hallgatni | *sedari, conticescere* B., törém hallgatni | *tacere* C.
- turi' (σ) pacsirta | *alauda*.
- tur-gede gerlicze | *turtur*; * turkă'da B.
- turkem szenvedni, tŕrni | *pati, tolerare* P.; * turxem, tŕrçem B.
- turná (σ) daru | *grus*; * C.
- turžam dŕrzsŕlni | *perfricare (lintea, lavando)*; * turž- B.
- tul tŕž | *ignis*; * B., tol C.
- tul-kŕ kova | *silex*; * tol-gŕ C.
- t. savame tŕžszerszám | *igniarium*.
- t. sŕlom láng | *flamma*.
- tuletta többet, többé | *amplius [non]*.
- tŕlem (σ) kendert tŕ'olni | *cannabim decorticare*.
- tŕle kendertilŕ | *frangibulum cannabinum*.
- tulem kiabálni, lármažni | *clamare, vociferari*.
- it tulo hallgass | *silentium teneas*.
- tuluk (σ) árva | *orbis*; * tŕluk B.
- t. vate ŕzvegyasszony | *vidua*; * tuluk vata B.
- t. pŕrjŕng ŕzvegyember | *viduus*.
- tŕkem érinteni | *tangere*; tŕkalam, -ldam (nt.), tŕkedem (fr.); * tŕkem kopogtatni | *pulsare* B. P. C.; tŕkălăm érinteni | *contingere* C., tŕkal- B.
- ong tŕkalaš keresztet vetni | *signum crucis formare*; -ledem (fr.)
- * tŕklalt- rugdozni | *calcitrare* B. P. C.
- tŕ'kŕ (σ) retesz, tolŕzár | *obex, sera*.
- tŕkelem retesszel bezárni | *obserare*; -ledem (fr.)
- tŕgatem kŕszŕrŕlni, lekŕszŕrŕlni | *acuere, abacuere, deterere*.
- tŕganem elkopni | *atteri (culter)*.
- tŕng fa tŕve | *stŕps, basis arboris* (pu tŕng); kezdet | *principium*; eredeti, valódi | *principalis, primigenius, verus* R., tuŕ P.; * teng, ting fa tŕve C.
- t. ilŕše eredeti lakos | *primus incolae*; t. lŕmžŕ valŕságos neve | *verum nomen ejus*.

- tüngalam *kezdeni* | *incipere*; -le-
dem (*fr.*), -laldam (*pass.*)
R., tunalam P.; *tengälám,
tingälám C., tüngalam *kez-
deni* | *incipere*; *fogni* | (*ver-
bum auxiliare tempus futu-
rum denotans*) B.
- tüngam (σ) *megmerevedni, meg-
fagyni* | *obrigescere, congé-
lari*; -ngedem (*fr.*)
- tüš *terhes* | *praegnans* (*pecus*);
*tüž F.
- tüška *sereg* | *grex, multitudo* (*ani-
mantium*).
- tüz: t. val *külső oldal* | *pars exte-
rior* (*parietis*).
- tüzem *ezer* | *mille*; *tüzem C., tí-
žem B.
- tütürä' (σ) *köd* | *nebula*; *teterä
C., titrä' B.
tütürä'n *ködös* | *nebulosus*.
- tütürem (σ) *megfüstölni* | *fumi-
gare, suffire*; *tütrem B.
- tüzö (σ) *ékesség* | *ornatus*.
tüzlanem *fölékesíteni magát* |
exornare se.
tüzlandarem *fölékesíteni* | *exor-
nare*.
- tünemam *tanúlni* | *discere*; *meg-
szokni, hozzászokni* | *assue-
scere*; *tünemedem* (*fr.*); *to-
meňám C., tumenam B.
- tünüktem *tanítani* | *docere*, -kte-
dem, -ktelam (*fr.*) R.; tu-
nuktem P.; *tomdem C.,
tumdem B., tumdakalem (*fr.*)
Bk. II.
- tünüküktem *taníttatni* | *edocen-*
- dum curare, in disciplinam
tradere*; *tomdektem C.
- tünžá (σ) *a világ* | *mundus* R., tünä
menny | *coelum* P.
- tünžügem *megfúladni* | *suffocari*.
tünžüktarem *megfúlasztani* |
suffocare.
- tüp (σ): түп ömnie *a kettős szekér-
rúd közé fogott ló* | *equus in-
tra temonem bifurcum curru
junctus*.
- tüvülő *holmiját megkímélő, jól
örző* | *res suas bene servans*.
- tüvüt, tüvütök *épenséggel, egyáta-
lában* [*nem*] | *omniino* [*non*].
- tümür *dob* | *tympanum*.
t. toja *dobverő pálcza* | *plectrum
tympani*.
- tür *szél, part* | *margo, ripa*; *él* |
acies (*securis*); *ter, tir C.
tir, dir B.
*trän: t. caška *tál* | *lanx, pati-
na* B., pisä *tírán éles éll* |
acutus acie (*gladius*) Bk. II.
türüsö *szélső* | *in margine positus*.
*dírašta: korna d. *útszélén* | *in
margine viae* B.
*dírbä -hoz | *ad: kü-d. köhöz* |
ad lapidem (*allidere*) B.
*dörgic *szélétől, -tól* | *a margi-
gine, ab* B.
- türedam *aratni* | *metere*; *ture-
däm C., tred-B. (*item: nyírni* |
tondere Bk. II.)
- türüs, türüsök (π) *egész, ép* | *inte-
ger, totus*.
- türvö *ajak* | *labium*; *tervä, tirtvä
C., tírbä B.

türvenčam *prüsszögni* | *sternuere*; -nčedem (*fr.*)

türlő (*σ*) *különféle* | *diversus*, *varius*; *mód*, *mintá* | *modus*, *exemplum*.

tide türlön *e módon*, *ekképen* | *hoc modo*.

türlem (*σ*) *kivarnni*, *hímezni* | *acu pingere*.

türlömaš *himzés* | *pictura acu facta*.

tül *külső*, *künt való* | *externus*, *exterior*:

tünö (*loc.*) *künt* | *extra*, *foris*; *tü'na B., tünä C.

tünösö *külső* | *externus*, *exterior*.
tüan, tügö (*lat.*) *ki* | *foras*; *tü'ga, tü'ge B., tüge C.

tüč (*abl.*) *kivülről* | *extrinsecus*, *a foris*; *tüc C.

tülem (*σ*) *fizetni*, *megfizetni* | *solvere* (*pecuniam*); *tüledem* (*fr.*); *tülem.

tülügen *héja* | *falco milvus*.

der (*ter*); *dor (*tor*):

derne, dene (*tene*) -*nál* | *ad*, *apud*; -*val*, -*vel* | *cum*; *dóno B., don C.

deran (*lat.*) -*hoz* | *ad*; -*nál* | *apud* (*quem manere*); *dorán B.

deke, dek (*derik*) (*lat.*) -*hoz* | *ad*; *dóko B., toko, tok (*do-*) C.

derič, derič, deč (*abl.*) -*től*, *melől* | *ab*, *a latere* R., toréc P.; *dórac, -*cen* B., torec, torc (*do-*) C.

derbe *öv* | *cingulum* Bmk, 6, 8.

sa (*pron. demonstr.*):

sáde az, amaz | *ille*.

sadenam, sade-kodom *akkor* | *tunc*, *illo tempore*.

sáde-verec, sadelan *azért* | *propterea* P.

sae, saj *szép*, *jó* | *pulcher*, *bonus* R., sáje, saj P.; *saj C.

saj kotta *maradatok jó egészségben* | *valeté*.

sacmam *szépülni* | *pulchrum fieri*.

saemdem *szépíteni*, *jobbítani* | *pulchrum*, *meliozem facere*.

saurem (*σ*) *fordítani*, *megfordítani* | *vertere*, *convertere*; -*ralam* (*mt.*); -*rkalem* (*fr.*) R.; *sagurem* P.; *sárem K. C., saräl-, säräl- B. K., särkalem (*fr.*) BAP.

sáurtoš, sáortoš *fordulat*, *hajlat* | *conversio*, *flexus*.

saurnem (*σ*) *fordúlni* | *se convertere*; *forogni* | *circumagi* (*vujem saurna forog a fejem* | *vertigine corripior*); -*nalam* (*fr.*); -*naldem* (*mt.*) R.; *sagurnem* P.; *sárnem B., sárnäläm C. B.

sakem (*σ*) *fölakasztani* | *suspendere*; -*kaldem* (*mt.*), -*kaldam fölakasztani magát* | *se suspendere*; *sákem, sákältem C., sakem, sákem B., sákältam (*pass.*) BAP.

*šües sákältaš *nyakába borulni* | *cervicem cuius amplecti*.

- sákele (σ) *kampó* | *uncus* (*cui quid suspenditur*).
- * *sagá mellett* | *a latere, iuxta, apud tidan* s. *ő mellette* | *apud eum*; kórna s. *az út mellett* | *iuxta viam* B.
- * *saják jövevény* | *advena* B_{AP}.
- sajlem* (σ) *kiválasztani* | *eligere*; -*ledem* (*fr.*)
- sánga* (σ) *homlok* | *frons* (-*ntis*) R., *sänga* L.
- * *sacem akarni, kívánni* | *velle, cupere* B.
- * *kolász sacá haldoklik* | *animam agit* B.
- * *saslem* (σ) *jajgatni, sírni* | *lamentari, plorare* B_L., *háborogni* | *tumultuari* B_M. 27, 21.
- sazergem csorbásodni* | *serratim scindi* (*culter*).
- sazergeše csorba* | *locus serratim scissus*.
- sazertem csorbát csinálni* | *serratim scindere*.
- sandálik* (σ) *világ* | *orbis terrarum, mundus*; * *sändäläk* C., *sandálik világ* | *mundus, ország, föld* | *terra, regnum* B.
- sandale ülővas* | *incus*.
- sap*: *sap-kandra gyepelő* | *habena*; * *sáp gyepelő* | *habena* C.
- * *sä'bä*: s. *pudurtiš galy* | *sarmenta* B_{AP}.
- savá* (σ) *kasza* | *falx foenaria*.
- savame*: *tul* s. *tűzszerszám* | *igniarium*.
- sámerök, samorök, -rek* (σ) *fi-*
- tal, ifju* | *juvenis*; * *sä'merek* B_R.
- samrökemam megifjodni* | *juvenescere*; -*emedem* (*fr.*)
- * *sámíñ, sámañ tévelgyö* | *errans*: s. *korna tév-út* | *error viae*.
s. *keša tévelgyö* | *errabundus* B.
- sar* (σ) *sereg, hadsereg* | *exercitus*; * *sär* B_{AP}.
- sar barnás sárga, mézszín* | *fulvus* (*equus*).
- saravoč kulcs* | *clavis*; * *saravaž* C., *sarabáč* B.
s. *köveg lakat* | *claustrum*.
- sárem* (σ) *gyep* | *cespes*; * *sirém* B.
- sársi* (σ) *veréb* | *passer*.
- * *sarlá sarló* | *falx* B.
- sálma serpenyő* | *sartago, frixorium*; * *selmä* C.
s. *muno rátotta* | *ova frixa*.
- se* (*pron. demonst.*):
sede ez, emez | *hic*; * *séda az* | *is, ille* B., *sedä* C.
* *sédašta ott* | *ibi* B., *sedešta* C.
sedežak, -ken ide | *huc* R.; * *sédaška, sedašáken oda* | *eo, illuc* B., *sedeškä* C., *sedeškebek addig* | *eo usque* C.
sedežec, -čen innét | *hinc*; * *sédašec, -cen onnét* | *inde, illinc* B., *sedešec* C.
sengé ügy | *eo modo* B.
- sengem* (σ) *meggyőzni, fölülmúlni* | *devincere, superare* R., *senem* P.; * *singem* B.
- * *sederä padlat, padozat* | *pavimentum, tabulatum* C.

- sen (σ) szín | *color, species* (sae
senže ulo szép színe van |
valetudinem vultu prodit).
senle szép, jeles | *speciosus*.
- * sepném megfogni, elsoványod-
ni | *vires et corpus amittere*
Bm. 9, 18., sepnäsa holdkóros |
lunaticus Bm. 4, 24.
- seven kék posztókafán | *indumen-
tum (nuptiale) coloris caerulei, e panno confectum*.
- semen szerint, módjára | *secun-
dum, ad modum, more*; * sé-
min B.
- * semel-, semäl- vigasztalni | *con-
solari* Bl.
- será (σ) sör | *cerevisia*; * sra C.,
cf. purá.
- seralem (σ) elreteszelni, bezárni |
obsere, claudere; * suralem
Bap.
- seretá (σ) bigecsi baktop | *aego-
podium podagraria*.
- serem haragudni | *irasci*.
serektem megharagítani, uszít-
tani | *ad iram excitare, irri-
tare, instigare*; -ktolam (fr.)
- serték haragos, ingerült | *iratus,
irritatus*.
- sergá (σ) fülönfüggök | *insigne
aurium*.
- serlagem (σ) kegyelmezni | *indul-
gere, parcere (deus)* (kudál-
de, serläge bocsáss meg, ke-
gyelmezzél | *ignosce, misere-
re!*); * sörlagem, sorlagem üd-
vezíteni | *salvum facere* Bap.,
serlagem F.
- sí (σ) tisztelet, megtiszteltetés | *ho-
nor*.
- * sigirem (σ) kiáltani, kiabálni |
clamare, vociferari C., sig-
rem B., sigrälam (fr.) Bap.
- sitem (σ) elég lenni, elégedni | *sa-
tis esse, sufficere, contentum
esse*; * B. (kačkens. jóllakni |
cibo satiari).
- * sitä elég | *satis (satis est)* C.,
sitä B.
- sitarem (σ) eléggé tenni, elégi-
teni | *satisfacere, satiare*; * B.
- * sisirnem elszakadni vkitől, meg-
válni | *disjungi, discedere a
quo* Bap. 21, 1.
- sisna (σ) dísznő | *sus* R., süsnä L.;
* sasná C. B.
- uzo s. kandisznő | *aper*.
- * simr-: simrén anžas irigyelni |
invidere Ba. 5, 29.
- sír part | *ripa, littus*; * sir.
- * sirä' szurok | *pix* Bl.
- sirä'n szurkos | *picatus* Bapc.
- * sirem (σ) írni | *scribere* C. B.;
-rkälem (fr.) C.; -rältem (nt.,
dim.) C.
- * siremäš levél | *epistola*, C., sir-
mäš irás, irat | *scriptum* B.
- * ssírma (sic!) párducz | *leopardus*
Bapc. 13, 2.
- silem háló, gyalom | *rete*.
s. šinža hálószem | *macula retis*.
soklatan récze | *anas (a. clangula?)*
- sogá (σ) gallér | *galerus, colla-
rium*.
- sobalá (σ) kandál | *cochlear*; * sa-
vala C.

- sóvo *tenyér* | *palma manus*; *sava
taps, *pofonütés* | *ictus pal-*
mae manus C.
- sovem (σ) *tapsolni* | *plaudere*;
pofonütni | *colaphum impin-*
gere; -valdam (*dim.*); *se-
vem C., sabem, seabem B.,
sevälám (*mt.*) Bl.
- soven koldaš *megpofozni* | *cola-*
phis percutere.
- sopakalem *tapsolgatni* | *plausi-*
tare.
- sómul *ügy, dolog* | *negotium*; *al-*
kalom | *occasio*; *samil W.
- sorasem (σ) *megegyezni, kibékkül-*
ni | *pacto constituere quid*
cum quo, reconciliari; házas-
sági alkut kötni | *pactionem*
nuptialem facere; *illeni* | *de-*
cere, convenire; -sedem (*fr.*);
*sarasem *kibékkülni* | *reconci-*
liari C.
- sorasmaš *leánykérés* | *nuptia-*
rum conciliatio.
- *sarásema i'dir (*vkinek*) *eljegy-*
zett leány | *puella cui despon-*
sa Bapc.
- sorastarem *kibékíteni* | *reconci-*
liare P.
- sorta (σ) *gyertya* | *candela*; *sartá.
s. keče *halottak ünnepe* | *fera-*
lia.
- šinža s. *szem-lencse* | *lens oculi*.
- sorvalem (σ) *kérni, könyörögni* |
rogare, supplicare; *sarva-
lem C., sarbalam B., sarba-
lem K.
- solá (σ) *ostor* | *flagellum*; *salá.
solem *lekaszálni* | *demetere*; -ka-
lem (*fr.*)
solkalem (σ) *lobogtatni, csóvál-*
ni | *vibrare, motare* (*suda-*
rium, caudam).
- sólom (σ): tul s. *láng* | *flamma*;
*sálam Bnéb.
- sörem *igérni* | *promittere*; *akar-
ni, kívánni | *velle, cupere*.
- sörmaš *ígéret* | *promissum*.
- söldörák *fekvőhely a padláson* | *cu-*
biculum, dormitorium sub tec-
tó domus.
- suárluk (σ) *zabola* | *frenum*;
*Bjk.
- sukem *letérdelni* | *genua submit-*
tere; -kedem (*fr.*); *sukal-
tem (*mt.*) B.
- suken šogolaš *térdelni, tér-*
den állani | *genibus nixum*
esse.
- súkur (σ) *czipó* | *panis* (*Laib*);
*kenyér | *panis*.
- súto (σ) *világos* | *lucidus*; *világos-*
ság | *lux*; *sóta *világos* C.,
világosság, fény | *lux, spen-*
dor B.
- s. keče *fényes nap* | *dies clarus*;
tul s. *tűz világa, fénye* | *cand-*
dor, splendor ignis.
- sutom eštaš *világítani* | *lucem*
praeberere (*candela*).
- sutemam *világosodni* | *lucidum*
fieri, elucescere; *sotemäm
C. *sotemam, sotemältam* B.
- sutemdarem *világosítani, fénye-*
síteni | *lucidum, splendidum*
facere; *sotemdem C., so-

- temdarem *fényeltetni* | *splendentem facere* B.
- * sotalgem *fényleni* | *splendere* Bk. II.
- sûsor ($\sigma\tau$) *megsebesített, sértett* | *saucius, laesus*; *seb, betegségi baj* | *vulnus, morbus* R., *susír* L.; * *šúšer beteg* | *aegrotus* C., *seb* | *vulnus* Bk. II.
- susurgem, -gemam, -galdam *megbetegedni* | *morbum contrahere*; *gedem* (fr.); * *šušergem* C.
- susurtem *sebesíteni, megsérteni* | *sauciare, laedere*; *-tedem* (fr.); * *šušertem* B.
- * súsú ($\sigma\tau$) *öröm* | *gaudium*; *víg* | *laetus*: s. *liáš örülni, vigasztalódni* | *laetari, se consolari* B., *víg* K.; *sunc víg* K.
- suslo *a hársbocskor fonására való vaseszköz* | *instrumentum ferreum, quo ad perones e libro plectendos utuntur*.
- súzo *hím nyi; fájdalom* | *tetrao*.
- surán *bőr* | *corium*.
- surt ($\sigma\tau$) *telek (ház s a kozzá való jószág)* | *domus et fundus*; s. *olmo elhagyott házhely* | *locus, ubi quondam domus fuit*.
- sulem ($\sigma\tau$) *kiváltani, megváltani* | *redimere*; * B.
- * sulem *szólni, ígérni* | *dicere, promittere* Bl.
- * súlema *ígéret* | *promissum* Bl.
- súluk ($\sigma\tau$) *bűn, véték* | *peccatum*; *.
- sulukán *bűnös, vétkes* | *peccator*; *.
- sulukandarem *vétkessé tenni, megbotránkoztatni* | *ad peccatum adducere, scandalizare*.
- süan *lakodalom, nász* | *nuptiae*; * *süän* C., *suján* B.
- s. *vuj vőfél* | *paranymphus*.
- * *sük hulladék, szemét* | *quisquilliae*.
- * *kol s. halpikkely* | *squamae piscium* C.
- sü'gö *szú* | *tinea, teredo*.
- sügö *kol* ($\sigma\tau$) *sőreg* | *acipenser ruthenus*.
- süsarem *megereszteni* | *remittere, relaxare* (ex. g. *poldoš gombot* | *globulum vestis*).
- süvä'n ($\sigma\tau$) *kelés* | *ulcus, apostema*; * *suván* Bapc.
- sümürlem *eldölni, hengeredni* | *collabi, devolvi*; *-rlülám* (fr.); * *semerlem összeroskadni* | *corruere* Bp. II.
- sümürlen *vozaš elesni* | *collabi, concidere*.
- sürü'm ($\sigma\tau$) *göz, pára* | *vapor*.
- sürtném *megbotlani* | *pedem offendere*; *-nülám* (fr.); * *širt-ném* B., *šertném* C.
- * *širtniktem megütni* | *offendere, allidere* (pedem ad quid) Bk.
- zäj *vid. izäj*.
- * *zar* B., *zara* C. *-nyi* (cf. *nare*). *mazar mennyi* | *quantum* B., *mazara* C.
- nanhajem *vid. s. v. nalam*.
- našmak *hímzett szalag, melylyel a šarpan-t kötik* | *fascia acupicta, qua šarpan ligatur*.

* námarluk *üdvözülés* | *salus aeterna*: -lukam moeš *üdvözül* | *beatus fit* B.

námes (α) *szégyen* | *ignominia, turpitudine*; * námas C., námas B.

* namasan *szégyenes, utálatos* | *turpis, foedus* C.

námesteme *szemtelen* | *impudens*;

* námastemä C., námasír *id.* B.

nameslanem *szégyelleni magát, szégyenkedni* | *putore affici*;

* namaslanem B.

nameslandarem *megszégyeníteni* | *putore v. ignominia afficere*.

* namasírlanem *szemtelenkedni, szeméremtelenkedni* | *impudenter v. impudice se gerere*. Bk. II.

* namiem *vid. s. v. nalam*.

náre -nyi; * nar B.

tunáre *annyi* | *tantum*.

viť tilže n. öt hónapnyi idő | *spatium quinque mensium*.

nárinže *sárga* | *flavus*; * náranza C., nárandza Bapc.

narinžemam, -žangam *sárgulni* | *flavescere*; * narandzemam K.

narinžemdem, -žangdem *sárgítani* | *flavum reddere*.

nalam *venni* | *sumere, emere*; -ledem (*fr.*); * nalam B., näläm C.

* ederem n. *feleséget venni* | *uxorem sumere* C.

nan-gajem (*i. e.*: nalen-kajem), *elvinni* | *abducere, avehere*,

asportare, -jedem (fr.); *nän-gajem C, nangejem B.

namiem (*i. e.*: nalen-miem) *odavinni* | *adducere, advehere, adferre, -iedem (fr.)*; * nal-miem Bmk. 10, 13. Bp. I.

néngéz (σ) *alapperenda* | *trabs fundamentalis*.

* nécke: *neckem kedvesem* | *mi care!* K.

* nezér (π) *szegény* | *pauper, egenus*.

* nezérluk *szegénység, énség* | *paupertas, egestas* B.

nezeremäm *elszegényedni* | *pauperem fieri* C., nezeremam B.

nezeremdem *elszegényíteni* | *pauperem facere* B.

nemesken, n.-matke, n.-jotke *eddig, mostanig* | *hactenus, adhuc*; * nemesken jakte B.

némer (σ) *kása* | *puls e farina avenacea*; * némer C., cf. pulámog.

ner orr | *nasus*; * ner, nêr C., nêr B.

n. lavra *takony* | *mucus*.

nerem *szunyadni, elszunyadni* | *placide dormire, obdormiscere*; *.

nérge *borz* | *ursus meles*.

nelam *nyelni, lenyelni* | *glutire, devorare, -ledem (fr.)*; * neläm C., nelam B.

ni, ní *hárs, melyből bocskort fonnak* | *liber arboris, ex quo perones plectunt*.

ni — at (*pronomina negativa formans ex interrogativis*):

- nikóát *senki* | *nemo*; * niküát,
 niküzat, nigát B., nigüat C.
 nimát (*i. e. nimoat*) *semmi* |
nihil; * B.
 nikuštát *sehol* | *nusquam*; * B.,
 niguštát K., nigüštát C.
 nikunamatsoha | *nunquam*; * B.,
 nigünämät C. — *etc.*
 nialdem *megsimítani* | *permulcere*;
 -lkalem (*fr.*); * nialtem *meg-*
simítani, *megkenni* | *permul-*
cerere, *perlinere* B.
 nine ezek | *hi* (*sing. tide*); * ninä
 azok, ök | *illi*, *ii* C., nī'na B.
 nil négy | *quatuor*; *.
 nilit (*num. substantivum*) négy |
quatuor.
 nille negyven | *quadraginta*; * nil-
 le, nillu C., nillu B.
 nilemise, -miše, niletise *negye-*
dik | *quartus*; * nilimše C.,
 nilimša B.
 nilemište *negyednap* | *quarto*
posthac die.
 nočko nedves | *humidus*, *madidus*;
 * načka *nedvesség* | *humor* Bt.
 nočkemam *nedvesedni* | *humes-*
cerere.
 nočkemdem *megnedvesíteni* | *hu-*
mectare.
 nošmo *hal-kopoltyú* | *branchia*.
 * nodam *lopódzni*, *kullogni* | *fur-*
tim accedere, *pedetentim pro-*
cedere BТИМ. II, 3, 6.
 nolgo *sima szil* (?) | *ulmus campes-*
tris.
 nólugaž *fehér jegenye* | *abies pi-*
cea.
- nolgažla *f. j. erdő* | *silva abie-*
tum p.
 nöktam, nükt- *nyúzni* | *deglubere*.
 nöštölam *gyúrni*, *dagasztani* | *de-*
psere; -ledem (*fr.*)
 nö'nžük *tészta* | *massa*, *farina ex*
aqua subacta; * nü'nžik: ša-
 pa n. *kovász* | *fermentum* Bc.
 nörem *ázni* | *madescere*; -redem
 (*fr.*); -raldam *ázódni*, *meg-*
ázni | *madefieri*; * nörem C.
 nörtém *áztatni* | *madefacere*;
 -tölam (*fr.*); * nörtém C. B.
 nörgäs *porczogó* | *cartilago*.
 * nö'rga *sarj*, *hajtás* | *germen*, *sur-*
culus.
 nugudo *sűrű* | *crassus*, *spissus* (*li-*
quor); * nogoda, nuguda C.
 nugudemam *megsűrűdni* | *cras-*
sescere, *condensari*; * nogo-
 demäm, nugudemäm C.
 nugudemdem *megsűríteni* | *con-*
densare.
 * nújemä! *no*, *rajta* | *age*, *agedum*!
 K.
 nuš *csuka* | *esox lucius*; * C.
 * nuž *csalán* | *urtica* C.
 nuno ök, azok | *ii*, *illi* (*sing. tudo*)
 R. P.
 numál *alul való* | *quod infra est*;
 *nimä'l (*jud-nimä'l észak* | *se-*
ptentrio) B.
 numálne (*loc.*) *alatt* | *infra*, *sub*
 P.; *nimä'lna B., nömálne
 C.
 numálke (*lat.*) *alá* | *sub* P.; * ni-
 mä'ka, nimä'lan B., nömä-
 ke, nömäk C.

- * *niméc (abl.) alól | ex imo, изъ подъ B., nömác C.*
- numalam *vinni, hordani | ferre, portare; -leštam (fr.); * numalam.*
- numáldeš *teher | onus; * namáltiš B.*
- numalöktem *vitetni | portandum curare; * namalektem B.*
- nur *mező, szántóföld | ager; *.*
- nurgulo *fecské | hirundo.*
- nulem *nyalni | lingere, lambere; -ledem (fr.); -lalam (mt.); * nulem C. Bl.*
- nuldem *fogaival elharapni, lerágni | demordere, abrodere.*
- nűškő *tompa | hebes; * niške C.*
- * *niškemäm eltompúlni | hebescere.*
- * *niškemdem tompítani | hebetare.*
- nűštalam (ner) *orrát fúni | emungere; -ledem (fr.); * nűštäläm C.*
- * *nűšmä mag, mag szem | granum.*
- * *nűž: n.-vécen hátulról | a tergo B.*
- nűžam *vakarni | scabere; -žedem (fr.); -žaldem (mt.); * nűžäm dörzsölni | terere C., nűžtörölni, kitörölni | abstergere, delere B. A. P. C.*
- nűžüş *vakaró | strigilis (ömnén.)*
- * *nűžiktem: nűžiktem-goltaš leborotválni | detondere (crines) B. K. I.*
- nűrgemiš *tejföl, tejszín | flos lactis.*
- * *pák mindig | perpetuo, semper Bl.*
- p. *ištaš megigazítani, rendbe hozni | corrigere, in ordinem redigere B. T. I. 5.*
- pakčá (π) *kert, konyhakert | hortus, hortus olitorius.*
- pakma *rest, lusta | ignavus, segnis (ex.g. equus, qui flagellum tolerat)*
- pakmangam *elrestültni | ignavum fieri.*
- pagalem (π, σ) *becsültni, tisztelni | aestimare, magni facere; -ledem (fr.).*
- pagar (σ) *zúza | ventriculus avium. kočmo p. bögy | ingluvies (kočmo, a verbo: kočkam).*
- paj (π) *rész [pars; * C., rész, osztályrész | pars, portio; tag (testrész) | membrum B.*
- pajlem *osztani, elosztani | dividere, partiri; -ledem (fr.); * pajlem.*
- pajlaldam *elosztódni, eloszlani | dividi; * pajlaltam B.*
- páča (σ) *bárány | agnus; * pača C.*
- pačam *eštaš bárányozni | agnum parere.*
- pačang- *fetregeni | se volutare B. M. P. 10. B. P. II.*
- pačaš : *ik. p. egyszerű | simplex; kok p. kettős | duplex; * pačaš B., pažaž C. (ves p. másodszor | altera vice B.)*
- pačašán : *kum p. három emeletül | trium contignationum (domus) B.*
- pačémše *darázs | vespa.*
- paša *munka, dolog | opus, fac-*

- tum, res; *páša C., páša B.
- pašam eštaš *dolgozni* | *opus facere, operare.*
- pašáče v. pašá-ešteše, pašásteše *munkás (dologtevő)* | *operarius.*
- paškár *szegek, melyekre a húrokat fölcavarják* | *clavi, quibus chordae intenduntur.*
- pašténgé *vid. pošt.*
- *pátár *nagyon, igen, leg- | valde, quam maxime*: p. kugo *igen nagy* | *permagnus*; p. jažo *legjobb* | *optimus* B.
- patarak *olló* | *forfex.*
- *pátal *fecstey, gulászta* | *cremor, colostrum* C.
- padeštem *aprítani, apróra vágni* | *minutim consecare*; -štelam (*fr.*); -štaldam (*pass.*)
- pasú (σ) *mező* | *campus, arva.*
- páskeč (σ) *lépcső, garádics* | *sca-lae.*
- paslok (σ) *fék* | *capistrum (e cortice tiliaceo)* C.
- pamáš *forrás* | *fons, scaturigo.*
- parak *női szeméremtest* | *pars muliebris, muliebria.*
- parenge (σ) *burgonya, krumpli* | *fructus solani tuberosi.*
- parém (σ) *ünnep* | *festum, dies festus.*
- paremam *gyógyúlni* | *sanescere, convalescere*; *B., paremäm C.
- paremdem *gyógyítani* | *sanare*; -delam (*fr.*); *paremdem.
- pariš *nyereség* | *lucrum.*
- párom, parem (σ) *adósság* | *debitum, aes alienum.*
- paroman *adós, debitor, obaeratus.*
- *pargá *félénk, gyáva* | *timidus, ignavus* BAPC. 21, 8. K.
- *par- (part-?) *kinyitni* | *aperire (januam)* BAP. 12, 44. (párte nem nyitott | *non aperuit*); cf. počkam.
- párdaš (σ) *piros szárnyú ponty* | *cyprinus rutilus* R., pardáš V.
- parná (σ) *ujj* | *digitus*; *parná. kaza p. *kis ujj* | *digitus minimus*, kožar p. *mutató ujj* | *d. index*; lümdeme p. (nevetlen) *negyedik ujj* | *d. medicinalis*; kugo *vuj* p. *hüvelyk-ujj* | *pollex.*
- jol p. *lábujj* | *digitus pedis.*
- parnáš *gyűszű* | *digitale (sutorium).*
- *pal:
- palna *másutt* | *alibi*; pak (vak) *másudá* | *aliorsum*, pac (vac) *másunnan* | *aliunde* C.
- palan (σ) *kánya bangita* | *viburnum opulus.*
- pále (σ) *jegy, jel* | *nota, signum*; *czél* | *scopus*; *pále C., pälä B.
- p. lüaš *czélt löni* | *ad scopum destinatum jaculari*; palem eštaš *jegyét csinálni, megjegyezni* | *notam facere, notare.*
- palan *jegyezett* | *notatus.*

pálem (σ) *megtudni, megismerni* | *comperire, cognoscere*; páledem (fr.); *pálem B.; pálektem *észrevenni* | *animadvertere* BL. 14, 7

páleme *ismerős* | *notus*.

páledeme *ismeretlen* | *ignotus*.

*páldír: žira páldirma godam *virradatkor* | *quum diluescit* Bk. 28, 1.

*päläsem *kölcsönösen megismerni* | *invicem cognoscere* Bk. II. 3, 1.

péngede *erős, erősen tartó* | *firmus*; *fösvény* | *avarus*; pi'n-gada B.; *pingädä *fösvény* C.

pengedemam, -emaldam *erősödni* | *firmari*; *pingedemam B.

pengedemdem *erősíteni* | *firmare*; *pingedemdem B.

péce *sövény, kerítés* | *sepes, septum*; *piča B.

pečem *bekeríteni (kerítéssel)* | *sepire, consepire*; pečedem (fr.); *pičem B. (pičam pičen *kerítést csinált* | *septum fecit*).

pécke *köszörül-kő* | *cos*.

pečkeš *kučaš a k.-re tartani, köszörülni* | *cote acuere*.

pečkemeš *sötét* | *obscurus* R., pečkémíš P.; *pickémeš B. (pickém Br. 13. 12.); pečkedä, pičkedä, C., pickätä Br. II.

* (pečkemam): pečkemeš, pičkemeš *besötétedik* | *tenebrecit* C.

*pickemšaltam *elsötétültni* | *obscurari*.

peckemdem *elsötétíteni* | *obscurare* P.; *pickatajdemdem Bk. II.

peš (σ) *igen, nagyon* | *valde, magnopere*; *piš.

peškedelanem *fösvénykedni* | *parcum, tennacem esse* RcsM. 63. (cf. večkeš).

pež *keztyű* | *manica, chirotheca*; *pižgom C., pižkóm K., cf. kom.

peterem (σ) *zárni* | *claudere, operire*; -rkalem (fr.); *pitrem C. B.; pitrektém (eff.) B.

peteraldam, peternem *záródni* | *claudi*.

péterteš *födél* | *operculum*.

péstel *hosszútoll* | *pluma longior* R., pästil L. [rem.

perem *megüttni* | *ferire, icere*; *päpermaš *ütés* | *ictus*.

pérke (α) *isten áldása, gyarapodás* | *dei favor, proventus, incrementum* R., pereket V.; *perké (item: *haszon, nyereség* | *lucrum*) B.

*perkejan, perkeán *áldásos, termékeny* | *prosper, fertilis* BAp. Bkol.

pérče *pörče* (σ) *szem* | *granum (frumenti)*; *szál* (*szalma, fil, haj*) | *singuli cauliculi, culmi*; *pi'rcä, pirc B.

olom-p. *szalmaszál* | *culmus, stipula straminea*; üp-p. *hajszál* | *capillus*; *üp-pirca B.

* pertari' *elsöben, eleinte* | *primum, initio* K., pertari', pertari' *ša* *elsö* | *primus* B., pertäri, -riše C.

pervoj (*e*) *először, elsöben* | *primum* R., pervej P.; *pervi', pervé *előbb* | *prius* B.

pervojso *elsö* | *primus*; *pervi' *ša, pervi'š* *előbbi, elsö* | *prior, primus* B.

pel *oldal, fél* | *latus, pars*; cf. vel. pelen *-nál, mellett* | *ad, juxta*. pelešte, velešte (*loc.*) *félen* | *in parte, a parte*.

peleške, peleš *felé* | *versus* (*ex.g. ola p. urbem v.*)

peleč *felöl* | *a parte, e regione*; *pélec B.

pelä'k *ajándék* | *donum* P.

péle, pel *fél* | *dimidium*; *pele, péle C., pel B.

pel-jut *éjfél* | *media nox*; *jud-pel B.

*pel *šinza-dono fél szemmel* | *uno oculo*; pel-*šinzán félszemű* | *unoculus* K.

iktat pele *másfél* | *unus dimidiatusque, sesqui*; *iktäk peläk C. (*i-äk p. másfél év* | *annus et dimidius, kum kečák p. negyedfél nap* | *tres dies et d. B.*)

peleštem *beszélteni, szólni* | *loqui, verba facere*; *B.; *sügni* | *susurrare* C.

*peleštede *elhallgatott (nem szólt)* | *conticuit* B.

peledam, -daldam *virágozni* | *flo-*

rere; -*deštam* (*fr.*); *peled-B.

pelédeš *virág* | *flos*; *pelédiš B. pelérme *posz méh* | *apis terrestris*. pellem : p. *ü. olvaszott vaj* | *butyrum excoctum*.

pi, pî *kutya* | *canis*; *C., pi B. pial *szerencse* | *fortuna*; *piäl C., pijal, pijäl B.

pialan *szerencsés* | *fortunatus, beatus*; *piälän C., pijalän, pijälä'n B.

*pijältema *szerencsétlen* | *infortunatus* B.

pialam *hunyorítani* | *nictari, palpebrare*; -*ledem* (*fr.*)

pikš *nyíl* | *sagitta*; *pik, pik *lán-dsa* | *lancea, hasta* C., pi'kša, pikš *nyíl* | *sagitta* B.

piktem *fojtani* | *suffocare*; -*tedem* (*fr.*); *püktem B_{arc}.

piktaldam *megfojtódni* | *suffocari*; *piktanaltam, pükta-naltam (? piktaltam) *föl-akasztani, megfojtani magát* | *se suspendere, se strangulare*.

piktezaldam *hebegni, megakadni beszédben* | *haesitare lingua*.

*pigär *hordó* | *dolium* C.; *täl* | *lanx, patina* B.

pi'če *iramszarvas* | *cervus tarandus*; *puča C., püše B_{rim. II.} 4, 13.

pižam *hozzáragadni* | *adhaerescere*; *birkozni* | *luctari*; *meggyuladni* | *inardescere*; piže-

- dem (fr.); * pižam hozzádra-
gadni, ragaszkodni | *adhae-
rescere, adhaerere* B.
- pižiktem ragasztani | *affigere*;
meggyújtani | *accendere*; -kto-
lam (fr.); * pižektem gyuj-
tani, szítani | *accendere, exci-
tare (ignem)* B_{AP}.
- pižedelam birkozni, küzdeni |
luctari, certare P.; * B. K.
- * pižgem ságdosni, susárolni | *su-
surrare, insusurrare* B_R.
- * pižgenšaištaš rágalmazni | *cri-
minari, de fama cuius detra-
here* B_K. II.
- pidam kötni, kötözni | *ligare, revin-
cire*; -deštam (fr.); -daldam
bekötödni | *obligari*; * pid- B.
- pítman kötözött vmi | *ligatum
quid*.
- pi'se éles | *acutus*; gyors | *acer, ce-
ler*; * pise C., pi'sä (item:
gonosz | *malitiosus*) B.
- pisin gyorsan | *celeriter*.
- pisémam élesedni | *acui*.
- pisemdem, -darem élesíteni |
acuere.
- pi'ste hársfa | *tilia*; * C.
- pisterlá hársfaerdő | *silva tilia-
rum*.
- * pismän határszél | *finis, limes* B.
- pižirem nyomni, sajtolni | *premere,
prelo comprimere* R., P.; * pi-
zirtem B.
- pižlé fojtós berkenye | *sorbus do-
mestica*; * pisilmä C.
- pi're farkas | *lupus*; * pi're C., pir
B.
- * pir- metélni | *praecidere, ampu-
tare*; jir piršašluk circumci-
sio B_R.
- * pirt egy keveset, nem sokat |
paullulum B.
- p. koleš nagyot hall | *surdaster
est* B.
- pil felhö | *nubes*; * C., pjül, pil B.
- pilän felhöš | *nubilus*; * C.
- * pjülkom, pilkom ég (égbolto-
zat) | *coelum (cf. kom)*;
pjül pundaš ég | *coelum, ho-
rizon* B.
- pilikš fül | *auris* R., pilikše P.,
piliš L.; * peleš C., pilš B.
- pilikšteme süket | *surdus*; * pil-
šedema B.
- pókšél közép | *medium rei*; * pokšal.
pokšelne (loc.) középen; közé-
pett | *in medio, inter*; * pok-
šálne.
- pokšelnese középső, medius.
- pokšelan, pokšek (lat.) közép-
be; közepébe | *in medium, in*;
* pokšálan, pokšáka B., pok-
šak C.
- pokšeč középből, közepéből | *e
medio*; * pokšéc.
- pokšum dér | *pruina*.
- poktem hajtani | *agere, pellere*;
-tolam (fr.); * poktem va-
dászni | *venari* C., hajtani,
üldözni | *agere, persequi* B.;
poktalam (dim.) C.
- pokro (σ) vetési konkoly (?) |
agrostemma Githago (?).
- pogem (σ) összeszedni, gyűjtteni |
colligere; *.

pokalem (i.e. pogkalem) *szedegetni* | *collectare*.
 poganem (σ) *összegyűlni* | *collegi, convenire*; * poganem, -naltam B.
 pogunomaš *gyűlés* | *conventus*.
 pojan (σ) *gazdag* | *dives*; * paján.
 pojanluk *gazdagság* | *divitiae*; * pajánluk B.
 pojem (σ) *gazdagodni* | *divitem fieri*; -jedem (fr.); * pajem.
 * pajdarem *gazdagítani* | *divitem facere* Bk. II.
 pongo *gomba* | *fungus*.
 poč, pôč *fark* | *cauda*; * paž C., pač B.
 puš-poč *hajókormány* | *gubernaculum*; * puš-pač B.
 počeš *után* | *post*; *hátnál* | *a tergo* R., *végre* | *postremo* P.; * pačeš *végre* | *postremo* K.
 poče-la *egymásután* | *alter post alterum*.
 * paž, pačic *későn* | *sero* C.
 počkam *nyitni, megnyitni* | *aperire*; -kedem (fr.); * pažam, -žalam (dim.) C., pačam B. (C. *conjunctivum verbi pažam dicit partnem esse, cf. par.*)
 počuldam *nyitni* | *aperiri, patefieri*; počoldedem (fr.); * pačeltam B.
 počkama *ezüstpénzekkel kirakott mellrevaló* | *pectorale numis argenteis distinctum*.
 počkáldeš *csalán* | *urtica*.
 počkem *megrázní, kirázní* | *con-*

cutere, excutere; počkaldem (mt.); * pačkaldem B.
 poš (σ): *póškudo szomszéd* | *vicinus*; * páškuda.
 póštoš *nemez* | *lana coactilis*; * partaš C. (*ut videtur, paštaš est restituendum*).
 poš (cf. poč): *pošteknél* | *post, a tergo*; * pašteknél.
 postekse *után* | *qui post est, subsequens*.
 pašténge, paštengese *utolsó* | *postremus*.
 pašténgeš *utoljára, végre* | *postremo*.
 póž *fuwó* | *follis*.
 * požem *elemelni* | *tollere (ex. g. operculum)* C.; cf. počkam.
 pot *katlan* | *ahenum*; * pat C., pad B.
 rage p. *kagyló* | *testa cochleae*.
 potem (pet-, pat-) (σ) *végződni, elfogyni* | *finiri, ad exitum venire*; -tedem (fr.); * pitem B.
 potemaš *vég, végződés* | *finis, exitus*.
 potarem *végezni* | *finire*; (*prae-misso gerundio, cf. NyK. IV, 89.*); -redem, -rkalem (fr.); * pitarem C., pitarem B.
 potárteš *vég, elvégzés* | *finis, confectio*.
 * pitež- *végződni* | *finem habere* B.
 podá (σ) *szeg* | *clavus*; * C.
 p. keraš *szeget beverni* | *clavum defigere*.
 podalem *szegezni* | *clavis affi-*

- gere; -ledem (fr.); *pudalem B.
- podeštam *pattogni* | *crepare* (ex. *lignum ardens*); -štolam (fr.)
- podorgem eltörni | *frangi, rumpi*; -rgolam (fr.); *podergem C., pudurgem B.
- podortem eltörni | *frangere, rumperere, -tolam* (fr.); *poderitem C., pudertem B.
- pudurgušo töredék | *fragmentum*; *pudurga: kinda p. kenyérmorzsa | *frustulum panis* B.
- podolam szörpenteni, kanállal enni | *sorbere, cochleari edere*; -leštam (fr.); *podalam C., podalam, podolam kóstolni | *gustare* B.
- posana (σ) sógor (két nőtestvérnek férjei) | *sororum mariti*.
- posem elcsendesedni | *conticescere*; *elbújni* | *se abdere*; *pusem elrejtözni | *se occultare* B.
- *postarem (σ) szedni, összeszedni | *colligere* B.
- posna (σ) külön | *separatus, secretus; separatim, seorsum*; *pasná.
- p. lektaš különmenni, osztályt csinálni | *secedere, partiri cum quo*.
- leč posna nélkül | *sine, absque*; *g'ic pasna B.
- pasnaniš személy, egyén | *persona, individuum* W.
- pondaš szakál | *barba*; *pandaš C., pandakš S.
- *popem beszélni, szólani | *loqui* C., popem B.
- pómuž kebel | *sinus*.
- ušma p. szájöböl | *cavum oris anticum* (inter dentes et genas).
- pomžaldam fölébredni | *experger fieri*; -ldolam (fr.).
- *porán (σ) záporosó, zivatar | *nimbus, procella* B.
- porkó (purkó):
- *ket p. kéz-szár, alkar | *brachium*.
- jol p. lábszár | *tibia*.
- üpoñem p. vid. s. v. üp.
- šörmüč purkó kantárszj | *lorum freni*.
- polvuj térd | *genu*; polbä L.; *polvuj C., polvúj B.
- *pulvujtem térdepelni | *genibus nixum esse* B.
- polšem (σ) segíteni | *juvare, adjuvare*; *palšem.
- pöldoš gomb | *globulus*.
- poldoštem begombolni | *globulis constringere* (vestem).
- poldorán medve tapsir | *heracleum sphondilium*.
- polméze gonosz, veszett, vad | *saevus, rabidus, ferox*.
- p. pi gonosz, harapós kutya | *canis mordax*.
- polmezemam gonosz stb. lenni | *saevum etc. fieri*.
- pöken (σ) szék | *sella*.
- moklak p. ülb töke | *truncus arboris, qui est sellae loco*.
- pö'čoš veres áfonya | *vaccinium vitis idaeae*; *pöžež C.

- törna p. *moh-dfonya* | *vaccinium oxycoccus*.
- pöcöstem *egyét hunyorítani* | *nic-tare*; -štolam (*fr.*)
- pöštem *letenni* | *ponere* R., pöštö-lam (*fr.*); pištem P.; *pištem.
- pöštür *ingelön való himzés* | *pictura acu facta in antica parte indusii*.
- pö'thő: p. nalaš *megvenni*, *pénzen venni* | *pretio emere* (*Turcice*: *satın almaq*); *pü'tma (p. nalaš) B.
- pôr *férfi* | *vir*: p. *jing férfi* [*ember*]; *püerge C., püerga B.
- [pör- *forogni* | *se vertere, circumagi*; *fordülni* | *se convertere*].
- pöršö *mardež forgó szél* | *turbo*.
*pörüktem *fordítani, téríteni* | *convertere, reconvertere* Bl. 1, 16. Bp. II.
- pördam *gördülni* | *volvi*; *fordülni* | *se convertere*; pörde-dem (*fr.*) [*tare*].
- pörtalam *hengeredni* | *se volu-pördüktem gördíteni* | *volvere*; -ktolam (*fr.*)
- pörtölam *visszatérni* | *reverti*.
- pörtölüktem *visszatéríteni* | *vertere, reducere*; *visszaadni*, -küldenü | *restituere, remittere*.
- [pördem *esztergályozni* | *tornare*]: pördöšö *esztergályos* | *tornator*.
- pö'rem *szegély* | *margo* (*vestis, lin-tei*) *circumsutus*.
- pörömdem *beszegélyezni* | *circumsuere*; -dolam (*fr.*)
- pö'röš *zúzmará* | *pruina*.
- pö'ržö *sógor* (*a feleségnek öcse*) | *frater junior uxoris*; *pö-reš C.
- pört (σ) *téliház, изба* (*kályhá-val*) | *domus hiberna* (*fornace instructa*); *ház, szoba | *domus, cubiculum*.
- šem p. *fekete ház* | *domus nigra* (*absque fumarario, fumo denigrata*), oš p. *fehér ház* | *domus alba* (*fumarario instructa*).
- pu fa | *arbor, lignum*; *pu B., pu, pü C.
*pušangä *élőfa* | *arbor* C., pu-šangá B.
- puem *fúni* | *flare*; pualam (*mt.*); *pualam C.
- pualam *fölfuvódni, földagadni* | *se inflare, intumescere*; -ledem, -leštam (*fr.*); *pualam C.
- pualdem *szelelni* | *ventilare* (*frumentum*); *tele fúni* | *flatu re-replere* (*korno pualdeme via conflatis nivibus obruta est*); *pualtem *egyét fúni* | (*mt.*) *flare, conflare, canere* (*tuba*) B.
- puem *adni* | *dare*; puedem (*fr.*); *puem B. C.; pukalem (*fr.*) Bap.
- *puen-goltaš v. puen-jamdaš *elárulni* | *prodere* B.
- púmo *ajándék, adomány* | *donum*.
- püirem (σ) *teremteni* | *creare*; *püirem (*item*: *előre elvégezni*,

- meghatározni* | *ante constitue-
re, praeferre*) B.
 puirumaš *teremtés* | *creatio*;
 puirmaš B.
 pûrukšo *teremtő* | *creator, con-
ditor*.
 pukšem *etetni, táplálni* | *cibare,
nutrire*; -šedem (*fr.*); *puk-
šem.
 cize p. *szoptatni* | *mammæ præ-
bere*.
 pûjro *méhser* | *mulsum, hydro-
meli*.
 puč, poč *síp* | *fistula*: tar p. *portü-
lök* | *cornu pulveris pyrii*;
 *puč: pûaltem-pučtrombita |
tuba B.
 pučem *apadni* | *decrecere (aqua);
fogyni* | *deficere, minui*; -čedem (*fr.*)
 pučumoš *darakása* | *puls e ptisana
cocta*.
 puš *csónak, hajó* | *cymba, navis*;
 *poš C., puš B.
 p. pundaš *hajófenék* | *fundus
navis*; p. poč *kormány* | *gu-
bernaculum*; p. ner *hajóorr* |
rostrum navis.
 puš (σ) *pára, gőz, kigőzélgés* |
vapor, evaporatio; *poš C.
 pušan *tele gőzzel, bűzös* | *vapo-
re plenus, foetens*.
 pušlanem *párologni* | *vaporare*;
 -nolam (*fr.*); -naldam *pá-
rolgásba jöni* | *vaporem emit-
tere*.
 pušarem (σ) *füngani* | *pedere*; -re-
dem (*fr.*)
- pušárteš, pušertaš *füng* | *crepi-
tus ventris*.
 puškudo *puha, lágy* | *mollis*; *poš-
koda C., puškuda B.
 puš kudemam *puhulni* | *mollem
feri*. [*lire*.
 puš kudemdem *puhítani* | *mol-
puštam megölni* | *necare, interfir-
cere*; -tedem (*fr.*); -tuldam
(pass.); *puštam.
 jing puššo *gyilkos* | *homicida*.
 púšto *megpörkölt s összetört árpá-
ból főtt kása* | *puls e ptisana
avenacea concocta*; *pušta C.
 pušto: tovar p. *a nyélnék való*
lyuk a fejszében | *foramen se-
curis (inserendo manubrio)*.
 pužár *gyalu* | *runcina*.
 pužarlem *gyalulni* | *runcinare,
-lolam (fr.)*
 pužem (σ) *elrontani, megrontani* |
corrumpere, perdere; puška-
 lem (*fr.*); *pužem B. K.
 pužlem, -laldam *megromolni* |
corrumpi; pužlolam (*fr.*);
 *pužlem B. K.
 puduratem (σ) *mezavarni, föl-
keverni* | *turbare, versare*; -to-
 lam (*fr.*); -taldam (*pass.*)
 puduranem (σ) *zavarodni* | *tur-
bari*; *pužranem *háborogni,
zavarodni* | *commoveri, per-
turbari* B.
 puduránčik *zavaros* | *turbidus*.
 pun toll | *pluma*; szőr | *pilus*; *pon
 C., pun B.
 punem *fonni* | *plectere*; -nedem
(fr.); naldem (*mt., dim.*)

- üpoíem (*i. e. üp-poíem*) porko
vid. s. v. üp.
- punuškem, ponoškem *penésze-
sedni* | *mucescere*; -školam
(*fr.*)
- punuškušo *penész* | *mucor.*
- punžalam *csavarni, kifacsarni*
(*mosott ruhát*) | *contorquere,*
exprimere (aquam linteis.)
- punžáldeš zabeptka (*nodus s.*
*contorsio funis, quo temo al-
ligatur ad traham.*)
- pundaš *fenék* | *fundus*; *B.
- vuj pundaš *v. vundaš fejtető* |
vertex.
- jol vundaš *talp* | *planta pedis.*
- pundašteme *feneketlen* | *fundo
carens.*
- purá *sör* | *cerevisia, cf. pujro.*
- purá (σ) *ερυθ*, *gerendázat* | *con-
tignatio*; az *éléskamra elkü-
lönített osztályai* | *partes se-
junctae cellae frumentariae*;
*pura gabonaláda | *cista fru-
mentaria C.*
- purem (σ) *gerendát összeillesz-
teni* | *contignare.*
- puram *rágni* | *rodere, mordere*;
-redem (*fr.*)
- purlem *harapni* | *mordere*; -le-
dem (*fr.*); **puralam C., pür-
lam* (püm öcért p. *fogát csi-
korgatni* | *dentibus frendere*)
B., *purlam harapdálni* | *mor-
sicare* БАРС., *kóstolni* | *degu-
stare* БАРС.
- purem *bemenni, betérni* | *intrare*;
beférni | *locum habere, capi*;
- puredem (*fr.*); **porem, pu-
rem C., purem B.*
- keče purá *besít a nap* | *solis
splendor se infundit (per fe-
nestram.)*
- purtem *bevinni, bevezetni* | *in-
ferre, introducere*; *befogad-
ni* | *recipere (hospitio)*; -te-
dem (*fr.*); **purtem B., por-
tem, purtem C.*
- puro jó | *bonus*; **púra C., jó,
egészséges* | *bonus, sanus B.*
- puremam *javulni* | *meliorem
feri.*
- puremdem *jobbítani* | *meliorem
facere.*
- puró (σ) *fúró* | *terebra.*
- prolem, porolem *fúrni* | *terebra-
re*; -ledem (*fr.*)
- púrus (σ) *bors* | *piper.*
- pur (σ): *pür-gü kréta* | *creta.*
- pursá (σ) *borsó* | *pisum.*
- nemič p. (*német b.*) *bab* | *faba.*
- pürmo *pöcsök* | *tabanus.*
- purmulá (*ket jobb* (kéz) | *dextra
(manus)*); **vurgumlá.*
- p. veg *jobbra* | *ad dextram.*
- **purlangam megérni* | *ematures-
cere (fruges)* БАРС. 14, 15.
- púrluk (σ) *ló* | *equus*; **jószág,
kincs* | *bona, opes.*
- pulámog *árpalízt-kása* | *puls e fa-
rina avenacea, cf. némer.*
- pulukš *felső kar* | *lacertus*; **pu-
loš váll* | *humerus C.*
- püldoš *falat* | *offa, frustum.*
- püldor (σ) *deszkafallal elrekesz-
tett kamara* | *cella separata.*

püldurčo *fürj* | *coturnix*.
 pü fog | *dens R.*, püj L.; * C., pü B.
 pü'a (*σ*) *rekesz*, *kerítés* (a vízben) | *sepimentum* (in flumine); * pü'je B. [*sepire*.
 püem (*σ*) *bekeríteni* (a vízben) |
 pükš *dió* | *nux*; * püxš C.
 * pükthanaltam *alászakadni* | *collabi, corruere* B_{AP}.
 püktem *kotlani*, a tojáson ülni (munušto p.) | *incubare* (ovis.)
 pükten *luktaš kikölteni* | *excludere* (pullo ex ovis.)
 * pügä (*σ*) *ív*, *meghajlott vmi* | *arcus, res incurvata* C., pü'ga *járom* | *jugum* B_{K. II}. [*bus*.
 pü'gür (*σ*) *görbe*, *görbehátú* | *gibpügürgem görbedni*, *ernyedni*, *hajolni* | *incurvari, inflecti*; -rgölam (*fr.*); * püganem B., püganaltam K.
 pügürtem *görbíteni*, *meghajtani* | *incurvare, inflectere*; * pügartem B_R.
 püčkam *metszeni*, *vágni* | *secare*; -kedem (*fr.*); -küldam (*pass.*); * pičkäm C., püčkäm, pičkadem B. [vid B.
 püz: püz vüt *izzadság* | *sudor*; * püz püzaldam *izzadni* | *sudare*.
 püzakš *fészek* | *nidus*; * pežäž, pižäž C., pižáš B.
 p. optáš *fészket rakni* | *nidum facere*.
 pü'tüh (*σ*) *egész*, *ép* (nem törött) | *totus, integer*; *egészen* | *plane, omni ex parte*; * piteñ-ok B.
 pünžö *fenyű* | *pinus silvestris*.

pünžerla *fenyves erdő* | *pinetum*.
 pürem (*σ*) *ránczba szedni* | *plicare* (vestem); *püredem* (*fr.*)
 pürem *ráncz* | *plica*.
 pürnem *ránczolódni* | *plicari*; -nülam (*fr.*)
 pürtnük (*σ*) *ménta* | *mentha*.
 pürdü'ž, pürdöz *fal* | *paries*.
 * pülä' (pülä') *sok* | *multus* B_{AP}.
 preje *borju* | *vitulus*; * prezä, pirezä C., prezä B.
 prejzem *eštaš megborjadzani* | *vitulum parere*.
 * proc, procók *erősen, nagyon, teljességgel, tökéletesen* | *valde, omnino* B. C.
 * proc *jamdaš elveszíteni* | *perdere, pessum dare* B.
 vakš *malom* | *mola*; * väkš.
 v. -kü *malomkő* | *lapis molaris*.
 vakšteš *ágy*, *ágybavaló* | *lectus, strata cubicularia*; * väkšesš B.
 * vaktem, paktem *csepegni* | *stillare* C., vaktalt- B_L.
 * väktiš *csepp* | *gutta* B.
 vangem *lesni* | *speculari, observare*; *vangedem* (*fr.*); * vängem B.
 * vängén-káša *kém* | *speculator* B.
 vač, vač *ellenére*, *daczára* | *adversus, non habita ratione* (NyK. III, 470. IV, 91, 92.)
 vače *váll* | *humerus R.*, vača L.
 vaš *szemközt, ellenében* | *exadverso, contra*; * väš B_R. (16, 1. kid väsokda *püem odanyujtom*, *ajánlom nektek* | *in manus trado, commendo vobis*).

- v. liaš *szemben találkozni occur-rere, obviam fieri.*
- vaš-vaš: v.-v.-tene egymással | *alter cum altero, invicem*; v.-v.-tek egymáshoz | *alter ad alterum* P.; * vaš egymással | *invicem* K.
- vašké gyors | *celer*; (*adv.*) hamar, mindjárt | *celeriter, statim.*
- vaškem (σ) sietni | *festinare*; -kedem (*fr.*)
- vaškeše mindenben siető, hamarkodó | *in agendo praeceps, nimis festinans.*
- váštar kora jávor | *acer platanoides.*
- vaštareš eleibe, ellen | *obviam, contra* (NyK. III, 457); * vaštáreš.
- vaštaldem változtatni, cserélni | *mutare, commutare, permutare*; -ldolam (*fr.*); * vaštaltem C. B. (vaštalten sulaš kiváltani | *redimere* B.)
- * vaštáltiš: orola-v. őrváltás | *permutatio excubiarum* B.
- vaštaldam változni | *mutari.*
- vaštaltemáš változás | *mutatio* P.
- vaštalldam cserélődni | *permutari.*
- * važár (σ): v. jängán kemény-szívű | *duri animi* B_{MK}. 10, 5.
- * važarangam magát megkeményíteni | *duro animo esse* B_{AP}.
- vážok (σ) rézsutos | *obliquus*; -ken (*adv.*)
- važokemdem rézsutoszá tenni | *obliquum facere.*
- vážok öl | *orgyia*; * vóóik B_{AP}.
- váte feleség | *uxor*; asszony | *mulier*; * vätä C., vätä B.
- vatelukeš nalaš feleségül venni | *uxorem ducere quam.*
- vatedeme nőtelen | *caelebs.*
- * váda est | *vesper.*
- * vatna estve | *vesperi.*
- vádar tögy | *uber (vaccae).*
- * vádiž bálvány | *idolum* B_{JS}. I.
- vara vékony hosszú bot, pózna | *pertica. [aquatorum.*
- vüt v. vederhordó pózna | *vectis*
- vará későn | *sero*; azután, később | *postea, posterius*; vararák később | *posterius*; * vará (item: meg, pedig, hanem | *vero, sed*); vararák B. C.
- * vará-ilsa későbbi, következő | *posterior, insequens* B.
- varáš későre, későbbre | *ad multum tempus, ad posterius.*
- varáse későbbi | *posterior*; * varáša B.
- várákš héja | *accipiter.*
- varem keverni | *miscere, cf. urbalem.*
- val vminek följe, színe | *pars summa, superficies.*
- vüt-val, vüt valže víz színe | *superficies aquae.*
- valne (*loc.*) -on, rajt | *super, in (superficie)* R., vülñó P.; * vülñä C., vilna B.
- valan, vak (*lat.*) -ra | *super, in (superficiem)* R., vülä'n, vül'kő P.; * vülke, vüke C., vi'lka, vi'ka, vlän B.

vač (*abl.*) -ról | *de*; * vülec C.,
vilyéc, -cen B.
vegát (*c. verbo negat.*) sehogysem,
semmiképen [*nem*] | *nullo mo-*
do; * vekát talán, talán bi-
zony | *fortasse, nescio an* B.
vengé vő | *gener*; sógor (nővérem
férje) | *maritus sororis*.
izi v. a nászajándékot vivő fér-
fi | *advector doni nuptialis*.
véce: kudo v. udvar, házudvar |
aula, cf. péče.
večkeš vékony | *tenuis*; * vičkež,
vičekedä C.
večkežemam vékonyodni | *atte-*
nuari.
večkežemdem vékonyítani | *at-*
tenuare.
vese, ves más, második | *alius, al-*
ter, secundus; * C., vesä,
ves B.
ves-vere, ves-verešte másutt |
alibi.
ves-vereš másuvá | *alio, alior-*
sum.
ves-vergeč másunnan | *aliunde*.
ves-kana máskor | *alias, alia*
vice.
veñem gödör, verem | *scrobs, fo-*
vea S., vñäm L., cf. mñ-
ñem.
veñer vid. vñner.
vem velő | *medulla*; * vim.
* vuj-vim agyvelő | *cerebrum* C.
ver hely | *locus*; * vär.
vereč, verečen helyett | *loco*;
* väreš.
vereštam vhovä lenni, kerülni |

devenire, incidere in rem; ta-
lálni | *invenire*; -štedem (*fr.*)
vereštarem érni vkit, megta-
lálni | *assequi, invenire quem*.
ver; * ver, per (NyK. III, 457.):
verič végett, miatt, -ért | *prop-*
ter, causä R., veréc P.; * vé-
rec, -cen B. K., verec, pe-
rec C.
verem végett, miatt, -ról (szó-
lani) | *propter, causä, de (qua*
re loqui).
veréž ár | *subula*.
verge vese | *ren*.
vel oldal, fél | *latus, pars, regio*
(tide vel *immensö* rész | *pars*
citerior; tudo-vel *tülsö* r. |
p. ulterior, šengal v. *hátulsó*
oldal) | *latus posticum, jut v.*
északi o. | *regio septentriona-*
lis); * vel, cf. pel.
velne, velen, vele (*loc.*) -nál,
mellett | *ad, iuxta*.
velan, vek (*lat.*) -hoz, mellé, fe-
lé | *ad, versus* (kum vek *há-*
rom felé | *in tres partes*); *vé-
län, véka B.
več, velič (*abl.*) felől | *a parte,*
e regione; * vélec B.
velam kihullani | *defluere (capilli.)*
velem elejteni, elönteni | *demittere,*
effundere; -ledem (*fr.*); *vi-
lem elönteni, elszórni | *effun-*
dere, spargere C. B.
véle csak | *solum, tantummodo*;
* C., vélä, vel B.
véle hám | *liber, membrana tenuis*
sub cortice arboris.

vi (σ) *erő* P. V., *viä* L.

vik *egynes* | *rectus*.

viktarem *egynesíteni*, *kinyujtani* | *porrigere*, *protendere* (*manum*) R.; *eligazítani*, *gyógyítani* | *corrigere*, *sanare* P.; *.

vínem *egyenesülni* | *rectum fieri*, *se corrigere*, -*nedem* (fr.)

vínaldam *kinyújtódni* | *porrigi*, *protendi*.

vijákše (viäkše) *őszinte*, *őszinteség* | *sincerus*, *sinceritas* P.; * *vijaš szerény*, *alázatos* | *modestus*, *submissus* (v. jäng *alázatosság* | *animus submissus*) B_{AP}.

* *vi'čke*: v. *purtaš*, v. *nalaš befogadni*, *fölvenni vkit* | *recipere quem*; v. *kolištaš meghallgatni* | *exaudire* B_{AP}.

* *viš* (*nyitva* | *patens*): v. *pačema kinyitott (szem)* | *patens (oculus)* B_{AP}. 9, 8. B_{APC}.

vi'skede *híg* | *tenuis*, *liquidus*.

viškedemam *meghígulni* | *lique-scere*, *dilui*.

viškedemdem *meghígítani* | *liquefacere*, *diluere*.

višker *a részének egy neme* | *species quaedam anatis*.

viš öt | *quinque*; * *vic* C., *viz* B.

vi'zit öt | *quinque* (*substant.*); *.

visle *ötven* | *quingenta*; * *vizle*, *vizlu* C., *vislu* B.

vizemise, -*miše*, *vizitise ötödik* | *quintus*; * *vizimša* B., *vizimše* C.

vitá (σ) *istálló* | *stabulam*; * *vitä* C.

videm *vezetni* | *ducere*; *videdem* (fr.); * *videm*.

videdelam *vid.* *vüdelam*.

visa (σ) *mérték* | *mensura*; * *visä'* (item: *mérő* | *modius*, *ex.g. frumentü*) B.

visem (σ) *mérni* | *metiri*; -*sedem*, -*skalem* (fr.); * *visem* C.

visaldam *mérődni*, *megítzni a mértékel* | *ad mensuram exigi*, *mensurae sufficere*.

vi'ste *tönkölybúza* | *triticum spelta*.

* *vislänem ellene kelni*, *rátámadni* | *exurgere contra quem*, *adoriri* B.

vi'ma *segítség* | *auxilium*; * *vimä* C.

vire (σ) *köles* | *milium*.

voktam *megnyesni*, *lehámozni* | *amputare*, *delibrare* (*arborum*).

vokten, *voktena mellett el*, *hosszában* | *praeter*, *secundum*.

vočko: v. *üzgar konyhaszerek* | *vasa coquinaria*; *cf.* *vozak*.

vošt -*on keresztül*, -*on át* | *per*; * *vašt* B.

jut v. *egész éjszaka* | *per noctem*; * *jut vašt* B.

* *vašt kajša átlátszó* | *pellicidus* B.

vóštor (vã-) *vessző* | *virga*; * *vašter* C., *vaštar* (*cf.* *χana-vaštar*) B.

voštulam *nevetni* | *ridere*; -*ledem* (fr.); * *vaštalam*.

- voštuldoš *nevetség* | *ridiculum*.
voštulmaš *nevetés* | *risus*.
voštuldem *megnevetetni* | *cui risum movere, risum excutere*; -ldolam (*fr.*)
vož *gyökér* | *radix*; * važ.
vožlanem *gyökerezni* | *radicari*; * važangam B_{KOL.} 2,7.
*važanek tem *meggyökereztetni* | *efficere, ut radices agat* B_{EF.} 3,17.
vož (važ) : korno v. *kétfelé való út* | *trivium*; * važ: korna važašta *keresztúton* | *in compito* B_{MK.} 11, 4.
vožon *ágas, kétágú* | *bifurcus* (*ex. g. pu arbor*).
vožlam *magát szégyelleni* | *puđore affici*; -ledem (*fr.*); * važlam C., važalam B.
vožuldók *szégyen nélkül* | *sine pudore*.
vožuldomo *nem szégyenlő, szemtelen* | *impudens*.
vožulšan *szégyenlős* | *pudicus, verecundus*.
vožoltarem *megszégyeníteni* | *ad pudorem adigere, confundere* P.; * važaltarem B_{R.}
vod: egeremše v. *pókháló* | *texta aranea*.
vózak (σ) *tűzhely* | *focus*; *kályha eleje* | *locus ante fornacem*; * vacák *tűzhely, kályha* | *focus, fornax* B.
vozam *esni* | *cadere*; *lefeküdni* | *decumbere*; -zedem (*fr.*); * vazam C. B.; vazalam (*mt.*) B.
* keča *vazalma napnyugat* | *occidens* B.
* vazaktem, vazektem *ejteni, helyezni* | *demittere, deponere, collocare* B.
vozem *írni* | *scribere*; *vozkalem* (*fr.*); *vozaldam beíródni* | *inscribi*.
vonžem *átkelni* | *transire, trajicere*; * vanžem B. K.
vonžuktarem, voštarem *átkeltetni, átviszni* | *trajicere, transmittere, transportare*; * vaštem K.
vondo *szál, bot* | *caulis, baculus*; *tő (plánta-tő), bokor* | *stirps, frutex*; * pánda B., *bot* | *baculus* C.
* löčka-panda *tüskebokor* | *dumus*; *ängaltiš-p. bot* | *scipio* B.
šuar-vondo *mozsártörő* | *pistillum*.
kogo-vuj *vondo henger, melyre a szőtt vászon föltekерődik* | *cylindrus, cui texta involvunt*.
vorugem *ruha* | *vestis*; * vurgem; *cf. orugem varrni* | *suere*.
vol (σ) *kis teknő, válu* | *alveolus, linter*; * val C.
volem *leszállni, leeresztkedni* | *descendere, se demittere*; -ledem (*fr.*); * valem.
voldem *leszállítani, leereszteni* | *demittere*: *viden* v. *levezetni* | *deducere*; *šupšon* v. *leházni* | *destrahere*; * valtem.
vóluk (σ) *marha* | *pecus*; * volék C., vólik B.

volgaldam *villámlani*, *fényleni* |
fulminare, *splendere*; -lde-
dem (*fr.*)

volgaldará *villámlík* | *fulminat.*
volgožam: volgožes *megvirrad* |
lucescit.

volgunžo *villám* | *fulgur*; * val-
ganzä C., válganca B.

volgodo *világos*, *fényes* | *lucidus*,
fulgens, *splendidus.*

volgodemam *megvilágosúl*ni |
*fényesül*ni | *lucidum*, *splendi-*
dum feri.

volgodemdem *világosít*ani | *lu-*
cidum facere.

vólne ólom | *plumbum*; * vulna *fe-*
hér ón | *stannum* C.

vőner vászon | *linteum*; * miñer.

vuingorka a halottak emléküinne-
pe | *feralia.*

v. üktaš *halotti emlékünnepet*
tartani | *feralia facere.*

vuj fej | *caput*; *vég* | *finis*, *extre-*
mum.

ülöl vujšto ilä (*a falu*) alsó vé-
gén lakik | *in inferiore capi-*
te pagi habitat.

vujgók egészen, mindenestill |
omnino, *prorsus.*

vujan fejes | *capitatus* (kovušta
brassica.)

* vujšanem (*i.e.* vujš-šanem)
gondolkodni | *cogitare*, *delibe-*
rare K.

vujluk kormányzó, fejedelem |
gubernator, *princeps*; * vu-
lik БМК. 13. 9.

vučem várni, elvárni, kívánni |

expectare, *desiderare*; -če-
dem (*fr.*); * vučem B., vo-
žem, vužem C.

vučedók váratlan | *praeter ex-*
spectationem. [*ovis*].

vúsko herélt | *castratus* (*equus*,
vuskemdem herélⁿⁱ | *castrare*;
-mdelam (*fr.*)

vurtó nyél | *manubrium* (*securis*).

vúrtaš megfaragott fa (*nyél-*
nek) | *lignum circumdolutum.*

vursem (σ) szidni, átkozni | *in-*
crepare, *exsecrari*; -saldam
(*pass.*); * B., vorsem C.

vursedem, -delam (*fr.*); *item*:
háborúskodni, *hadakozni* |
bellum gerere; * vursadalam,
vursedalam *veszekedni* | *rixar-*
ri B.

vúrso (σ) háború | *bellum*; * vúr-
sa *veszekedés*, *hadakozás* |
certamen, *bellum.*

vüçö: pikš v. nyil-rovátk | *crena*
sagittae.

vüčkem megveregetni vkinek vál-
lát | *cui humeros pulsitare.*

vüt víz | *aqua* R., vez L.; * vit C.,
vid B.

v.-nalmaš áradás | *inundatio*;
* vid-nälmaš özönvíz B.

šinža v. köny | *lacrima.*

vüdän vizes | *aquosus*; * vidän
C.

vüdelam begöngyölni, föltekerni |
involvere; videdelam (*fr.*);
* vidilam B.

vüdülen olaš hadarva beszélⁿⁱ |
sermoñem praecipitare.

- vür *vér* | *sanguis*; * vir C. B. (Bap. aliquoties выпрь, i.e. vür).
 vürem joga *vérzem* | *sanguinem fundo*; vür joktaraš *vért ereszteti, eret vágni* | *sanguinem mittere*.
 vür-korno *vér-ér* | *vena*.
 vür-geče *szeređa* | *dies Mercurii*; * vir-geče C.
 vürän *véres* | *cruentus*.
 vürangam *megvéresedni* | *cruentari*.
 vürangdem *megvérezni* | *cruentare*.
 vürgéne *réz* | *cuprum, aes*; * vir-géne C., vergéna B. K.
 vürlänge *czinege* | *parus*.
 * vülä (*nota pluralis*) C., vlä B. (NyK. III, 434).
 vülö *kancza* | *equa*; * vilä C.
 * vül fölszín | *superficies* C., vil (vil-väl) B., vide: val.
 magrem (σ) *bögni* | *mugire*; -redem (*fr.*); mageraldem (*mt.*) *elbödülni* | *mugitum edere*; * mägrem *sírni* | *plorare*.
 májra (σ) *nő, néember* | *femina*; * marjá: m. kugižá *királyné* | *regina* B.
 * mašanem *vélni, ügygondolni* | *putare, opinari* B.; cf. šonem.
 matke -ig | *usque ad (tempus)*; šumeske m., -dek m. -ig | *usque ad (locum)*.
 ałe matke *eddig* | *hactenus*.
 manam *mondani, szólni* | *dicere, loqui*; *nevezni* | *nominare*; * manam.
- maska *medve* | *ursus*; * möskä C., meskä Bapc.
 mámok (σ) *pehely* | *lanugo, pluma tenuis*; * mamok C.
 mári *férj, férfi* | *maritus, vir*; *cseremisiz* | *Čeremissus*.
 marlan kajaš *férjhez menni* | *nubere cui*.
 * mărădema *väta özvegy aszszony* | *vidua*.
 marla, marlak *cseremisizill* | *Čeremissice*.
 mardež *szél* | *ventus* R.; mărădiš L.; * marděž B. C.
 mardežan *szeles* | *ventosus*.
 malem *aludni* | *dormire*; *hálni* | *pernoctare*; -ledem (*fr.*)
 maldem *elaltatni* | *consopire*.
 me *mí* | *nos* R., *mie* L.; * mä.
 mekš *rothadt száraz fa* | *lignum putridum bene siccatum (cujus ope ignem accendunt)*.
 menge *karó* | *palus (-li)*; *versztmutató* | *index stadiorum (Rus-sicorum)*.
 mež *gyapju* | *lana*; * miž, miž C., miža B.
 mežer *kaftán, kabát* | *chlamys, kaftanus*; * mižär C., mižar B.
 * men, mën *menjhal* | *gadus lota* C.
 meń, miń (*mőń*) *én* | *ego*; * miń.
 mérang *nyul* | *lepus*; * moren C.
 merčem *betegeskedni* | *aegra valetudine esse, aegrotare (non-dum lecto affixum)* R., *mercem* P.; * *mercem* B.

mel *kímzés az ingmellen* | *pictura acu facta in antica parte indusi (juxta fissuram)*.
 mélna *fánk* | *scriblita, buceus bolus-miem odamenni* | *ire (aliquo)*; *miedem (fr.)*; * *miem*.
 miktem *magával engedni menni vkit* | *sinere quem secum ire. mi'ze fogoly (madár)* | *perdiā*.
 * *miénér vászon, gyolcs* | *linteum C. B., cf. veñer R.*
 * *mirt*: (*loc.*) *mirtna -nál, mellett* | *ad, juxta* (vuj m. *fejénél*) | *ad caput ejus, jal m. lábánál* | *ad pedes ejus*) B. 20, 12.
 mo (*pronomén interrog.*) *mi* | *quid*; * *ma* (máza B., mada C.)
 mogañe *milyen* | *qualis*; * *magaña B., magaňá C.*
 munara, meñare, meñar *meny-nyi* | *quantum, quot R., moñar P.*; * *mañer, mazar B., mazara C.*
 mo-türlön *miképen* | *quomodo*.
 mo (*particula interrog.*) *-e?* | *-ne?*; * *ma B.*
 mokš *máj* | *jecur, hepar*; * *moğš C.*
 mokšunžo *menghal* | *gadus lota*.
 mőktem (*σ*) *dicšérni* | *laudare*; -*ktedem (fr.)*; * *maktem B.*
 moktermaš *dicšeret* | *laus*.
 mokterdam *dicšekedni* | *gloriari*.
 mokterlak (*σ*) *fatöke* | *truncus v. segmentum arboris*; * *maklaká*: kü m. *darab kö* | *truncus lapidis, lapis B., pu m. fadarab* | *truncus arboris, lignum K.*

mógur test | *corpus R. P.*; * *móngir* (*item: tájék* | *regio*) B.
 močko *hosszant* | *secundum (ex. fluvium), per (tempus) R., múčko P.*; * *múčka*.
 moškam, muškam *mosni* | *lavare*; -*kedem (fr.)*; -*kaldam mosódni, kimosódni* | *lavari, elavari, elui*; * *moškam C., muškam B. K.*; *muškaltem (mt)*; *muškaldalt- megmosdani* | *se lavare Bl.*
 ket mušmo *mosdó tál* | *malluivium, lavatorium*.
 moškoktem *mosatni* | *lavandum curare*.
 moškundo *ököl* | *pugnus*; * *moškonda C.*
 moštem *elfáradni* | *defatigari*; *moštedem (fr.)*
 moštem *tudni, érteni* | *scire, callere (quid facere)*; * *moštem tudni, bírni* | *scire, valere C., muštem B.*
 motór *bátor* | *audax*.
 modam *játszani* | *ludere*; -*dedem (fr.)*; * *madam*.
 módoš *játék* | *ludus*.
 módo *fekete áfonya* | *vaccinium myrtillus*; * *muda C.*
 mónar *fenkö* | *cos*; * *manar C.*
 mondem *elfelejteni* | *oblivisci*; -*dedem (fr.) R.*; *mundem P.*; * *mondem C., mundem B. TIM. I.*
 mondaldam *elfelejtödni* | *oblivione obrui*; * *mondalt- elfelejteni B.*
 mor *ének* | *cantus, cf. murem*.

molo más, egyéb | *alius* R., *mulo* P.; * *mola* B.

* mólán vará *egyébíránt* | *ceterum* B.

molo-kodom, mologenam más-kor | *alias, alio tempore.*

molemam változni | *immutari.*

molemdem változtatni | *immutare.*

möngö a mit vki elhagyott | *quod quis reliquit*; *ülöbbeni haza* | *sedes pristina*: möngöstö odahaza | *domi meae, in patria (a me relicta).*

möngöse hátulsó, hát-amaradt | *relictus, posterior.*

möngö, mönge vissza | *retrosum, re-* (m. tolaš *redire*); möngöškö háza | *domum* R., müngész vissza P.; * *mingész vissza* (m. pörtílaš *reverti*) B. C.

möngögeč házulról | *a domo.*

müngö (*postp*) után | *post* P.; (-meg, -meke R.; * *münga* B.; -munga, -müngä, -muka, mükä C., cf. NyK. IV, 92.)

möskölem (σ) szidni, csunya szavakkal illetni | *maledicere, conviciis incessere*; * *muskullem* B.

mör földieper | *fragum*; * *mör* C. möreb (α) pincze | *hypogeum, cella*; jégverem | *cella ad conservandam glaciem facta.*

mörtná (kol m.) halikra | *ova piscium*; * *mörtne* C.

muam találni | *invenire*; muedem (*fr.*); * *moam* C., találni, megnyerni | *invenire, consequi* B.

mumo talált holmi | *inventum.* mugulo (σ) nyirfa-gumó | *nodus, ecphyma betulae.*

mučá tőkszacsó | *scrotum.*

m. kü mony | *testiculus.*

mučaš vég | *finis*; hegy, csúcs | *cuspis, cacumen*; * *možaš* C., mučaš B.

enger m. folyó-vég, f. forrása | *caput fluvii*; küző m. kés-hegy | *cuspis cultri*, cize m. csecsbimbó | *papilla.*

mučašteme végtelen | *infinitus.*

muš fonásra készített kender | *canabis ad nendum parata.*

mužangče jóš, jövendőllő | *vaticinator.*

mužedam jósolni, jövendőllni | *vaticinari*; -dočtam (*fr.*)

mužedeš jóš | *vaticinator* F.

múžo betegség | *morbus.*

jükštö m. hideglelés | *febris frigida*; šokšo m. forró láz | *febris ardens.*

mužolo beteg | *aegrotus.*

mužodomo nem beteg, egészséges | *salvus et sanus.*

múžor (σ) pár | *par (ex. calceorum).*

mut szó | *vox, verbum* S.

mutlanem szólni, beszélni | *loqui* P. L.

muno tojás, tikmony | *ovum*; * *múna.*

muñzem tojni | ova parere.
 muñza (στ) fürdő, fürdő-szoba |
 balneum; * momoca C., ma-
 mucá B.
 mundurá gomolyag | glomus; * man-
 dara C.
 mundurtem fölgomolyítani | glo-
 merare; * mandertem C.
 * mur ének | cantus B., mora dal |
 carmen C.; cf. mor R.
 murem énekelni | cantare, -re-
 dem (fr.); * morem C., mu-
 rem B.
 murmo ének, éneklés | cantus,
 cantatio.
 murhá (στ) kémény | fumarium
 (Rauchfang).
 *muluktem megrázni | quaterre (mo-
 dium metiendo) BL. 6.38.
 mü méz | mel; * B., mü, mü C.
 мүкш мэх | apis; * мүш C.
 m. ige мэхрай | examen.
 *mügre (στ) ordítani | rugire
 (leo) C.
 мүшкүр has | venter; * мүшкү' r B.,
 mišker C.
 jol m. lábikra | sura.
 мүшкүрә'n terhes | gravida (mu-
 lier); * мүшкүрән B.
 kogo мүшкүрән nagyhasú, pot-
 rohos | ventriosus.
 мүдө: m. vuj kis domb, boly |
 colliculus, grumus.
 *mүнәм мэлýсýг | abyssus BL. 16, 26.,
 vadfogó verem | fovea BR. 11, 9.;
 cf. veñem.
 мүндүр messze | remotus, longin-
 quus; * mindi' r B.

mündürnө, -rne (loc.) távol,
 messze | procul; * mindi' rna
 B., mindi' rna C.
 мүндүрнөсө távoli, messzelevő |
 procul remotus, longinquus.
 мүндүрән, мүндүркө (lat.)
 messzire | procul, in longin-
 quum; * mindi' rka B., min-
 dirke C.
 мүндүрө (abl.) messziről | emi-
 nus, e longinquo; * mindi' r-
 cen B., mindire C.
 мүндүремәм eltávozni | abire,
 recedere; * mindi' rlanem BK. 11.
 мүлände a föld | terra R., mel'ände
 P.; * мүлändä C., мүлändä
 B.
 rákš pej | fuscus, badius (equus).
 ráš (π) igaz, helyes | verus, rec-
 tus P.
 ráškan v. ráškatan erös, mély han-
 gon | voce firma atque gravi
 (loqui); * ráškada erös, ren-
 dületlen | firmus, constans BAP.;
 ráškadan tisztá hangon | cla-
 ra voce (loqui) B.
 ráškaldem : reccenni | fragorem
 dare (fulmen).
 regénže moh | muscus.
 *rüdangam megrozsdásodni | rubi-
 gine obduci B.
 rok föld | terra, humus, solum; *.
 rokošto kia a földben fekszik |
 humatus jacet (mortuus).
 rongedam bőfögni, bőffenteni | ruc-
 tare.
 rož lyuk | foramen; * ráž B.
 ron turha | pituita, phlegma.

rövö ž róka | *vulpes*; * rebež (le-bež) C., ri'baž, ri'bež B., ri'ru *seprü* | *faex*. [biž K.]

ruakš kovász | *fermentum*.

ruem vágni | *cedere*; rueštam, -štolam (*fr.*); rualam (*mt.*);

* roem B. C., roalam B.

* roal-koltaš *levágni* | *abscide e, praecidere*.

* rojektem vágatni | *caedendum curare*.

rualdem (*mt.*) kapni (*vni után*) | *manus afferre cui rei, captare*;

rualkalem (*fr.*)

ruštam megrészegedni | *inebriari*; -tedem (*fr.*)

ruššo (*i. e. ruštšo*) megrészegedett, részeg | *inebriatus, ebrius*.

ruštmaš részegség | *ebrietas* P.

ruštuktarem megrészegíteni | *inebriare*; -redem (*fr.*)

rudem oldani, föloldani | *solvere, resolvere*; -dkalem (*fr.*); * rudem B.

jol r. leoldani lábtekerceit | *fascias tibiales resolvere*.

rumbuk zavarosság | *status turbidus, turbatus*.

rumbukan zavaros | *turbidus, turbatus (aqua)*.

rumbukangam zavarossá lenni | *turbidum fieri*.

rumbukangdem zavarossá teni | *turbidum facere, turbare*.

rüčkalem ázogatni | *quassare*; cf. rüzem.

* rüšt rögtön, egyszerre | *repente, subito* BAF. C.

rüdü : ner r. orrhát | *dorsum nasi*.

rüzem rázni | *quater*; -zaldem (*mt.*); -zaldam megrázódni, megrázkodni | *concuti, se excutere*; * rzem rázni | *quater*

(*vujam r. fejét rázni* | *caput quater*) B.

rüčkalem rázogatni | *quassare*.

* rzálam megrendülni, rezdül- ni | *concuti, contremiscere* BAF.

rüzgem zörögni | *strepere, crepare*; -gülam (*fr.*); * rüzgem B.

rüzgümö, rüzgümaš zörgés, lárma | *strepitus*.

rüzgé saslaš lármaízni, kiabál- ni | *tumultuari, clamare* BAF.

rüpšem inogni | *vacillare*; * rípšem ingatni, ringatni | *labefacere, movere*; rípšaltam

hintélódni | *oscillo moveri* K.;

rípšaltam ingatni, hintélni | *labefacere, oscillo movere* BAF.

4, 14.

rümbalgem szürkülüni, sötétedni | *tenebrescere*; lgedem (*fr.*)

rümbalgemaš szürküllet | *crepusculum*. [rum.]

rümbük szürküllet | *lumen obscurümbükän sötétes* | *subobscurus*.

-la, -lak (*postp., comparisonem significans*) -ként, gyanánt, mint | *ad modum, instar, velut* (NyK. III, 459.)

-la (*postp.*) -ért | *pro* (oksa-la eštaš pénzéért dolgozni | *pretio opus facere*; ömniem škol-la vaštaldaš *equum vacca commutare*).

-la (*particula, directionis continuitatem indicans*): jotpek-la északfelé | *septentrionem versus, tiške-la idefelé* | *huc versus, huc usque*; ülőf-la alulról etc. R.; (*idem valet lan, in P.*: arña mučko-lan egész héten át | *per totam hebdomadam*); *la : anzaka-la elbre | *protinus (pergere)*, kok péka-la ketté, kétfelé | *in duas partes* B. [C.]

*laksak verem, gödör | *fovea, scrobs*

*laksakán gödrös, egyenetlen | *cavernosus, iniquus (via)*.

láška tejben főtt tészta (*laska v. gombóc*) | *massa furinacei lacte incocta (laganum v. pastillus)*.

*lad : pizirtás l. prés | *prelum* B.

*lastuk (σ) darab | *frustum* B.

lazergem nedvesülni, beázódni | *madefieri*.

lazertem nedvesíteni, beáztatni | *madefacere, humectare*.

lan (*suffixum dativi*) -nek; *.

*lapa tenyér | *palma manus* C., jal lapá talp | *planta pedis* B.

lapka, lap (σ) alacsony | *humilis*; sekely | *temuis (aqua, fluvius)*;

*láp C.

lap ver, lapka ver alacsony hely (*lapály*) | *locus demissus*;

*lap vär völgy | *vallis* B.

lapkangam alacsonyodni | *humilem fieri*; *lapemam alázni magát, alázatos lenni | *se demittere, se humiliare* B.

lapkangdem alacsonyítani | *humilem facere*; *lapemdem alázni | *humiliare*.

*laval cyprinus brama C.

lavala (σ) holmi | *res, suppellex*.

lavrá (σ) sár | *lutum, coenum*;

*lävrä C., läbrä, läbrä' B.

lavran sáros | *lutosus, coenosus*.

lavertem megsárosítani, bemocskolni | *luto, coeno inquinare*;

-rtalam (*fr.*), -rtaldam (*pass.*);

*lävirtem C.

läverteš esős, sáros idő | *tempestas pluvia*.

lektam kimenni | *exire, egredi, abire*; -tedem (*fr.*); *läktäm C.,

läktam B. [*sol.*]

keče lekteš kikel a nap | *oritur*

léngcz (σ) egy darab fából kivájt veder | *situla ex trunco arboris confecta*; *lä'ngiš B.

leč (*suffixum ablativi*) -től | *ab* B.

lec P.; *lec B.

lečok egyenlő, hozzáillő | *aequalis, conveniens*; épen (*úgy*) | *aeque,*

pariter; *lač B., lačók edem

tökéletes ember | *homo perfectus (qualis esse debet)* B.к.

3, 2.; laž épen | *aeque, pariter*. C.

*lač tenge épenúgy | *eodem modo, l. tegeňa ugyanolyan* | *par, similis, ejusdem speciei* B.

*lač-gaňam ištaš hasonlítani | *comparare* B.

*lač ištaš mértéket tartani | *modum tenere* B.

*lačna ilna úgy vagyunk a mint hozzánk illik | *nobis ip-*

- sis convenienter existimus* Bk.
 II, 5, 13.
- leštaš, lištaš *levél* | *folium (arboris)*; *lištaš, ilištaš C., lištaš B. (ilštaš Bm. 21, 19. 21, 32)
- *lepka *homlok*, *koponya* | *frons, cranium* B., *lebkä homlok* | *frons* C.
- leve (σ) *langyos* | *tepidus*; *li'vä Bapc.
- levem *olvadni* | *liquefieri*; *langyosodni* | *tepscere*; *livem *olvadni* C.
- levektem *olvasztani* | *liquefacere*; *langyosítani*, *melegíteni* | *tepefacere*; -ktolam (fr.); *livektem *olvasztani* | *liquefacere* C.
- leveškem *hervadni* | *flaccescere*; *libežgem, libižgem *elperzselődni*, *elhervadni* | *amburi, flaccescere* B.
- levedam *fedni* | *tegere, contegere*; -deštam (fr.) R.; lebed-P.; *lebedäm C., lebedam B.
- levédeš *fedél*, *házfedél* | *tectum*; *takaró* | *opertorium lecti*; *le-bäž C., lebäš *fedél*, *hajlék* | *tectum*. [tegere.
- levedaldam *betakarózdni* | *se conlem leves* | *jusculum*; *C., lem B. (Bk. I, 6, 3. *semen virile*).
- lele *nehéz* | *gravis*; *C., lélä *nehéz*, *nehéz állapot* | *gravis, difficilis, res difficiles* B.
- lelemam *nehezedeni* | *ingravescere*.
- lelemdem *nehezíteni* | *ingravare*.
- lian (*dativo subjunctum*) -ért, oká-ért | *propter, causä* (NyK. III, 470); * (*una cum suffixo dativi lan*) *lanin* B., *läniu* C.
- tutlan-lian *azért* | *propterea, idcirco*; *tidlanin B.
- liam *lenni* | *feri*; *liedem* (fr.); *liam R., liäm C.
- lialdam (*quasi: levődni*) *vmivé válni* | *verti, converti, evadere in rem*.
- limáš *lét*, *létel* | *existentia*.
- liam *megelleni* | *vitulum parere*.
- liše škal *megellett tehén*, *borjas tehén* | *vacca feta*.
- liš (*közelség* | *propinquitas*):
- lišel *közel*, *közel való* | *propinquus*.
- lišne (*loc.*) *közelen*, -hoz *közel* | *prope, prope a*; *lišna B., lišnä C.
- lišnese *közelső* | *qui in propinquo est*; *lišnaša (*item: felebarát* | *proximus*) B.
- lišan, liške (*lat.*) *közelen*; -hoz *közel*, *közelenbe* | *in propinquo*; *prope ad*; *liška B., liškä C.
- lišeč *közelenből*, *közelenből* | *e propinquo*; *lišec C.
- lišemam *közeleni* | *appropinquare*; *lišnemam Bap.
- *limdem *igérni* | *promittere* B., cf. lüm.
- limdemáš *igéret* | *promissum* B.
- *lo köz | *intervallum, medium rei* B. C.: lo-káša *közbenjáró* | *intercessor* Bjs. I., lo-kašmaš *közbenjárás* | *intercessio* K.,

- lo-liaš közbenjárni | *intercedere*; lóješ koltema (közbe küldött) idéetlen | *abortus* Bk. 1, 15, 8.
- * lóšta (loc.) között | *inter*.
- * lóška (lat.) közé | *in medios*.
- * lógícen közüll | *ex, e medio* B., logic C.
- loktem megrontani | *corrumpere*; megbüvölni | *fascinare*; -tedem, -tulam (fr.); * loktem megbüvölni | *fascinare* C., megrontani | *corrumpere* B.; főlháborítani | *concitare, conturbare (populum)* Bl.
- loktaldam megromlani, magát elrontani | *corrumpi, se vitare*; * loktolaldam megromtódni | *corrumpi* B.; loktedaltam: loktedaltmas romlottság | *pravitas, depravatio* B.
- loktušo varázsló | *fascinator*; * loktoza C.
- lokšínž-megfaragni, megbárdolni | *asciare, dedolare (tignum)*; * lokšüčmo bevágás | *incisura (in arbore, viam indicans)*.
- logar torok | *guttur* R., lugar L.; * loger C.
- kugo l. begy | *ingluvies*; kukš l. lélekköz gége | *arteria aspera, trachea*.
- logalam összetalálni, hozzá érni | *incidere in quem, tangere, contingere*; * logalam öklelni | *cornibus petere* C.
- it logal ne érintsd (ne bánts) | *ne offendas*.
- logaldem találni (treffen) | *tangere (ictu)*; -ldolam (fr.)
- šinzás logálin azaplemaš irigység | *invidia (proprie: tacto oculo [i.e. in cujus os et oculos intuendo] cruciari, cf. užonkettemaš)* P.
- longo, longu (consortium):
- longušto (loc.) között | *inter*.
- longuško, longuš (lat.) közé | *in medios*.
- longugeč (abl.) közüll | *e medio*.
- ločkaldem pattantani (ujjával) | *crepare (digitis)*; -ldolam (fr.)
- * loš: l. liaš fölbomlani, meghasonlani magában | *dilabi, disjungui, dissidere inter se*; l. pajlaltaš szétosztódni | *distribui* B.
- loškudo gyenye, nem erős | *debilis, infirmus*; * lúškada B.
- loškudemam gyöngülmi | *debilem fieri*. [litare.
- loškudemdem gyöngíteni | *debilózaš liszt | farina; fűrészpör (píla l.) | scobs, serrago*; * lašáš.
- lodak hüvely, tok | *vagina, theca*; * ladák B.
- lopšange darázs | *vespa*.
- lovakš vastag pózna | *pertica crassior*.
- lóve pillangó | *papilio*; * lepä C.
- lomuž hamu | *cinis*; * lomaž C., lómíž B.
- lómbo zelnicze meggy | *prunus padus*; * lomba C.
- * löčká: l. panda túskebokor | *dumus* B.

lőbka *bő* | *amplus, laxis (vestis)*.

lőbkangdem *bővíteti* | *amplio-rem facere*; -ngdedem (*fr.*)

lörpő *jegenyefenyű* | *pinus abies*.

lörperla *j.-fenyves erdő* | *pinetum*.

löldem *emelni, fölemelni* | *tollere, attollere*; -deštam (*fr.*), -dalam (*mt.*), -daldam (*pass.*)

R.; lültem P.; *lültem B. C.;

lültaltam (*pass.*) B.

löldam *emelkedni* | *se tollere*: telže

löldeš *fölkel a hold* | *luna exoritur*; *lült- (keča lült-

ma mongir *napkelet* | *oriens*) B.

lu *csont* | *os (ossis)*; * B., lu, lú C.

luo, lu *tíz* | *decem*; * lu.

lumuso, luso *tizedik* | *decimus*;

* luša B., luže C.

lücku *tizenöt* | *quindecim* B. A. K.

luktam *kivinni, vmiből kivenni* |

efferre, promere (ex. küsegeč e crumena); -ktedem (*fr.*);

* luktam B., loktam C.

* jukam luktte *hallgatott* | *ta-*

cuit (sonum non edidit) B.

lugem *keverni* | *miscere*; -gedem

(*fr.*); -galdam *keverődni* | *misceri*.

ludam *olvasni* | *legere*; ludedem

(*fr.*); * lodam *olvasni* | *legere, numerare* C., ludam B.

lúdo *szürke* | *canus, cineraceus*;

* lúda C.

ludemam *szürkülni* | *canescere*.

ludemdem *szürkíteni* | *canum facere*.

lúdo *récze* | *anas*; * loda C.

lupš *ostor* | *flagellum*; * B.

lupšal-*ostorozni* | *flagello caedere*; * B.

lups *harmat* | *ros*.

l. vozeš *h. esik* | *ros cadit, rorat*.

lum *hó* | *nix*; *.

lumam: lumeš *hó esik* | *ningit*; * K.

lume-kož *borókafenyű* | *juniperus*; lumekož *mör boróka-bogyó* | *bacca juniperi*.

lüem *lőni* | *telum conijcere, jacul-*

lari (schiessen); lüldam (*fr.*);

* lüem, lüjem C., lüjem B.

lüaldam *lövődni*: lüald-kajaš

elsülni | *explodi (scolopetum)*.

lügeštem *viszketni* | *prurire*; -šte-

lam (*fr.*); * ligištem K.

lüngem *ingani, hintálni magát* |

oscillare; -galdem (*mt.*);

-galdam *hintálódni* | *oscillo moveri*.

lüngaldüktem *hintálni vkit* | *os-*

cillo movere quem.

lüngáldeš *hintal* | *oscillum (Schau-*

kel).

lüštem *fejni* | *mulgere*; lüštedem

(*fr.*)

lüdam *félni* | *timere*; megijedni |

perterreri; * lüdam C., lü-

dam B.

lüdüktem *megijeszteni* | *perter-*

rere; -kto lam (*fr.*); * lüdek-

tem C., lüduktem B.

lü'diš *félelem, ijedség* | *timor,*

terror.

lüdő *nyulfogó* | *decipula (capien-*

- dis leporibus, ex duobus lignis facta*); * lüda Bk. 11, 9.
- l. kaška a lüdö -nek felső fája | *lignum superius decipulae lüdö dictae*; cf. šove.
- löväl alj, fenék | *imum, fundus*: vüt lövälže víz feneke | *fundus aquae*; * liväl B., löväl C.
- lövälne (loc.) alatt | *sub*; * livä'lna B., lövälnä C.
- lövälän, löväk (lat.) alá | *sub*; * livä'län, livälän, livä'ka B., löväke, löväk C.
- löväch (abl.) alól | *ex imo*, изъ подъ; * livéc.
- lüm név | *nomen*; * B., lim C.
- lüm oksa fejadó | *exactio capitum (tributum in singula capita impositum)*; * B.
- * lüm-ner dicsőség | *fama, celebritas*, lüm-nerä'n dicső, híres | *celeber* BAP.
- lümän jing (neves ember) hivatalnok | *muneri praefectus, officialis*.
- lümmlä híres, neves | *celeber* Bk. 11.
- lümdeme nevetlen | *nomine carens*; * lümdema C.
- lümdem nevezni | *nominare*; * B., lümdem C.; lümdältem (mt.) C.
- lümdaldam (pass.) neveztetni | *nominari*; * lümdaltam B.
- lümö enyv | *glutinum*.
- lümedam enyvezni | *glutinare*; lümedečtam (fr.)
- * lülü: šiškiž I. síp | *fistula* BAP.
- * lülpä égerfa | *betula alnus* C.

APPENDIX I.

Orosz eredetű szók a cseremiszi nyelvben.

- * a *de, hanem* | *sed* B. — a.
 aun *gabonaszárító széri* | *area siccatoria* R.; * an B. — обвинъ.
 aun *kerész csépelni* | *frumentum deterere* R.
 * ad *pokol* | *infernum* B. — адъ.
 * anis *aniszi* | *anisum* B. — анисъ.
 * aršin (*mensura longitudinis*) K. — аршинъ.
 ale *vagy vel, aut*; * ali B. C. — или.
 ešé *megint, még, és* | *iterum, etiam, et* P.; * ešé B., eže C. — еще.
 * i *és, is* | *et, etiam* B. C. K. — и.
 okná *ablak* R.; * okná B. — окно.
 oхотán *szivesen* | *libenter* P. — охота (*delectatio, studium*).
 * otkazem *elengedni* | *remittere (debitum)*; *visszautasítani* | *repellere, rejicere* B. — отказать.
 otsinieš *hiába* | *frustra* R. — ?.
 * otnú *mindenképen, teljességgel* | *omnino, prorsus* ВАР. 14, 22 18, 21. — отнюдь.
 * oтvet *felelet, számadás* | *responsum, ratio reddenda* B. — отвѣтъ.
 * odnáka *azonban, hanem* | *ceterum, verumtamen* K. B., atnaka C. — однако.

Vocabula Čeremissica originis Russicae.

- * osjól *szamár* | *asinus* B. — осель.
 * ostátka *maradék* | *reliquiae; utolsó* | *ultimus* B. — остатокъ.
 ostátkeš *utoljára* | *postremo* B.
 * ostrok *sziget* | *insula* B. — островъ.
 ospod' úr | *dominus* P.; * B. — господь.
 * ošpodstva *uralkodás, birodalom* | *regnum*. — господство.
 ozän *gazda* | *herus* R. — хозяинъ.
 özüm *vetés, gabona* | *seges, fruges*. — озимъ.
 * obi'ca *szokás* | *mos, consuetudo* B. — обычай.
 * obižajem *megsérteni* | *offendere, injuriam facere* B. — обижать.
 * obrók *adó* | *tributum* B. — оброкъ.
 ovada *ebéd* | *prandium* R. — обѣдъ.
 omut *lóiga* | *helcium, jugum equi* R. — хомутъ.
 oráde *bolond, esztelen* | *demens* R., * oróda B. — ородый.
 oržá *rozsa* | *secale cereale* R., ruža L.; * rža C. K. — рожь.
 oltár *oltár* | *altare* P. — олтарь.
 * úksuc *eczet* | *acetum* B. — уксусъ.

- úgol *szöglet* | *angulus* R., *ógol B. — уголь.
 udá *rosz* | *malus* P.; *худá B. — худой.
 *худájemdem *rosszallani, megfeddeni* | *objurgare, accusare* B.
 ustel, stel *asztal* | *mensa* R. — столъ.
 ulicá *utca* | *platea* P.; *B. — улица.
 unuka *unoka* | *nepos* R.; *mnuka B. — внукъ.
 kázdó *minden* | *omnis* P.; *kaž-naj B. — каждый.
 *kazamáta *tömlöz* | *carcer* B. — казamatъ.
 *kazná *kincstár* | *thesaurus* B. — казна.
 *kandalá *békok, lánczok* | *vincula* B. — кандалы.
 *караjem *ásni* | *fodere* B. — копать.
 *kabálnaj (*c. dat.*) *rabszolga* | *servus* B. — кабалный (*jobbágy*).
 karas *kárász* | *cyprinus carassius* R. — карась.
 *karmazí *naj karmozsínszinű* | *coccineus* B. — кармазинный.
 keč, keč *akárcsak, legalább* | *vel saltem* R. — хоть.
 kenžalá *guzsaly* | *colus* R. — кудея.
 kerménga *font* | *pondo* R.; *kervenga B. — гривенка.
 kelád *éléskamara* | *cella cibaria* R. — клетъ.
 kinagá, kenagá *könyv* | *liber* R.; *kniga B. — книга.
 kislá (*instrumentum musicum*) R. — гусли.
 *kir *mérősúly* | *libramentum* C. — гиря. [натъ.
 *kónata *kötél* | *restis* Вар. — ка-
 *kopér *kapor* | *anethum* B. — копръ.
 *kovčég (к. puš) *Nóa bárkája* | *navis Noae* B. — ковчегъ.
 *kori'ca *fahéj* (*fűszer*) | *cinnamomum* B. — корица.
 *koróp *sír* | *sepulcrum* Вм. — гробъ.
 kolatka *koporsó* | *sarcophagus* R., kolotká P.; *kolotká *kalo-da* | *cippus, pedica*. — колodka.
 *kolénga, kolénka *nemzedék* | *generatio* B. — кольно, колѣнко (*dim.*)
 *koli' *vajjon* | *num* B. — коли.
 köršek *korsó* | *urceus, hydria* R. — горшекъ.
 *kukšín *néminemű korsó* | *urcei species* B. — кувшинъ.
 kuas (*potus acutus*) R. — квась.
 kupeč *kereskedő* | *mercator* R.; *kupéc B. — купецъ.
 kurs *néminemű gomba* | *fungi species* R. — груздь.
 *knižnik *írástudó* | *scriba* (*in Evangeliiis*) B. — книжникъ.
 *knáz *herczeg* | *princeps* B. — князь.
 krapla *gereblye* | *pecten* (*ad verrendum*) R. — грабли.

- * krest *kereszt* | *cruce* B. — крестъ.
kreslem *keresztelni* | *baptizare* P. [крестить.]
- * kresfem *keresztelni* | *baptizare* B.
- * kreščénja *keresztelés* | *baptismus* B. — крещеніе.
- krivá *gomba* | *fungus* R. — грибъ.
- * krilcá *lépcső* (*ház előtt*) | *scalae* B. — крыльцо.
- * krovat *ágy* | *lectus* B. — кровать.
- * kruzem : kruzemaš *hajóteher* | *onus navi impositum* B. — грузъ (грузить *onerare navem*).
- govejem *böjtölni* | *jejunare* P., * B. — говѣть.
- govejmaš *böjtölés* | *jejunatio* P.
- * govenja *böjtölés* | *jejunium* B. — говѣніе.
- * gorúšnaj (g. *nűsmä*) *mustármag* | *granum sinapis* Вм. 17, 20.; *gorčica* id. Вм. 13, 31. — горшный (зерно горушное), горчица.
- * greckaj *gürög* | *Graecus* (g. *tűrbä spongia officinalis*) B. — грецкій (грецкая губка).
- grozem *fenyegetni* | *minari* B. — грозить.
- * *чоромá épület, templom* — *aedificium, templom* B. — храмъ.
- * *чвалеm dicsérni* | *laudare* B. — хвалить.
- * *чворaj beteg* | *aegrotus* B. — хворый.
- * *чворajem betegeskedni* | *aegrotare* B. — хворать.
- * *чворisva betegség* | *morbus* B. — хвороство. [якорь.]
- * *якор* *horgony* | *ancora* B. —
- * *ягодиčina szederfa* | *ficus caprificus* B. — ягодичина.
- * *яjem* (яjen *kelesa*?) *nyilvánítani* | *aperire, enuntiare* B. явить.
- * *яшlá jászol* | *praesepe* B. — ясли.
- javulem nyilvánítani* | *aperire, enuntiare* P.; * *javlajem* B. — являть.
- jarmanka vásár* | *mercatus* R. — ярмонка.
- * *jevángelja evangéliom* | *evangelium* B. — евангеліе.
- čaj talán, alkalmasint* | *fortasse* R. — cf. чаять (*opinari*).
- * *чаška* (*trän č.*) *tál* | *patera* B. — чашка.
- čaš* (*funis ad axem et temonem alligatus*) R. — тяжъ.
- caš óra* | *hora* B. — часъ.
- caš mindjárt* | *statim* B. K. — тотчасъ.
- čarká pohár* | *poculum* R.; * *čarká kupa, hehely* | *cupa, calix* B. — чарка.
- carskoj királyi, császári* | *regalis, imperatorius* P. — царскій.
- carstvo uralkodás, birodalom* | *regnum, imperium* P. — царство.
- * *cešť tisztesség* | *honor* B. — честь.
- cešle tisztességes* | *honestus* P.
- * *cena becs* | *pretium* B. — цѣна.
- * *ceñem becsülni* | *aestimare* B. — цѣнить.

- * *čem mint, mintsem* | [*potius*] *quam* B. — чѢМЪ.
- čerke *templom, egyház* | *templum, ecclesia* R., cerke P.; *cérka B. — цЕРКОВЬ.
- * *čín hivatal* | *munus* B. — ЧИНЪ.
- čínovník *hivatalnok* | *officialis* R. — ЧИНОВНИКЪ.
- * *čot szám, számítás* | *numerus, ratio* B. — СЧЕТЪ.
- čut *alig* | *vix* P.; * *cūc* B. — ЧУТЬ.
- čulan *a konyhát a többi izbától elválasztó deszkafal* | *paries culinam a cubiculo secernens* R.; * *tornác* | *atrium* B. — ЧУЛАНЪ. [чудо.]
- * *cüdá csuda* | *mirum* B. K. — ЧУДНÁ.
- * *cudná csudálatos* | *mirus* B. — ЧУДНЫЙ.
- * *cüdejem csudálkozni* | *mirari* B. ЧУДИТЬСЯ.
- šáva *béka* | *rana* R.; * *žava* C., *žabä* B. — жаба.
- šerev *a sorsnyíl* | *sortes conjectae* R. — жЕРЕБЕИ.
- šogá *eke* | *aratrum*; * *šagá* B. — соха.
- šaga-vuj *ekeszarv* | *stiva* B.
- šogalem *szántani* (*šoga-val*) | *arare*; -*ledem* (*fr.*) R.
- šoja R.; * *šaja* C. (*šoja-gorem, šaja-g. nyakszírt* | *occiput*) — шея (*collum*).
- * *škola iskola* | *schola* B. — школа.
- * *štan alap* | *fundamentum* B. — СТАНЪ.
- što *hogy* | *quod* (*dass*) P.; * *šta* C. B. — ЧТО.
- * *štolm oszlop* | *columna* B. — СТОЛПЪ.
- žará *hajnalpír* | *aurora*; * *žirá* B. — ЗАРЯ.
- ž. šödör *hajnal-csillag* | *lucifer* R.
- žalajem *sajnálni* | *misereri* B. — ЖАЛѢТЬ.
- žálovanja *zsold* | *stipendium* B. — ЖАЛОВАНИЕ.
- * *-že ugyan, pedig* | *quidem, vero* C., -*ža, že* B. — же.
- * *tavarišc társ* | *socius* B. — ТОВАРИЩЪ.
- tajna *titok, szentség* | *secretum, sacramentum* P. — тайна.
- téget *kolomáz* | *azungia* R. — ДЕГОТЬ.
- terancá *hasogatott* (*nem fürészelt*) *deszka* | *asser, canterius*. — R. — ДРАННИЦА.
- * *terpem szenvedni* | *pati, tolerare* B. — ТЕРПѢТЬ.
- * *togadajem gyanítani, észrevenni* | *suspiciari, animadvertere* B. — ДОГАДАТЬСЯ.
- * *tohatka, dohatka találós beszél* | *parabola* B. — ДОГАДКА.
- tojem *elrejtteni, eltemetni* | *abscondere, sepelire* R.; * *tajem* B. — ТАИТЬ.
- * *toža de mégis* | *attamen* W. — ТОЖЕ.
- točas *mindjárt* | *statim* P. — ТОТЧАСЪ.
- * *tomá ház* | *domus* B. 21, 12, *domá* B. 24, 43. — ДОМЪ.
- tovar *fejsze* | *securis* R.; * *tavar* C. — ТОПОРЪ.

- * torg kereskedés | *mercatio* B. — торгъ.
- torgajem kereskedni | *mercari* R.; * torgejem B. — торговать.
- * torgeješa kereskedő | *mercator* B.
- * torgóvaj (t. pása) kereskedői | *ad mercaturam pertinens* B. — торговый.
- * tolka : tolkadeók értelem, rend nélkül | *sine sensu* B. — толкъ.
- * tólga, dólga tartozás | *debitum* B. — долгъ.
- tuara sajt | *caseus* R. — тварогъ.
- * tumajem gondolni | *cogitare, re-ri*. — думать.
- * turná engedetlen ellenszegülő | *contumax* B. — cf. дурный.
- * түрмá, түрímá börtön | *carcer* B. — тюрьма.
- * trakti'r vendéglő | *diversorium* B. — трактиръ.
- * trakti'ršik vendéglős | *caupo* B. — трактирщикъ.
- trop srét | *grando plumbea* (Schrot) R. — дробь.
- t. áte srétzacskó | *sacculus grandinis plumbeae* R.
- * truk egyszerre | *subito* B. — вдругъ.
- * trujem fáradni, dolgozni | *laborare* B. — трудиться.
- * trujektem fárasztani | *labore fatigare* B.
- * trujbá fáradtság, munka | *labor, molestia* B. — трудба.
- * trubá trombita | *tuba* B. — труба.
- da és | *et* R.; * és, de | *et, sed* B. C. — да.
- * dokazem megmutatni, bebizonyítani | *demonstrare* P. — доказать.
- * dostañem jutni (osztályrészüll) | *obtingere* B. — достать (fut. достапу).
- * doprós kihallgatás | *interrogatio (quae lege fit)* B. — допросъ.
- dom ház | *domus* P. — домъ; cf. tomá B.
- * domáshnaj házbeli | *domesticus* B. — домашний.
- * dušá lélek | *anima (in censu populi)* B. — душа.
- * duхóvnaj testamentom | *testamentum* ВНЕВ. 9, 16. — духовная.
- * djak íródeák | *scriba* K. — дьякъ.
- * dvor udvar | *aula* B. — дворъ.
- sjákoj minden | *omnis* P.; * sáka | *omnis* B. — всякий.
- * sat, sad ker | *hortus* B. — садъ.
- * sataná sátán | *satanas* B. — сатана.
- * sabla kard | *gladius* B. — сабля.
- samoj (superlativum indicans) P.; * samaj B. — самый.
- saldak katona | *miles* R.; * salták B. — солдатъ.
- semik (septimus dies Jovis post festum paschale) R. — семикъ. [семья.]
- * semjá család | *familia* B. — семья.
- * so mindig | *semper, continue* B., *nagyon* | *admodum* C. — все.
- * sogdá mindig, mindenkor | *semper* B. — всегда.

- *soglasja egyezkedés | *pactum, conventio* B. — согласие.
- *soglasajem beleegyezni | *consentire* B. — соглашаться.
- *sovetajem tanácskozni | *consilium habere* B. — совѣтовать.
- solá falu | *vicus, pagus* R. — село.
- *sujem megítelni | *dijudicare* B. — судить.
- *sud *judicium* Bm. — судъ.
- *skot gyűlés, synagóga | *conventus, synagoga* B. — сходъ.
- *statjá szokás | *consuetudo* B. 1. 9.; *mód* | *modus, ratio* B. K. (*cum adjectivo, nomen abstractum qualitatis efficiens, ex. turna statja contumacia*) B. — cf. статья.
- *stan B. *vid.* štan.
- *štarajem igyekezni | *operam dare* B., *közbenjárni* | *intercedere* K. — стараться.
- *stená fal | *murus* B. — стѣна.
- *stij'a elem | *elementum, principium* B. — стихія.
- *stolm Bc. *vid.* štolm.
- strojem építeni | *aedificare* R.; * B. — строить.
- *snaszt háló | *rete* Bm. 4. 18. — cf. снасть. [свѣтой.
- svätoj szent | *sanctus* P.; * B. —
- *smirná békés, szelid | *placidus* B. — смиренный.
- *smokovnaj (s. pu fügefá | *ficus*) B. — смоковный (смоковное дерево).
- *smokóvница (pu) fügefá | *ficus* B. — смоковница.
- *slavá dicsőség | *gloria* P.; * B. — слава.
- slaváluk id. B.
- *slavem dicsőíteni | *celebrare* B. — свавить.
- *slédnik örökös | *heres* B. — наследникъ.
- *slonóvaj (s. lu elefántcsont | *ebur*) B. — слоновый (слоновая кость).
- *sluga szolgál | *servus* B. — слуга.
- szűzem szolgálni | *servire* P.; * B. — служить.
- *zakon törvény | *lex* B. — законъ.
- *zakonnik törvénytudó | *jurisprudens* B. — законникъ.
- *zapás eleség, készlet | *penus, copia parata* B. — запасъ.
- *zapoved parancsolat | *praescriptum* B. — заповѣдь.
- *zavét szövetség | *foedus (vetus, novum)* B. — завѣтъ.
- *zdravlaajem üdvözölni | *gratulari, salutare* B. — поздравлять.
- zdrovitlem id. P. — поздравить.
- *zlodej gonosztevő | *maleficus* B. — злодѣй.
- naklad kár, veszteség | *jactura* R. — накладъ.
- *nagráda jutalom | *praemium* B. — награда.
- *naslédnik örökös | *heres* B. — наследникъ.
- *naprasna hiába | *frustra* Bk. — напрасно.
- *namoz ganéj | *stimus* B. — навозъ.
- *neušta vajjon igazán | *ain' tu?* B. 11, 56. — не ужь то.

- nedódka (? nevodka) *ritka váson, neminemű háló* | *linteum varius textum, retis species* R. — *cf.* неводъ, неводокъ.
- némeč (*ex. n. ööve*) *német* | *Germanicus* R. — нѣмецъ.
- * nevoła *kényszerülés* | *necessitas* V. — неволя.
- * nevołajem *kényszeríteni* | *cogere* V. — неволить.
- * nužda *erőszak* | *vis adlata* V. — нужда.
- nužna *szegény, szegénység* | *egenus, egestas* R. — *cf.* нужный.
- nužnangam, -ngaldam *elszegényedni* | *pauperem fieri* A.
- * pajárin, bajárin *úr* | *dominus* V. — бояринъ.
- pašport *útlevel* | *syngraphus, passuales* R. — паспортъ.
- * pä'cnica *péntek* | *dies Veneris* V. — пятница.
- * pásxa *húsvét* | *pascha* V. — пасха.
- * panket *lakoma* | *epulae* V. — банкетъ.
- * papá *nagyanya* | *avia* V. — баба.
- * párus *vitörta* | *velum* V. — парусъ.
- * pecát *pecsét* | *sigillum* V. — печать.
- * pezotmén, bezotmén *szükségképen* | *necessario* V. — безотмѣнно.
- pezmen (*pondus*) R. — безмень.
- * peregem, beregem *őrízni* | *servare* V. — беречь (*praes. берегу*).
- pervej *első* | *primus* P.; * *pervi* *előbb* | *prius, antea* C., *pervé, pervi* V. (*cf. supra* : *pervoj*). — первый (*primus*), первѣ (*prius*).
- * pigán *ruta* | *ruta* V. — пиганъ.
- pijanicá *iszákos* | *potator* P. — пьяница.
- * pítajem, putajem *próbálni* | *probare, experiri* V. — пытатъ.
- piła *fűrész* | *serra* R. — пила.
- piłem *fűrészelni* | *serra secare* R.; * V. — пилить.
- piłedem (*fr.*) R.
- * pokajanja *bűnbánat* | *poenitentia peccatorum* V. — покаяние.
- pot (*pondus*) R.; * pud V. K. — пудъ.
- * potakajem *részrehajolni* | *nimis indulgere* V. — потакать.
- * podárka *ajándék* | *donum* V. — подарокъ.
- * podvlásnaj *alattvaló* | *subditus* V. — подвластный.
- * posprejem *mégérni* | *maturescere* V. — поспѣть.
- * posprejektem (*eff.*)
- ponomar *egyházfi* | *famulus sacrorum* R. — пономарь.
- * pop *pap* | *sacerdos* V. — попъ.
- * porazem *vhova kerülni, jutni, esni* | *incidere, devenire* V. — попадать.
- * (roborem :)
- roboramaš *adófizetés* | *solutio tributi* (p.nalat *adót szednek* | *tributum exigunt*) Вм. 17, 25 — *cf.* поборъ (*tributum*).

- * *повозка szekér* | *currus* B. — повозка.
- * *помѣщик földbirtokos* | *possessor praedii* B. — помѣщикъ.
- * *поміем emlékezni* | *recordari* B. — помниться.
- * *póra idő, kor*; * B. — пора. *üdaş p. ideje, hogy vessünk* | *tempus est serendi* R.
- * *porúka kezes* | *vas, sponsor* B. — порука.
- * *pólka légió* | *legio* B. — полкъ.
- * *poláta templom* | *templum*. — cf. палата.
- * *polón hadi fogolyság* | *captivitas* B. — полонъ.
- pöccál puska* | *scolopetum* R. — пицаль.
- * *p. күртő puskaeső* | *scolopeti tubus*; *p. pu puskaágy* | *sc. lignum*, *p. saravočoš p.-zár* | *sc. igniarium*; *p. pále irányzó* | *sc. bulla (in extremo sc. tubo)*.
- pörná gerenda* | *trabs* R. — *brev-nä B., *prevnä* K. — бревно.
- púšo többet, annál inkább* | *plus, amplius, eo magis* R., *púše* P. — пуще. [пустой.]
- * *pustá puszta* | *desertus* B. — пудовка (*pondus, mensura frumenti*) R.; * *podobka* B. — пудовка.
- * *pumaga papiros* | *charta lintea* B. — бумага.
- purak por* | *pulvis* L.; * *praх* B. — прахъ.
- puľka golyó* | *globulus (plumbeus)* R. — пулька.
- práža csat* | *fibula* R. — пряжка.
- prázdnik ünnep* | *festum* P.; * *práz-nik* B. — праздникъ.
- prazdniklem ünnepelni* | *festo celebrare* P.
- * *pravdá (p. edem) igazságos* | *justus* B. — cf. правда, правдивый.
- * *právednik id.* B. — праведникъ.
- * *pravdajem megigazítani* | *corrigere (skemetam se ipsum)* B. — оправдаться.
- prestól trón; szent asztal* | *thronus, mensa sacra* P.; * B. — престоль.
- * *prikáščík izspán* | *administrator* B. — прикащикъ.
- * *pristiň kikötő* | *portus* B. — пристань. [прибавить.]
- * *pribajem hozzáadni* | *addere* B.
- * *primajem fogadni, elfogadni* | *accipere, recipere* B. — принимать.
- proklátoј átkozott* | *exsecratus* P.; * B. — проклятый.
- * *proklinajem elátkozni* | *exsecrari* B. — проклинать.
- * *prostá egyszerű, őszinte* | *simplex, sincerus* B. — простый.
- * *prostem megbocsátani* | *remittere, condonare* B. — простить.
- * *prorok próféta* | *propheta* — B. — пророкъ.
- * *proročestvoјajem prófétáskodni* | *prophetare* B. — пророчествовать.
- * *proročica prófétanő* | *prophetissa* B. — пророчица.

- * plotnik ács | *faber tignarius* B. — ПЛОТНИКЪ.
— ПЛОТНИКЪ.
- * bašná torony, síremlék | *turris, monumentum* B. — БАШНЯ (*turris*).
- bazár vásár | *mercatus, forum* P.; * B. — базарь (π).
- * butta mintha | *quasi* B. — БУДШО.
- * buntovajem zenebonát csinálni | *tumultum facere* B. — БУНТОВАТЬ.
- blagodat isteni kegyelem, malaszt | *clementia, favor (dei)* P. — БЛАГОДАТЬ.
- blagoslovenjá áldás | *benedictio* P. — БЛАГОСЛОВЕНИЕ.
- * blagoslovlajem megáldani | *benedicere* B. — БЛАГОСЛОВЛЯТЬ.
- bladka (bladka-la ilmaš) parázna | *moechus, -a* P. — БЛЯДКА.
- * fonár lámpás | *laterna* B. — ФОНАРЬ.
- valóvaj (v. üšküz ökör | *bos*) B. 14, 19. — ВОЛОВИЙ (*bovinus*, вольт *bos*).
- * vet hiszen, mert | *enim* B. K. C. — ВЪДЬ.
- * vedrä' veder | *modiolus, hama* K. — ВЕДРО.
- * venéc koszoru | *corona (Kranz)* B. (Вк. I, 9, 25. venčá). — ВЪНЕЦЬ.
- * venčajem megesketni | *inaugurare (maritos)* ВНЕВ. 13, 4. — ВЪНЧАТЬ.
- vera hit | *fides* P.; * B. — ВЪРА.
- * verblud, velblud teve | *camelus* B. — ВЕРБЛЮДЪ, ВЕЛБЛЮДЪ.
- * vidétel tanu | *testis* B. — СВИДѢТЕЛЬ.
- * videtelsvaluk tanuság | *testimonium* B. — СВИДѢТЕЛЬСТВО.
- * videtelsvoajem tanúskodni | *testari* B. — СВИДѢТЕЛЬСТВОВАТЬ. [градъ.
- * vinograd szőlő | *uva* B. — ВИНО.
- * vinogradnaj (v. sad szőlőkert | *vinea* B.) — ВИНОГРАДНЫЙ (в. садъ).
- * vir: ti vir ez a világ | *hic mundus* ВМЖ. 10, 6. B. 1, 70. — МИРЪ.
- * vočíná, votčíná ország, vidék | *terra, regio (patria)* B. — ОТЧИНА, ВОТЧИНА (*patria*).
- * vorotá kapu | *porta* B. — ВОРОТА.
- volá akarát, szabadság, hatalom | *voluntas, libertas, potestas* P.; * B. — ВОЛЯ.
- volosnoj kerületbíró | *conventui volosty dicto praefectus* R. — ВОЛОСТНЫЙ.
- * volnaj szabad | *liber* B. — ВОЛЬНЫЙ.
- * vujnomat bűnös | *reus, sons* B. — ВИНОВАТЫЙ.
- * vujnomatlandarem megvádolni | *culpate, accusare* B.
- * vsjaka vid. sjakoj.
- * vzátka nyereség | *lucrum* B. (vzátkam nálša). — ВЗЯТКА.
- vremjá idő | *tempus* P.; * veremjá B. — ВРЕМЯ.
- * vladí'ka fejedelem | *princeps* B. — ВЛАДЫКА.
- * vlast hatalom | *potestas* B. — ВЛАСТЬ.

- *mätva *ménta* | *mentha* В. — мята,
мятва.
- *matrós *hajóslegény* | *homo nauticus* В. — матросъ.
- *mastár *mester* | *artifex* В. — мастеръ.
- *maslina *olajfa* | *olea* В. — маслина. [мѣшокъ.]
- mešak *zsák* | *saccus* R.; *К. — мѣшокъ.
- miža *mesgye* | *confinium*, *limes* L. — межа.
- *mitar *vámszedő* | *portitor* В. — мытарь.
- *mitnica *vámszedőhely* | *locus ubi portorium datur* В. — мытница.
- *mir *világ* | *mundus* В. — миръ.
- *mirejem *kibekülni* | *pacem facere* В. — мириться.
- milost *kegyelem*, *malaszt* | *clementia*, *gratia* P. — милость.
- milostiv *kegyelmes* | *clemens* P. — милостивый.
- močala *vékony hárs* | *liber tenuis (arboris)* R. — мочало.
- *motajem *el pazarolni* | *dissipare (bona)* В. — мотать.
- monaser *klastrom* | *monasterium* R. — монастырь.
- *mor *döghalál* | *pestilentia* В. — моръ.
- *mučénja *kínzás* | *cruciatus* P. — мучение.
- *mucem *kínozni* | *cruciare* Вм. — мучить.
- mučitlem (*kínozni* | *cruciare*): mučitlemaš *cruciatus* P. — мучить (*cruciare*).
- *mudrost *bölcsesség* | *sapientia* В. — мудрость.
- *muzikan *muzsikus* | *fidicen* В. — музыкантъ.
- *mrámarnaj (m. kü *márvány* | *marmor*) В. — мраморный.
- ráge *rák* | *cancer* R. — ракъ.
- *raj *paradicsom* | *paradisum* В. — рай.
- *räjem *összebeszéli, egyezkedni* | *condicere*, *pacisci* В. — рядиться.
- rad (rad-ulna *örülök* | *gaudemus*) P. — радъ (*laetus*).
- *räda *-szer*, ex. šim *räda hétszer* | *septies* В. — рядъ (*ordo*).
- *rädomók *rendszerint, sorjában* | *ordine* К. — рядомъ (= съ рядомъ).
- *revi'za *népszámlálás* | *census populi* В. — ревизія.
- *räzi *egyszerre* | *simul*, *subito* В. — cf. съ разомъ, съ разу.
- *razzorjajem *szétszaggatni* | *divellere* Вк. II. 11, 20; cf. разорвать.
- ráznoj *különböző* | *diversus* P. — разный.
- *rabortajem, robotajem *dolgozni* | *opus facere* В. — работать.
- *rabótnik *munkás* | *operarius* В. — работникъ.
- *rošcot *számadás* | *ratio reddita* В. — расчетъ.
- ródo *rokon*, *rokonság* | *cognatus*, *cognatio* R.; *róda Вл. — родъ.
- ruš *orosz* | *Russicus* R.; *. — рускій.

* lajeteŷ <i>uralkodó</i> <i>regnator</i> B. — владѣтель.	* lí ba <i>vagy</i> <i>vel, aut</i> K. B. — либо.
* ladejem <i>uralkodni</i> <i>regnare</i> B. — владѣть.	* licá <i>arcz</i> <i>facies</i> B. — лице.
* lapka <i>bolt, bódé</i> <i>taberna</i> B. — лавка.	* lojem <i>fogni</i> <i>capere, comprehen-</i> <i>dere</i> B., loem C. — ловить.
* lékar <i>orvos</i> <i>medicus</i> B. — лѣ- карь.	* loéc <i>fogó (a ki fog)</i> <i>captator</i> Bm. 4, 19. — ловецъ.
li (<i>part. interrogativa</i>) P.; * C. B. — ли.	* lukávaj <i>gonosz, ravasz</i> <i>pravus,</i> <i>callidus</i> B. — лукавый.
	lučo <i>jobban, inkább, magis</i> P.; * lúče B. — лучше.

APPENDIX II.

A szótárba föl nem vett csere-
misz szók.

arapčeš *Waldgeist* R.

* eje: eje žörtiä ... *arany* Bapc.
9, 20.

* ájmala: *ajmala tumdmaš huere-*
sis (= *ajmala, ajirmala t. elté-*
rőleg való tanítás?) Bap. 24, 14.

otsinieš *hidba* R.; * *óciñeš igaz-*
ságtalanúl Bp. 1. 2, 19.

* upš *galerus* C.

urumdo *бурундукъ* R.

üzüvür (*madár, a zöld harkályhoz*
hasonló) R.

* *kaška rapidus* C.

* *kätä*: k. *ogolán kü краугол-*
ный камень, szögletkö Bp. 1. 2, 6.

keškár vedernek v. ládának olda-
lai R.

kepşeltem (acc.) békó, láncz P.

Vocabula Ceremissica, e vocabu-
lario nostro consulto omissa *).

kužédek *Russ. : piglici* R.

jašt *наборъ* K.

* *joña (őná)*: *joñam (őñäm) mo-*
šaók edemvlä = некуснии (V.
Slavica), достойные (V. Rus-
sica) Bk. 1, 11, 19.

šalenge (*madár, a ястребъ-hez ha-*
sonló, csak nagyobb) R.

* *šeráš crimnum, alica* C.

šongšo *Schweinigel* R. (*cf. šong?*)

šondaš (*fű, melyből zöld festéket*
készítenek) R.

* *šünga*: *šü'nga kekvlä égi mada-*
rak Bl., *kükša kogo šüngá =*
ХОЛМЪ Bl. 3, 3.

tajá zwei Räderchen, an welchen
die Wiert (?) auf und ab ge-
hen R.

*) Ea scilicet, quorum interpretatio non satis plana vel aliqua ex causa
dubia visa est, quorumque vera significatio neque ex contextu orationis per-
spicue apparuit.

- tar : svätöj t. jümö причащение, *úrvacsora* P.
- * *tíške* (тышкэ) *bokor* Вжк. 12, 26, *šiške* (шишкэ) Вл. 6, 44.
- * *tíšlaš* разматривать К.
- toto *Russ.* : *liš* (?) R.
- triská *Russ.* : *čirki-*, *serki-* *Ente* R.
- * *saslem mitto* С.
- * stan : stan jaratemáda усердно любите, *buzgón szeresetek* Вр. 1. 1, 22.
- sodómo : sjaköj sodómom, *kickirmašem* = шумъ и кликъ Р.
- nadír жертва, *áldozat* F.
- * *parbal-* : *ílen cüc parbalena* = скитаемся, *bujdosunk* Вжк. 1. 4, 11.
- * *potiká prodigium, ridiculum* С., *oj poti'ka* ахъ смѣшно. К.
- * *postól* : *p. ílša hasonló* В.
- purakš Vogulice* : *kajtne kum* R.
- purka Russ.* : *čorostvoj* (?) R.
- * *püšt* дупно К.
- mače Kätze (sic!)* R.
- vélež Einsatz im Kleide, wo die graden Streifen des Zeugs nicht hinreichen* R.
- vurt die Netze am Webstuhl (an die Stapfen angebunden, welche mit den Füßen getreten werden)* R.
- lemaš Russ.* : *smorčivať glazi*; *ci-gaňi izporčut glazi, voročiva-jut* R.
- lóval* лѣшій, *Waldteufel* R.

MEGIGAZÍTANI S HOZZÁTOLDANI VALÓK.

337. *lap.*, ängaltiš-hoz : angáltiš Bm.
338. " 2. *hasáb*, 9. *sor fölül*ről olv. : *anya*
340. " 1. " 5. " *föl.* : *égni, sütni*
- " " 1. " 20. " " : *parére*
- " " 1. " 23. " " : *ik oksam*
- " " 2. " 13. " " : *denotans*
344. " *ań*-hoz : *anlakan* (*cilagic a. šinzaš tegeľütülni* |
primo loco sedere) Bm. 23, 6.
- " " *ońo*-hoz : (*στ*)
345. " *onžok*-hoz : *ánzakla* : *a. keša* (*elöre menő*) *első* |
primus Bm. 19, 30.
347. " 1. *hasáb*, 20. *sor föl.* : *olá* BAP.
352. " *ištal*-hoz : *ištil* Bm. 11, 21.
- " " 1. *hasáb*, 7. *sor föl.* : *ištam iš-*
357. " 1. " 3. " *alul*ről : *kiem feküdni*
358. " 1. " 16. " " : **kaž-*
360. " 2. " 6. " " : *hegyes völgyes*
363. " 1. " 7. " " : *kuške-*
368. " 1. " 9. " *föl.* : *fenyves erdő* | *pinetum*
370. " 1. " *jirem és jilme közé* : *jiltók mindjárt |
statim Bm. 4, 24.; *csakugyan, bizony* |
certo Bm. 13, 14.
375. " 2. " 9. " *föl.* : *cilt ulán*
378. " 2. " 14. " *al.* : *šeč-*
379. " 1. " 17. " *föl.* : *oláš*
- " " 1. " 6. " *al.* : *vékony fahéj*
380. " 2. " 10. " *föl.* : *šinžeš*
381. " 1. " 7. " " : **ši'ndik*
- " " 2. " 12. " *al.* : *šongemedem*
- " " 2. " 1. " " : *šun

381. *lap*, 1. *hasáb*., širgäs és šil köze: *širnal: širnal-
kolten pudurta szétzúz | *perfrin-*
git, elidit B_M. 21, 41.
382. " 1. " 8. *sor föl.*: *šápa
" " 1. " 16. " *al.*: (šá'vun)
" " 2. " 16. " *föl.*: šoroktuk-
" " 2. " 4. " *al.*: šoltem
" " 1. " šovulžo-hoz: *šávaž C.
383. " 2. " 6. " *föl.*: šoldorangdem
393. " 1. " 5. " " : tuarem
394. " 1. " 14. " *al.*: törlem
400. " 1. " 19. " " : sunc *víg* C.
" " 1. " 12. " " : *hózzá való*
401. " 2. " 16. " " : *üemer* C.
409. " 2. " porkó és polvuj közé: pórson (στ) *se-*
lyem | *sericum* *pársan B_{ΔFC} 18, 12.
419. " 2. " mári-hoz: *mára *cseremis*z C., mára
férj, férfi B.
421. " 1. " 16. *sor al.*: *hazulról*
423. " 1. " 5. " *föl.*: *caedere*.